Arbetsmiljöstatistik Rapport 2021:01

Arbetsskador 2020

Occupational accidents and work-related diseases

ARBETSMILJÖ VERKET

Sveriges officiella statistik

Omslagsfoto: Arbetsmiljöverket
Grafisk produktion: Essen International

Serie: Arbetsmiljöstatistik ISSN 1652-1110
Produktnummer: AM0602
Ansvarig utgivare: Ann Ponton Klevestedt
Statistikansvarig: Ann Ponton Klevestedt
www.av.se

Utgiven i juni 2021.
Förfrågningar: Svarstjänsten 010-730 90 00

Arbetsmiljöstatistik Rapport 2021:01

Arbetsskador 2020

Occupational accidents and work-related diseases

Tidigare publicering

Revidering av statistiken för perioden 2012–2017

Under perioden 1 december 2012 - 9 augusti 2018 blev anmälningar om olyckor under färd till eller från arbetet med noll sjukfrånvarodagar felaktigt registrerade hos Arbetsmiljöverket som arbetsolyckor utan sjukfrånvaro vid anmälan via Arbetsmiljöverkets webbplats. I den här publikationen redovisas reviderade uppgifter för perioden 2012–2017.

Tidigare publicering

Årlig statistik om arbetsskador utgavs till och med juni 1977 under titeln Yrkesskador, och för perioden juli 1977–1978 under titeln Arbetsskador, av Riksförsäkringsverket i serien Sveriges officiella statistik. Därefter har årlig arbetsskadestatistik utformats och sammanställts av Arbetsmiljöverket (tidigare Arbetarskyddsstyrelsen), under 1979–1993 i samarbete med Statistiska centralbyrån. Sedan statistikreformen 1994 är Arbetsmiljöverket huvudman i egenskap av statistikansvarig myndighet.

Den preliminära arbetsskadestatistiken för perioden till och med 2001 publicerades i serien Statistiska meddelanden med titeln Arbetsskador. Statistiken från och med år 2002 publiceras i serien Arbetsmiljöstatistik och i den svarar Arbetsmiljöverket för såväl analyser och kommentarer som den tekniska produktionen. Kvalitetsdeklaration som beskriver statistikens egenskaper tas fram sedan 2017.

Previous publishing

Until 1978 the annual reports on Occupational Injuries were published within the series of Official Statistics of Sweden by the National Social Insurance Board. Afterwards, annual statistics on occupational accidents and work-related diseases has been compiled by the Swedish Work Environment Authority (formerly the National Board of Occupational Safety and Health) in collaboration with Statistics Sweden (1979–1993). Since 1994 the Swedish Work Environment Authority is responsible for the statistics.

The preliminary data until 2001 was published in the series Statistical Reports with the title Occupational injuries. In the statistics for 2002 and later on, the Swedish Work Environment Authority is responsible for the analysis as well as the technical production.

Förord

En arbetsgivare eller arbetsföreståndare som fått kännedom om en arbetsskada är skyldig att anmäla skadan till Försäkringskassan enligt bestämmelser i socialförsäkringsbalken. Den person som inte är arbetstagare ska själv göra arbetsskadeanmälan. Som arbetsskada räknas skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet.

Arbetsmiljöverket ansvarar för den officiella statistiken om arbetsskador, och den bygger på de arbetsskadeanmälningar som görs till Försäkringskassan. Dessa ingår i informationssystemet om arbetsskador, ISA. Vidare ansvarar Arbetsmiljöverket för den officiella statistiken om arbetsmiljö som utgörs av urvalsundersökningarna Arbetsmiljöundersökningen och Arbetsorsakade besvär. Statistiken används i det förebyggande arbetsmiljöarbetet och utgör underlag för inriktningen av Arbetsmiljöverkets verksamhet.

Publikationen är preliminär i den meningen att uppgifterna bygger på de anmälningar om arbetsskador som har registrerats och bearbetats under 2020 till och med första kvartalet 2021. En kort sammanställning av slutliga uppgifter för 2020 kommer att publiceras i nästa års rapport.

Ansvariga för bearbetningar och kommentarer i denna rapport har varit Dennis Webstedt, Gina Axling, Pär Millstam, Kjell Blom och Antonio Espinoza.

Arbetsmiljöverket i juni 2021
Ann Ponton Klevestedt

Innehåll

Tidigare publicering **4**
Revidering av statistiken för perioden 2012–2017 4
Tidigare publicering 4
Previous publishing 4

Förord **5**

Begrepp **9**

Sammanfattning **11**

1. Anmälda arbetsskador **14**
Covid-19 pandemin - arbetsskadestatistiken 14
Antal anmälningar har varierat över tid 15
Antal anmälningar och arbetsställestorlek: Arbetsställen med fler är 200 arbetstagare anmälde flest arbetssjukdomar 19
Sektor och kön: Flest anmälningar om arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta från kommunal sektor 20

2. Arbetsolyckor **22**
Kön: Män anmäler fler arbetsolyckor med sjukfrånvaro än kvinnor 23
Ålder: Flest anmälningar per 1 000 sysselsatta från unga män 23
Antal anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta: Antalet anmälningar bland sysselsatta fortsatt neråt under 2020 24
Trolig frånvaro: En fjärdedel beräknas leda till lång sjukfrånvaro 26
Avvikelse: Förlorad kontroll och fall vanligaste olycksorsakerna 26
Yttre faktor: Olika bidragande faktorer för kvinnor och män 30
Skadad kroppsdel: Många skador på händer och nedre extremiteter 32
Näringsgren: Många anmälningar per 1 000 sysselsatta inom transport och magasinering 33
Yrke: Flest anmälningar per 1 000 sysselsatta från förare 37
Arbetsolyckor utan sjukfrånvaro: Flest anmälningar per 1 000 sysselsatta från unga kvinnor 40

3. Arbetsolyckor med dödlig utgång **41**
Arbetstagare och egenföretagare: Flest arbetsolyckor med dödlig utgång bland egenföretagare per 100 000 sysselsatta 41
Orsaker: De flesta arbetsolyckorna med dödlig utgång har samband med fordon 43

Näringsgren: Flest arbetsolyckor med dödlig utgång bland per 100 000 sysselsatta inom jordbruk och skogsbruk 43
Arbetsolyckor med dödlig utgång bland utländsk arbetskraft 45

4. Arbetssjukdomar 46
Exponeringsfaktor: Kemiska och biologiska faktorer vanligaste orsaken till anmälan av arbetssjukdom 47
Besvär: Besvär av infektioner vanligast 50
Ålder: Antal anmälningar per 1 000 sysselsatta ökar med stigande ålder 52
Näringsgren: Flest anmälningar per 1 000 sysselsatta inom Vård och omsorg; sociala tjänster för både kvinnor och män 54
Yrke: Flest anmälningar per 1 000 sysselsatta bland undersköterskor och sjuksköterskor 58
Organisatoriska och sociala faktorer: Flest anmälningar per 1 000 sysselsatta inom Vård och omsorg samt Offentlig förvaltning och försvar, för både kvinnor och män 61

5. Arbetsskador utanför arbetskraften 65

6. Arbetsskador inom EU 66
Eurostats redovisning av arbetsskador 66
Beräknat antal inträffade arbetsolyckor 66
Statistiken begränsas till 13 gemensamma branscher 66
Endast arbetsolyckor med fler än tre sjukfrånvarodagar redovisas inom EU 67
Standardiserad olycksfallsfrekvens 67
Arbetsolyckor med fler än tre sjukdagar: Den relativa frekvensen lägre i Sverige än i EU 67
Arbetsolyckor med dödlig utgång i arbetet inom EU: Rumänien i topp 70
Arbetssjukdomar: Svårt med jämförelser 71

7. Arbetsskador 2019 – slutlig statistik 72

8. Statistikens omfattning och innehåll 73
Arbetsskadeförsäkringen 73
Definitioner och indelningsgrunder 73
Arbetsskadeanmälan 74
Andra förändringar 75
Variabler 76
Sysselsättningsuppgifter 78
Sektor 78
Statistikens kvalitet 78

Summary 80

Svensk-engelsk ordlista 83

Näringsgren SNI2007 88

Bilaga - Anmälan om arbetsskada 92

Begrepp

Nedan beskrivs några viktiga begrepp som förekommer i denna publikation.

Preliminär statistik

Statistik över anmälningar ett visst år som inkommit till och med det första kvartalet året därpå.

Slutlig statistik

Statistik över anmälningar ett visst år som inkommit till och med det första kvartalet två år senare.

Arbetsskada

Skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet.

Arbetsolycka

Olycka till följd av plötslig händelse, fysisk eller psykisk skada som inträffat på arbetsplatsen eller på annan plats där den skadade vistats i eller för arbetet.

Arbetsolycka utan sjukfrånvaro

Arbetsolycka som inte medfört någon sjukfrånvaro.

Arbetsolycka med sjukfrånvaro

Arbetsolycka som medfört sjukfrånvaro från arbetet.

Färdolycka

Olycka som inträffat på väg till eller från arbetet.

Arbetssjukdom

Arbetsskada som uppkommit genom annan skadlig inverkan än arbetsolycka. Exempelvis genom återkommande ensidiga rörelser eller psykiskt påfrestande förhållanden i arbetet.

Avvikelse

Det som avvikit från det normala händelseförloppet och därmed orsakat en arbetsolycka.

Yttre faktor

De saker i form av maskiner, verktyg och andra föremål eller personer som kan kopplas till avvikelsen vid en arbetsolycka.

Exponeringsfaktor huvudgrupp

De faktorer som man på en övergripande nivå misstänker bidragit till arbetssjukdomen, det vill säga belastningsfaktorer, fysikaliska faktorer, kemiska och biologiska faktorer, organisatoriska och sociala faktorer och industriella faktorer.

Exponeringsfaktor

Den faktor på detaljnivå som man enligt uppgift exponerats för och som anses ha bidragit till arbetssjukdomen. Det kan exempelvis gälla kemikalier, stress eller tunga lyft.

Anmälningssätt

Arbetsskador anmäls via anmalarbetsskada.se eller på pappersblankett. En skillnad mellan de två olika sätten att anmäla är att i anmälningar via webben gör arbetsgivaren en stor del av klassificeringen genom att välja mellan olika svarsalternativ medan en anmälan via blanketten, som innehåller uppgifter som lämnas i fritext, liksom tidigare klassificeras av särskilt utbildad kodningspersonal vid Arbetsmiljöverket.

Sysselsatta

Antal sysselsatta hämtas från SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS), för fördelning efter region och näringsgren, men även arbetskraftsundersökningen (AKU), SCB, för fördelning efter yrke.

Sektor

Arbetsmiljöverkets indelning av sektorer följer Statistiska centralbyråns indelning av sektorer i arbetskraftsundersökningen. Den baseras på Standarden för institutionell sektorindelning 2000 (INSEKT 2000).

Sammanfattning

Under första kvartalet av 2020 började covid-19 spridas i Sverige och i världen. Pandemin har på flera sätt påverkat samhället, det syns även tydliga effekter av detta i arbetsskadestatistiken för 2020.

De anmälda arbetsskadorna för 2020 visar att antalet arbetsolyckor med sjukfrånvaro bland arbetstagare och egenföretagare minskade med cirka 1 700 anmälningar (cirka 5 %) jämfört med 2019. Antalet anmälda arbetssjukdomar ökade med cirka 8 900 anmälningar (cirka 84 %) jämfört med 2019. Orsaken till denna stora ökning kan i sin helhet hänföras till den pågående pandemin då anmälningarna på grund av covid-19 närmast exploderat medan förändringarna för andra exponeringsfaktorer inte varit så stora. Under 2020 inträffade 24 arbetsolyckor med dödlig utgång i den svenska arbetskraften. Män drabbades oftare än kvinnor av arbetsolyckor med dödlig utgång och anmälde också fler arbetsolyckor som ledde till sjukfrånvaro. Kvinnor anmälde dock fler arbetssjukdomar och arbetsolyckor utan sjukfrånvaro än män.

Tabell a: Arbetsskador år 2020 – anmälda till 1 april 2021. Preliminära uppgifter.

Typ av skada	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Arbetsolyckor med sjukfrånvaro	15 374	22	19 442	34	34 816	27
- därav arbetstagare och egenföretagare	*14 829*	*21*	*18 216*	*32*	*33 045*	*26*
Arbetssjukdomar	14 836	21	5 063	9	19 899	16
- därav arbetstagare och egenföretagare	*14 677*	*21*	*4 865*	*8*	*19 542*	*15*
Arbetsolyckor utan sjukfrånvaro	33 947	49	29 809	52	63 756	50
- därav arbetstagare och egenföretagare	*33 191*	*47*	*28 169*	*49*	*61 360*	*48*
Olycka under färd till eller från arbetet	5 479	8	3 111	5	8 590	7
Gamla ärenden [1)]	202	0	182	0	384	0
Ej arbetsskada/ ej klassificerbar anmälan [2)]	102	0	97	0	199	0
Totalt	**69 940**	**100**	**57 704**	**100**	**127 644**	**100**

1) Till denna kategori förs pappersanmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro som inträffat mer än cirka två år före det datum anmälan är gjord.
2) Endast pappersanmälan

Kursiva rader ingår inte i Totalt, då de är en delgrupp av respektive kategori ovan.
Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

Arbetsolyckor med dödlig utgång: Drabbade främst män

År 2020 inträffade 24 arbetsolyckor med dödlig utgång i arbetet i den svenska arbetskraften, 21 bland arbetstagare (varav en kvinna) och 3 bland egenföretagare (ingen kvinna). Det innebär 0,44 arbetsolyckor med dödlig utgång i arbete per 100 000 sysselsatta. Utöver dessa inträffade även en arbetsolycka med dödlig utgång under 2020 bland utländska medborgare i samband med arbete i Sverige. Det omkom även 4 personer i arbetsmarknadsåtgärder, praktik eller i andra aktiviteter som omfattas av socialförsäkringsbalken men där personen inte ingår i den svenska arbetskraften. År 2019 inträffade 36 arbetsolyckor med dödlig utgång i arbete i den svenska arbetskraften.

Arbetsolyckor med sjukfrånvaro: Antalet anmälningar lägre än förra året

Under 2020 anmäldes cirka 33 000 arbetsolyckor med sjukfrånvaro bland arbetstagare och egenföretagare vilket är cirka 1 700 (cirka 5 %) färre jämfört med året innan. Minskningen avser nästan uteslutande män. Antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro var fler bland män än kvinnor (cirka 18 200 respektive 14 200 anmälningar). Per 1 000 sysselsatta män anmäldes under 2020 cirka 7,0 arbetsolyckor som medfört sjukfrånvaro under minst en dag. Motsvarande antal per 1 000 sysselsatta kvinnor var 6,1.

Statistiken visar att antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta, för både kvinnor och män, var högst i åldern 16-24 år även under 2020.

Bland kvinnor var fallolyckor och rörelse med belastning, till exempel genom lyft av vårdtagare, vanligast bland de anmälda arbetsolyckorna med sjukfrånvaro även under 2020. Bland män orsakades de flesta anmälda arbetsolyckorna med sjukfrånvaro av förlorad kontroll över handverktyg och transportmedel.

Branschgrupperna Transport och magasinering samt Utvinning av mineral hade flest anmälningar per 1 000 sysselsatta bland kvinnor, och bland män var antalet anmälningar per 1 000 sysselsatta högst inom branschgrupperna Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering o.d. samt Transport och magasinering.

Arbetsolyckor utan sjukfrånvaro: Flest anmälningar från kvinnor och unga

Under 2020 anmäldes cirka 61 400 arbetsolyckor utan sjukfrånvaro bland arbetstagare och egenföretagare vilket motsvarar 12,5 fall per 1 000 sysselsatta. Arbetsolyckor utan sjukfrånvaro anmäldes oftare av kvinnor än män till skillnad från arbetsolyckor med sjukfrånvaro. Den yngsta åldersgruppen, 16–24 år, hade flest anmälningar per 1 000 sysselsatta bland både kvinnor och män.

Olyckor på väg till och från arbetet: Antalet anmälningar färre än 2019

Statistiken för 2020 visar på en minskning av antalet anmälda olyckor till eller från arbetet med cirka 29 procent. Antalet anmälda arbetsolyckor till eller från arbetet påverkas i viss mån av väderförhållandena under vinterhalvåret och har varit relativt stabilt fram till 2019. Minskningen som statistiken visar för 2020 kan till stor del bero på ökat hemarbete med anledning av covid-19 pandemin.

Arbetssjukdomar: Kraftig ökning under 2020 jämfört med 2019

Under 2020 ökade antalet anmälda arbetssjukdomar med cirka 8 900 anmälningar (cirka 84 %) jämfört med 2019. Totalt anmäldes under 2020 cirka 19 500 arbetssjukdomar bland arbetstagare och egenföretagare till Försäkringskassan. Ökningen 2020 jämfört med 2019 var större bland kvinnor (cirka 117 %) än bland män (cirka 27 %). Antalet anmälda arbetssjukdomar 2020 motsvarade cirka 6,0 fall per 1 000 sysselsatta kvinnor och cirka 1,9 fall per 1 000 sysselsatta män, vilket också var en ökning jämfört med 2019. Ökningen var betydligt större för kvinnor än för män.

De vanligaste orsakerna till anmälda arbetssjukdomar år 2020 var kemiska och biologiska faktorer (54 %) följt av organisatoriska och sociala faktorer (20 %). Fördelningen av exponeringsfaktorerna 2020 skiljer sig kraftigt från andelarna som gällde 2019 och tidigare. Utvecklingen för kemiska och biologiska faktorer var exceptionell under 2020. Detta beror till stor del på att den pågående covid-19 pandemin orsakat många anmälningar där exponeringsfaktorn är smitta som ingår i huvudgruppen kemiska och biologiska faktorer.

Branschgrupperna med flest anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta kvinnor och män under 2020 var Vård och omsorg; sociala tjänster samt Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring.

1. Anmälda arbetsskador

Detta kapitel beskriver bakgrund och information om anmälda arbetsskador. I kapitlet redovisas även de anmälda arbetsskadornas utveckling över tid och fördelning per arbetsställestorlek och sektor.

En arbetsgivare eller arbetsföreståndare som fått kännedom om en arbetsskada är skyldig att anmäla skadan till Försäkringskassan enligt socialförsäkringsbalken. Det är dessa anmälningar som redovisas i denna publikation. Huvudsakligen behandlas anmälda arbetsolyckor som medfört sjukfrånvaro samt anmälda arbetssjukdomar. Vidare begränsar sig redovisningen till i första hand arbetstagare och egenföretagare.

Den som råkat ut för en arbetsolycka kan oftast säga när den inträffade, arbetsolyckor redovisas därmed efter skadeår. Besvär som beror på skadlig inverkan under längre tid betraktas däremot som arbetssjukdom. Eftersom det i många fall inte är möjligt att med någon större noggrannhet säga när en arbetssjukdom uppstått, redovisas dessa efter det år då anmälan gjordes, anmälningsår. En individ kan ha råkat ut för mer än en arbetsskada under det redovisade året, vilket innebär att antalet anmälningar kan vara större än antalet drabbade individer.

Publikationen redovisar i huvudsak preliminär statistik för 2020 (anmälda arbetsskador till och med första kvartalet 2021). En kortfattad slutlig redovisning av arbetsskadorna för 2019 finns i kapitel 7 Arbetsskador 2019 – slutlig statistik.

Covid-19 pandemin - arbetsskadestatistiken

Under första kvartalet av 2020 började covid-19 spridas i Sverige och i världen. Pandemin har haft en stor påverkan på de anmälda arbetsskadorna till Försäkringskassan under 2020. Det har handlat om antalet anmälningar, hur en anmälan ska göras, vilka personer en anmälan kan avse samt kvalitén i de statistikuppgifter som anmälningarna genererat.

Då pandemin 2020 var en ny företeelse i samhället var information om hur en arbetsskada ska anmälas för en person som i sitt arbete blivit smittad av covid-19 inte helt anpassad för den nya situation som uppstått. Det gällde såväl informationen till anmälaren som registeruppgifter som används vid ifyllande av en arbetsskade-anmälan. Detta har bland annat inneburit att arbetsgivare haft svårt att avgöra om anmälan ska göras som en arbetsolycka eller en arbetssjukdom.

Totalt finns det drygt 1 300 anmälda arbetsskador 2020 som orsakats av smitta (covid-19) som anmälts som arbetsolycka med sjukfrånvaro istället för som arbetssjukdom. De händelser som arbetsgivare anmält som arbetsolycka istället för arbetssjukdom har haft en viss påverkan på statistiken. Till exempel kan den stora ökningen av händelsekategorin läckage, utströmning för de anmälda arbetsolyckorna med sjukfrånvaro till stor del kopplas till de coronarelaterade arbetsskadeanmälningar som har anmälts som arbetsolycka snarare än arbetssjukdom.

Statistiken har även påverkats av instruktionerna från Försäkringskassan (se nedan). Dessa instruktioner har inneburit att de flesta anmälningarna om arbetsskada orsakat av covid-19 kommer från yrken som ingår i branschgruppen Vård och omsorg; sociala tjänster. Det gör att anmälningarna från denna branschgrupp ökat rejält under 2020, och då även till stor del präglar resultaten i rapporten.

Covid-19 är en smittsam sjukdom som kan orsaka en arbetsskada. Om du har smittats av coronavirus i arbetet och fått sjukdomen covid-19 kan det vara en arbetsskada. Det gäller dig som arbetar

- *vid en sjukvårdsinrättning eller i annat arbete där du behandlat, vårdat eller tagit hand om personer, djur eller material som är smittförande*
- *i ett laboratorium där coronaviruset hanteras.*

Läs mer på: www.forsakringskassan.se

Antalet anmälningar har varierat över tid

Sett över en längre tidsperiod har antalet anmälda arbetsskador varierat kraftigt. Förändringar i sjuk- och arbetsskadeförsäkringarna har påverkat anmälningsbenägenheten och är därmed en viktig förklaring till variationer i antalet anmälningar. År 1992 infördes till exempel en sjuklöneperiod och från andra halvåret 1993 samordnades arbetsskadeförsäkringen med sjukförsäkringen. Det senare innebar att någon särskild arbetsskadesjukpenning inte längre betalades ut. Under 1993 genomfördes anmälningskampanjer som en följd av de övergångsbestämmelser som infördes i samband med att arbetsskadebegreppet skärptes. Antalet anmälda arbetssjukdomar fördubblades jämfört med året innan. Därefter sjönk antalet under några år.

I början av 2000-talet varierade antalet anmälda arbetssjukdomar ganska kraftigt mellan olika år, och låg på mellan 20 000–25 000 anmälningar per år. Under perioden 2003–2009 anmäldes allt färre arbetssjukdomar. 2009 anmäldes ungefär hälften så många arbetssjukdomar jämfört med 2000-talets början. Mellan åren 2010–2015 ökade antalet anmälda arbetssjukdomar för varje år. Därefter

sjönk antalet anmälningar återigen fram till 2018. Jämfört med 2018 anmäldes fler arbetssjukdomar under 2019. Statistiken för 2020 visar en kraftig ökning av antalet anmälda arbetssjukdomar. Ökningen beror till stor del på att den pågående covid-19 pandemin orsakat många anmälningar där exponeringsfaktorn är smitta, och som ingår i huvudgruppen kemiska och biologiska faktorer.

Antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro minskade kraftigt från 1980 fram till mitten av 1990-talet. Därefter avtog minskningstakten och från 1997 ökade antalet anmälningar något. Efter 2003 sågs åter en nedåtgående trend med en extra stor nedgång under 2009. Därefter har trenden varit att antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro ökat. Under 2020 anmäldes cirka 33 000 arbetsolyckor med sjukfrånvaro bland arbetstagare och egenföretagare vilket är cirka 1 700 (cirka 5 %) färre jämfört med 2019.

Antalet anmälda arbetsolyckor utan sjukfrånvaro hade inte samma nedåtgående trend under perioden 2003–2009, utan låg på ungefär samma nivå. Därefter har dessa arbetsolyckor ökat med cirka 25 procent.

Anmälda olyckor till och från arbetet, så kallade färdolyckor, visar från 2003 fram till 2009 på ett svagt minskande antal anmälningar. Under åren 2010 - 2011 ökande de något igen. Från 2012 fram till 2016 var nivån på färdolyckorna åter något minskande. 2017 var antalet anmälda färdolyckor åter uppe på en nivå motsvarande den som var 2010 - 2011. 2018 var antalet anmälda färdolyckor dock återigen på en lägre nivå. Statistiken för 2020 visar på en minskning av antalet anmälda olyckor till eller från arbetet med cirka 29 procent. Minskningen beror till stor del den pågående covid-19 pandemin.

I figur 1a och 1b visas antalet anmälningar av arbetsskada per skadetyp i relation till antalet sysselsatta under perioden 1980–2020. De olika skadetyperna har utvecklats olika över tid. Utvecklingen har sett olika ut för kvinnor och män. Figur 1a och 1b bygger på slutlig statistik med undantag av uppgifter för 2020 där en skattning av det slutliga värdet gjorts.

Figur 1a. Anmälda arbetsskador per 1 000 sysselsatta kvinnor år 1980–2020. Arbetstagare och egenföretagare.

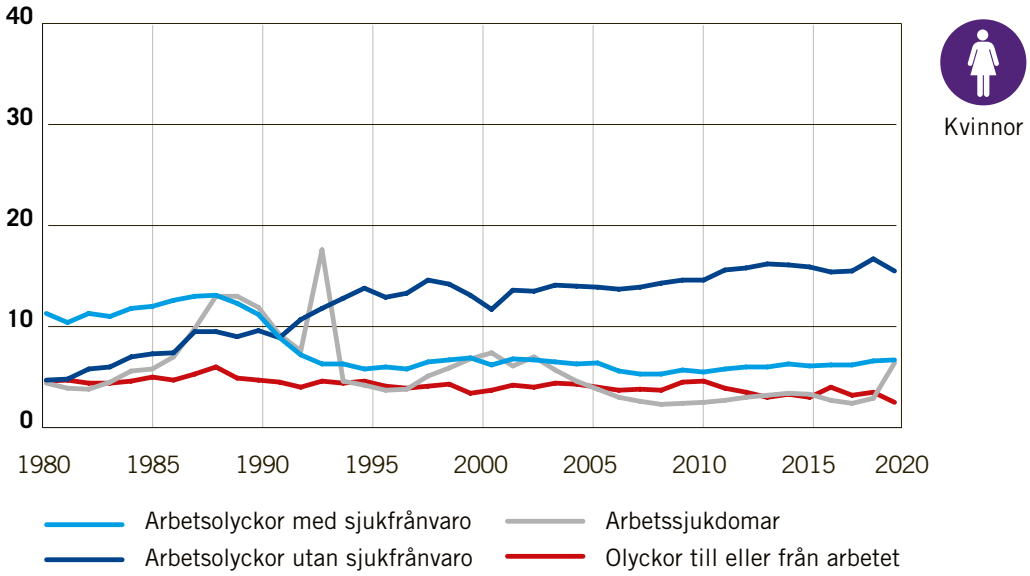

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

Figur 1b. Anmälda arbetsskador per 1 000 sysselsatta män år 1980–2020. Arbetstagare och egenföretagare.

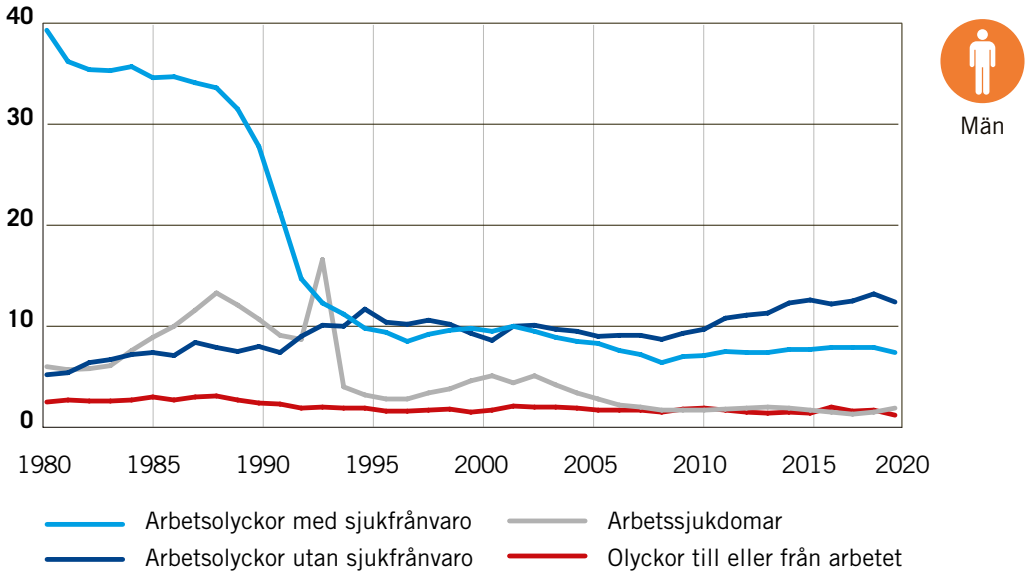

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

Antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro minskade för både kvinnor och män under perioden 2003–2009, i förhållande till hur många som arbetade (se figur 2). Därefter har de ökat något. Kvinnor anmälde 6,1 arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta år 2020 och män 7,0 arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta år 2020. Inga avsevärda förändringar har inträffat under 2020 jämfört med 2019.

Även antalet anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta minskade kraftigt perioden 2003–2009, därefter ökade de fram till år 2015. För perioden 2016-2018 visar statistiken dock en minskning av antalet anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta. Under 2020 visar statistiken på en kraftig ökning av antalet anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta för både kvinnor och män. Ökningen var betydligt större för kvinnor än för män. Antalet anmälda arbetssjukdomar 2020 var cirka 6,0 fall per 1 000 sysselsatta kvinnor och cirka 1,9 fall per 1 000 sysselsatta män, vilket också var en ökning jämfört med 2019.

Figur 2. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro och arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta år 2003–2020. Preliminär statistik. Arbetstagare och egenföretagare.

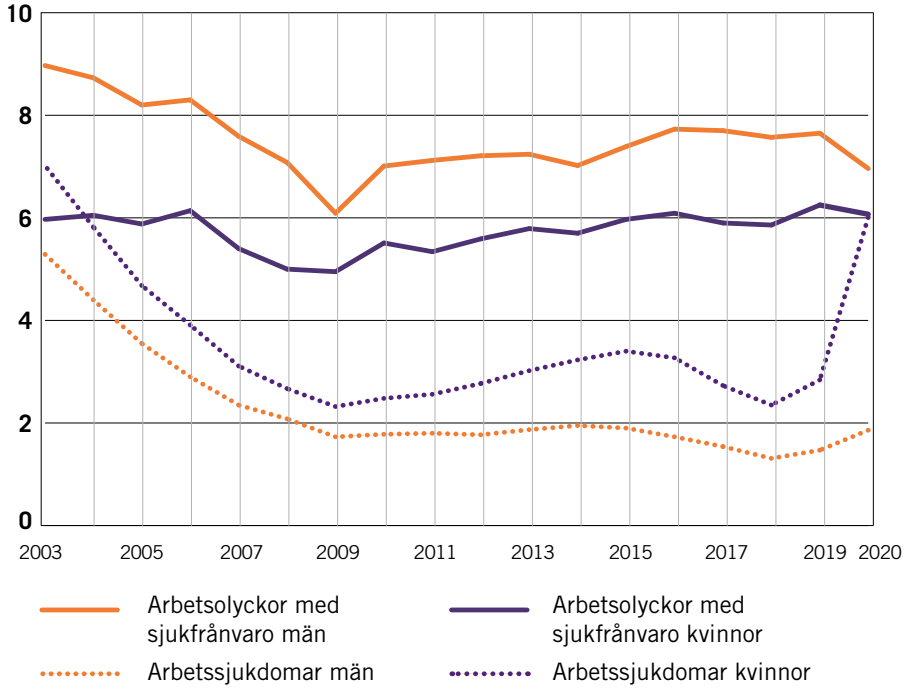

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS)

Antal anmälningar och arbetsställestorlek: Arbetsställen med fler är 200 arbetstagare anmälde flest arbetssjukdomar

Antalet anmälningar av arbetsskador under 2020 var olika beroende på hur stort arbetsställe den skadade personen arbetade vid, även om antalet anmälningar sätts i relation till antalet anställda. År 2020 liksom 2019 anmälde större arbetsställen fler arbetsolyckor med sjukfrånvaro och fler arbetssjukdomar än mindre arbetsställen. Mer information om antal anmälningar per arbetsställestorlek finns i tabell 7 i tabellbilagan.

Arbetsställen med 20–199 arbetstagare anmälde flest arbetsolyckor med sjukfrånvaro, 7,7 anmälningar per 1 000 sysselsatta och arbetsställen med fler är 200 arbetstagare anmälde flest arbetssjukdomar, 6,0 anmälningar per 1 000 sysselsatta. En förklaring till skillnaden mellan arbetsställen av olika storlek kan vara att anmälningsbenägenheten skiljer sig åt då exempelvis rutiner för hantering av arbetsskador kan vara olika beroende på arbetsställestorlek.

Figur 3. Anmälda arbetsskador per 1 000 anställda per arbetsställets storleksklass år 2020. Arbetstagare. Arbetsolyckor med sjukfrånvaro och arbetssjukdomar.

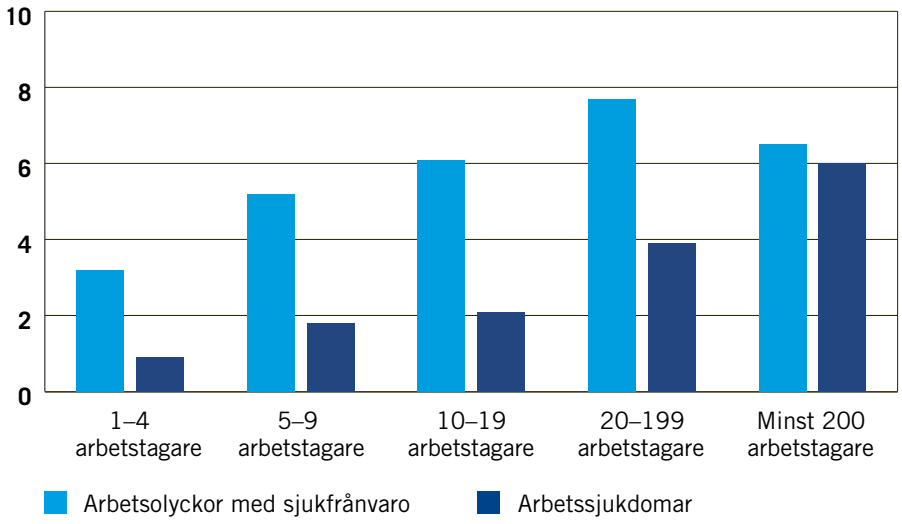

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (FDB 2020).

Sektor och kön: Flest anmälningar om arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta från regional sektor

Flest arbetsolyckor med sjukfrånvaro i förhållande till antalet sysselsatta anmäldes inom den kommunala sektorn för kvinnor, 9,6 stycken, och i den privata sektorn för män, 7,4 stycken. Fördelningen är oförändrad jämfört med 2019.

Bland kvinnor i den regionala sektorn anmäldes flest arbetssjukdomar i förhållande till antalet sysselsatta, 17,0 anmälningar per 1 000 sysselsatta (2,6 under 2019). För männen var antalet arbetssjukdomar under 2020 också högst inom den regionala sektorn, 13,0 (1,3 under 2019).

Jämfört med 2019 är det en stor ökning av antalet anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta inom regional sektor både bland kvinnor och män. År 2019 var det kommunal sektor som hade flest anmälningar. Kommunal sektor har fler anmälningar 2020 jämfört med 2019, särskilt när det gäller kvinnor. Dessa ökningar inom regional och kommunal sektor, kan rimligen hänföras till den extrema ökningen av anmälda arbetssjukdomar med anledning av covid-19 pandemin.

Figur 4a. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta fördelat på sektor[1] år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

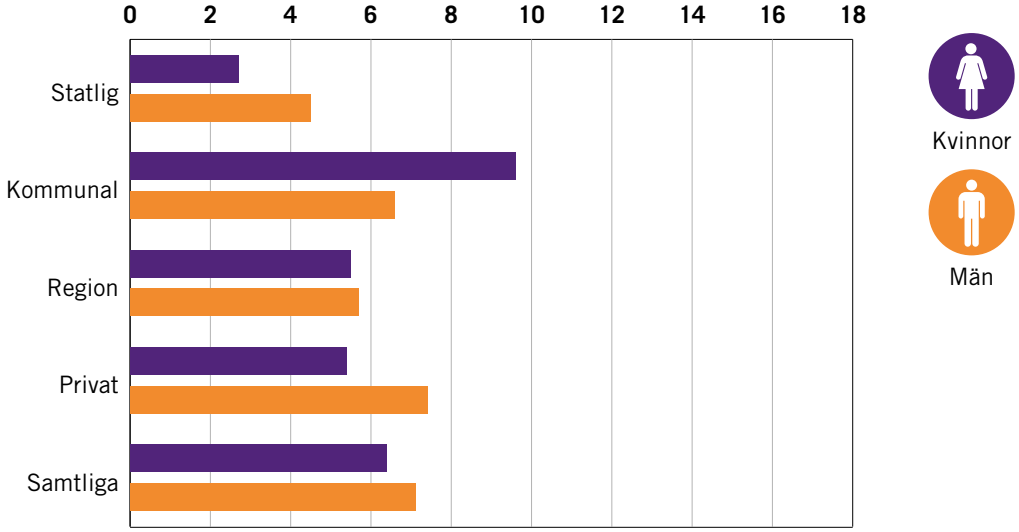

1) Arbetsmiljöverkets indelning av sektorer följer Statistiska centralbyråns indelning av sektorer i Arbetskraftsundersökningen. Den baseras på Standarden för institutionell sektorindelning 2000 (INSEKT 2000). Värt att notera är att affärsverk och Svenska kyrkan redovisas som Privat. Privat kan ses som ett samlingsnamn för enheter som inte tillhör den statliga eller kommunala sektorn enligt standarden.

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

Figur 4b. Anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta fördelat på sektor[1] år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

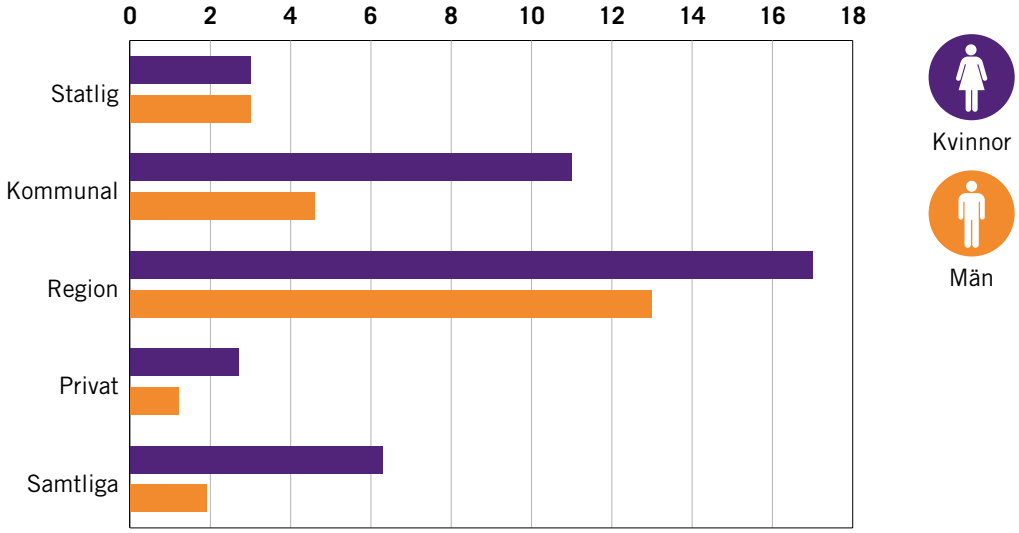

1) Arbetsmiljöverkets indelning av sektorer följer Statistiska centralbyråns indelning av sektorer i Arbetskraftsundersökningen. Den baseras på Standarden för institutionell sektorindelning 2000 (INSEKT 2000). Värt att notera är att affärsverk och Svenska kyrkan redovisas som Privat. Privat kan ses som ett samlingsnamn för enheter som inte tillhör den statliga eller kommunala sektorn enligt standarden.

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

2. Arbetsolyckor

Under 2020 anmäldes cirka 33 000 arbetsolyckor med sjukfrånvaro bland arbetstagare och egenföretagare, det är cirka 1 700 färre jämfört med året innan (5 %). Det är bland männen som den huvudsakliga minskningen har skett. Bland kvinnor är antalet anmälningar 2020 i det närmaste samma som 2019. Antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro var fler bland män än bland kvinnor, cirka 18 200 respektive 14 800 anmälningar. Per 1 000 sysselsatta män anmäldes under 2020 cirka 7,0 arbetsolyckor som medfört sjukfrånvaro under minst en dag. Motsvarande antal per 1 000 sysselsatta kvinnor var 6,1. Detta innebär totalt cirka 6,8 arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta. Antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta, var högst i den yngsta åldersgruppen 16-24 år bland både kvinnor och män.

Arbetsolyckor anmäls många gånger ganska lång tid efter att de har inträffat. Detta avsnitt bygger på olyckor som inträffade under 2020 och som anmälts fram till och med första kvartalet 2021. Baserat på erfarenheter från tidigare år finns det skäl att anta att antalen kommer att öka med ungefär 5 procent på grund av att anmälningar av olyckor som inträffat under 2020 kommer in efter första kvartalet 2021. Detta motsvarar uppskattningsvis ytterligare cirka 1 700 anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro bland sysselsatta.

I detta kapitel redovisas i huvudsak statistik för arbetsolyckor som medfört sjukfrånvaro bland sysselsatta. I tabell 1a i tabellbilagan redovisas antal anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro från 1980 och framåt. Statistik för arbetsolyckor utan sjukfrånvaro redovisas i slutet av kapitlet. Under 2020 anmäldes cirka 61 400 arbetsolyckor utan sjukfrånvaro bland arbetstagare och egenföretagare, det motsvarar cirka 12,5 arbetsolyckor utan sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta.

Statistiken om anmälda arbetsskador 2020 har som tidigare redogjorts för i denna rapport, påverkats av pågående covid-19 pandemin på flera sätt. De cirka 1 300 anmälda arbetsskadorna 2020 som har orsakats av smitta (covid-19) och som har anmälts som arbetsolycka med sjukfrånvaro istället för som arbetssjukdom, påverkar resultatet för arbetsolyckor med sjukfrånvaro i vissa avseenden. Där dessa coronarelaterade anmälningar har haft en större inverkan på resultatet kommenteras det i aktuella avsnitt i detta kapitel. De flesta av dessa anmälningar rör kvinnor inom Vård och omsorg; sociala tjänster.

Kön: Män anmäler fler arbetsolyckor med sjukfrånvaro än kvinnor

Under 2020 anmäldes cirka 18 200 arbetsolyckor som medfört sjukfrånvaro under minst en dag bland män. Det motsvarar 7,0 arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta män. För kvinnor anmäldes cirka 14 800 arbetsolyckor med sjukfrånvaro, vilket motsvarar 6,1 anmälda fall per 1 000 sysselsatta kvinnor. Antalet anmälningar per 1 000 sysselsatta minskande mer för män än för kvinnor 2020 jämfört med 2019. Antalet minskade med cirka 8 procent för män och var oförändrat för kvinnor. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar var antalet sysselsatta 2020 i åldrarna 16–64 år cirka 1,5 procent färre 2020 än 2019. För män var det cirka 1 procent färre, och för kvinnor var det cirka 2 procent färre. Antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro har sedan 2011 minskat med 3 procent för män, medan antalet ökat med 14 procent för kvinnor.

Ålder: Flest anmälningar per 1 000 sysselsatta från unga män

År 2020 hade unga män högst antal anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta. Den relativa olycksfallsfrekvensen för unga män var betydligt högre än för män och kvinnor i övriga åldersgrupper, se figur 5a. Bland männen är det därefter åldersgruppen 25–34 år som hade näst högst antal anmälningar. Lägst antal finns bland männen i åldersgrupperna 35–44 år och 45–54 år. När det gäller männen har antalet anmälningar per 1 000 sysselsatta minskat något inom samtliga åldersgrupper under 2020 jämfört med 2019.

Bland kvinnor har antal anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta ökat i den yngre åldersgruppen jämfört med 2019, vilket gör att det även bland kvinnor är de unga som ligger högst jämfört med de övriga åldersgrupperna. Näst högst bland kvinnor var åldersgruppen 55–59 år, följt av åldersgruppen 60–64 år. Lägst antal anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta hade kvinnorna i åldersgruppen 34–44 år.

Figur 5a. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta efter åldersgrupp och kön år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

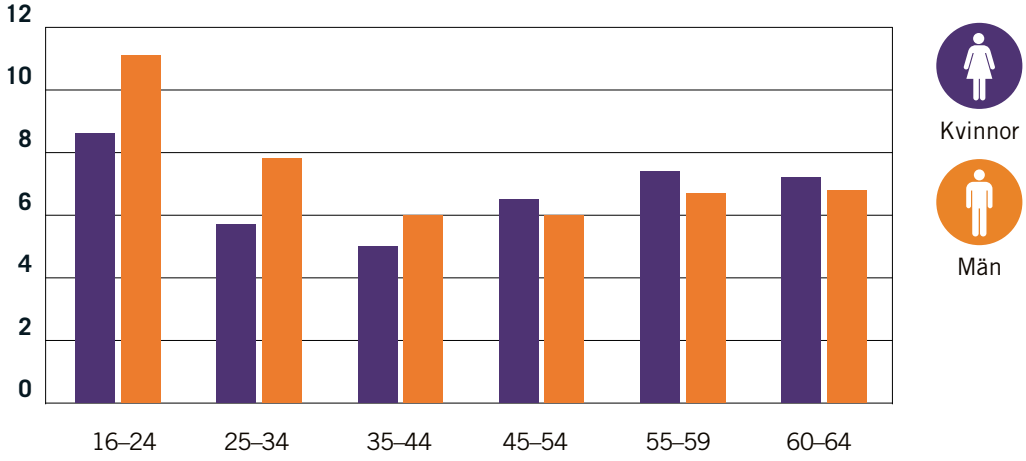

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

Antal anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta: Antalet anmälningar bland män fortsatt neråt under 2020

Antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta ökade bland både kvinnor och män i åldern 16–24 år under perioden 2011–2018 (se figur 5b och 5c). Bland de unga kvinnorna i åldern 16–24 år har ökningen fortsatt under 2019 och 2020. Antalet har ökat något även bland kvinnor i åldern 25-34 år. Antal anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta i de två äldsta åldersgrupperna bland kvinnor har minskat något 2020 jämfört med 2019. Bland unga män minskade anmälningarna något 2019 jämfört med 2018. År 2020 har denna utveckling fortsatt. Unga män ligger trots det 2020 fortsatt på en betydligt högre nivå jämfört med övriga åldersgrupper. Under 2020 minskade antalet anmälningar för män i samtliga åldersgrupper.

De årsvisa förändringarna i de flesta åldersgrupper har generellt sett varit relativt små över tid. Överlag har män fler anmälningar av arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta än kvinnor.

Figur 5b. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta kvinnor efter åldersgrupp. År 2011–2020.

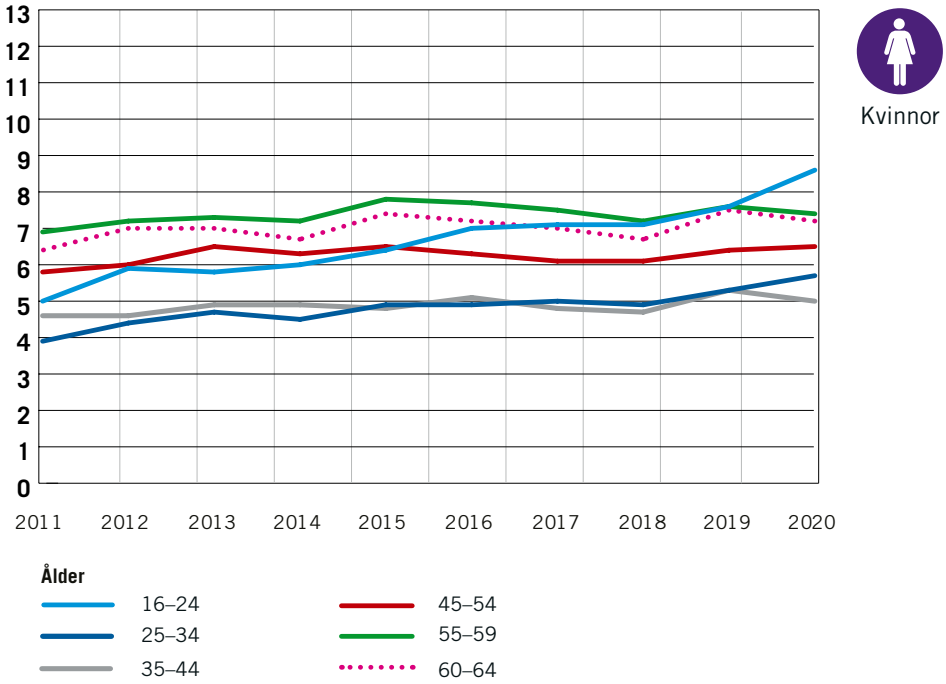

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

Figur 5c. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta män efter åldersgrupp. År 2011–2020.

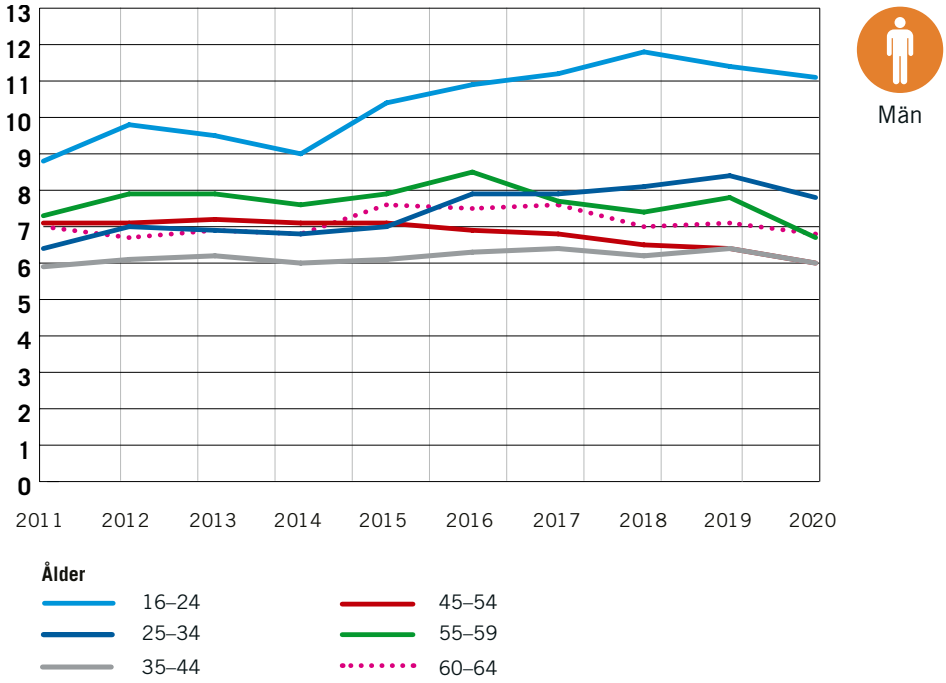

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

Trolig frånvaro: Kort sjukfrånvaro vanligast

Den som anmäler en arbetsolycka får också uppge om skadan troligen kommer att medföra sjukfrånvaro och om sjukfrånvarons längd uppskattas bli 1–3 dagar, 4–14 dagar eller över 14 dagar. Fördelningen av den troliga frånvarons längd är relativt jämn mellan könen. En fjärdedel av de anmälda arbetsolyckorna med sjukfrånvaro bland kvinnor 2020 uppskattades vid anmälningstillfället medföra längre sjukfrånvaro från jobbet än 14 dagar. Andelen svårare olyckor (frånvaro mer än 14 dagar) var något högre bland män än bland kvinnor, se tabell b.

Fördelningen av arbetsolyckorna med trolig frånvaro efter längd var ungefär densamma 2020 som 2019. Under 2020 minskade antalet anmälda arbetsolyckor något bland männen oavsett längden på den troliga frånvaron jämfört med 2019, medan antal anmälningar bland kvinnor i stort sett var oförändrat. Antal arbetsolyckor med dödlig utgång var 24 stycken 2020, jämfört med 36 stycken 2019. Män drabbades av betydligt fler arbetsolyckor med dödlig utgång i arbetet än kvinnor, se även kapitel 3 Arbetsolyckor med dödlig utgång.

Tabell b: Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro efter trolig frånvaro år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

	Kvinnor		Män		Totalt	
Trolig frånvaro	Antal	%	Antal	%	Antal	%
1–3 dagar	5 085	34	6 305	35	11 390	34
4–14 dagar	5 988	40	6 755	37	12 743	39
Mer än 14 dagar	3 755	25	5 133	28	8 888	27
Dödsfall	1	0	23	0	24	0
Totalt	**14 829**	**100**	**18 216**	**100**	**33 045**	**100**

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

Avvikelse: Förlorad kontroll och fall vanligaste olycksorsakerna

När en arbetsolycka inträffar har som regel något skett som avviker från det normala i arbetet. I Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA) finns uppgiften registrerad i variabeln avvikelse. Avvikelserna kan handla om att den olycksdrabbade, eller någon annan, utförde en arbetsuppgift på ett icke normalt sätt eller att något före olyckan frångick det vanliga. I figur 6a och 6b har de avvikelser som orsakade arbetsolyckorna med sjukfrånvaro 2020 grupperats i åtta huvudkategorier för kvinnor respektive män.

Bland kvinnor var fallolyckor vanligast med cirka 1,6 anmälningar per 1 000 sysselsatta under 2020. Som fallolyckor räknas bland annat halkning, snubbling eller andra fall på samma nivå men även fall från höjd, exempelvis från tak och stegar. Näst vanligast bland kvinnor, med cirka 1,4 anmälningar var rörelse med belastning. Bland män var förlorad kontroll vanligast med cirka 2,2 olyckor per 1 000 sysselsatta under 2020. Här ingår förlorad kontroll över handverktyg (exempelvis knivar) och förlorad kontroll över transportmedel. Även bland män var rörelse med belastning den näst vanligaste avvikelsen, tillsammans med fall av person, båda kategorierna med cirka 1,4 anmälningar per 1 000 sysselsatta. För samtliga avvikelser, bland både kvinnor och män, är det den korta frånvaron, 1–14 dagar som är vanligast.

Jämfört med 2019 har det skett ett par tydliga förändringar av antal anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro bland kvinnor under 2020. Fall av person har minskat med cirka 1 000 anmälningar (cirka 18 %), och antal anmälningar med avvikelse läckage, utströmning etc. har ökat med cirka 1 000 anmälningar (cirka 370 %). Den stora ökningen av läckage, utströmning etc. finns framförallt bland kvinnorna och kan kopplas till de coronarelaterade anmälningar som har gjorts som arbetsolycka snarare än arbetssjukdom.

Figur 6a. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta kvinnor efter den avvikelse som orsakat skadan och trolig frånvaro år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

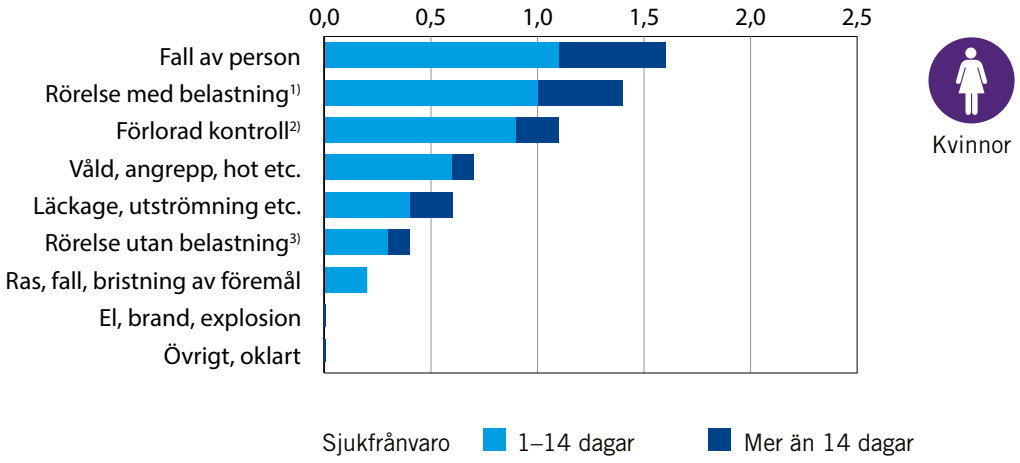

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS)

Figur 6b. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta män efter den avvikelse som orsakat skadan och trolig frånvaro år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

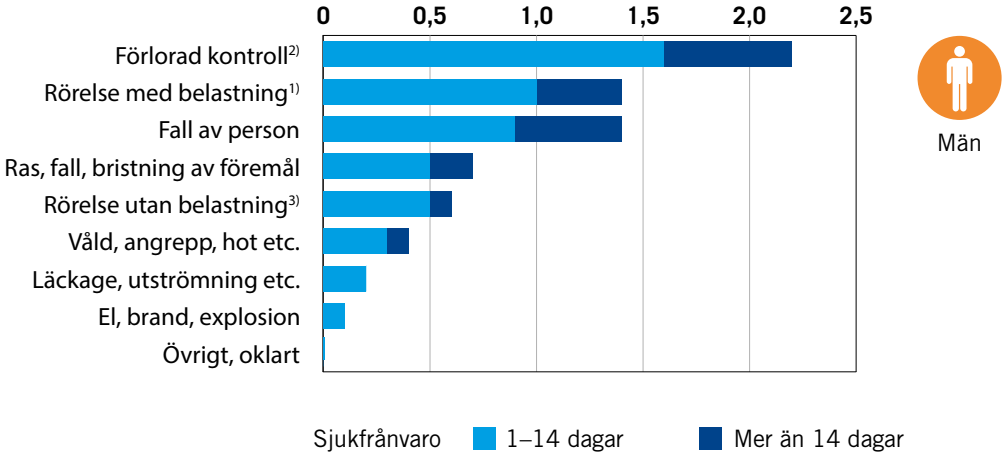

1) Fysisk ansträngning utöver det normala såsom lyft eller bärning samt plötslig fysisk ansträngning i samband med till exempel snedtramp eller halkning.
2) Den skadade eller annan person förlorade kontrollen över maskin, transportutrustning, verktyg eller djur.
3) Slagit emot, trampat på något etc. vid gång eller annan kroppsrörelse.

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS)

I figur 7a och 7b visas utvecklingen för de vanligaste orsakerna till anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro som ett index med basår 2003. Utvecklingen skiljer sig mellan könen och olika olyckstyper. Den avvikelse som har ökat mest jämfört med 2003 är rörelse utan belastning bland både kvinnor och män. Bland män har den avvikelsen den högsta nivån och har legat relativt jämnt de senaste tre åren.

Bland kvinnor är ras, fall, bristning av föremål den olyckstyp som ökat näst mest jämfört med 2003. Bland kvinnor har antalet anmälningar av arbetsolyckor med sjukfrånvaro orsakade av fall av person minskat kraftigt under 2020, men ligger fortfarande en bit över nivån vid basåret 2003. Antalet arbetsolyckor på grund av rörelse med belastning är den enda redovisade olycksorsaken som fortfarande var på lägre nivå än 2003.

Bland män har antalet anmälningar av arbetsolyckor med sjukfrånvaro orsakade av fall av person, ras, fall, bristning av föremål samt rörelse med belastning minskat under 2020 och är nu nästan tillbaka på samma nivå som basåret 2003. Orsaken våld, angrepp, hot och förlorad kontroll ligger 2020 kvar på en lägre nivå jämfört med basåret 2003.

Figur 7a. Index anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per avvikelse för kvinnor år 2003–2020 (2003 = 100). Arbetstagare och egenföretagare.

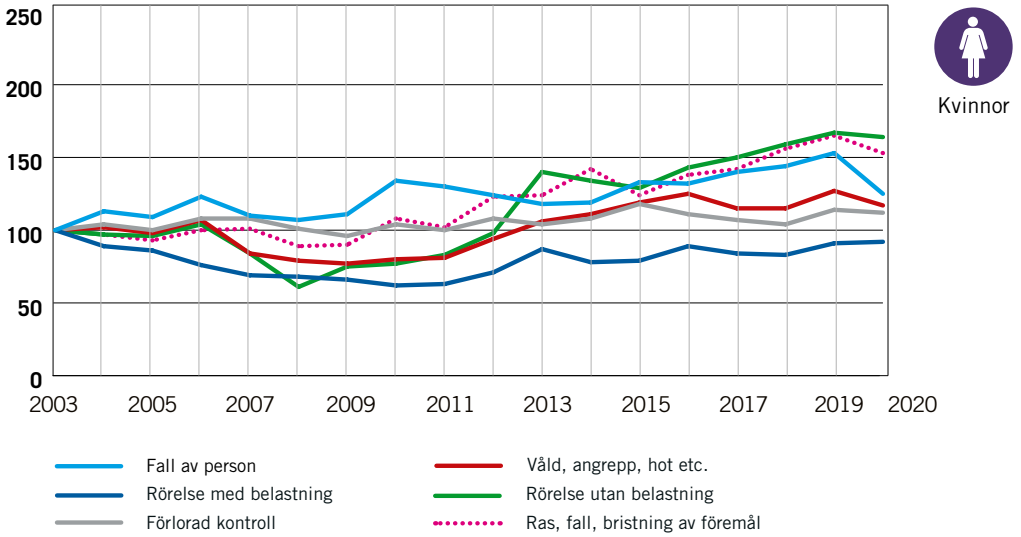

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

Figur 7b. Index anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per avvikelse för män år 2003–2020 (2003 = 100). Arbetstagare och egenföretagare.

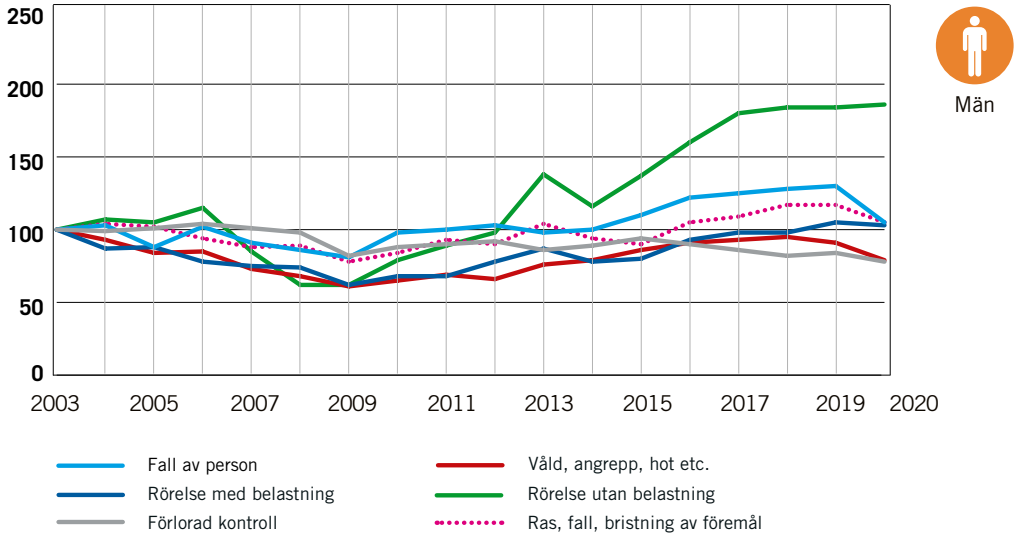

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

Yttre faktor: Olika bidragande faktorer för kvinnor och män

Med en yttre faktor menas den faktor som huvudsakligen bidragit till att en arbetsolycka inträffade. Det kan vara ett verktyg, ett föremål, ett instrument eller en maskin, men också en annan person än den skadade. Uppgift om yttre faktor kodas och registreras enligt Eurostats klassifikation.

Om den yttre faktorn var byggnader, anläggningar och arbetsområden innebär det oftast att den skadade föll eller slog emot något som var beläget inom en byggnad, en anläggning eller ett arbetsområde. Över marknivå, syftar på en stege, en byggnadsställning, ett tak eller liknande. Om man halkade på ett golv inträffade olyckan i marknivå. Faktorn levande varelser och människor etc. innebär ofta att en annan person direkt eller indirekt orsakade skadan. Det kan till exempel gälla att man skadade sig vid lyft av vårdtagare, eller att en annan person oavsiktligt slog eller knuffade den skadade. Det kan också vara frågan om hot eller medvetet fysiskt våld. Även djurolyckor räknas hit, liksom skador orsakade av träd och växter samt smittsamma ämnen och virus.

I figur 8a och 8b visas hur antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro 2020 var fördelade efter yttre faktor och kön. Den yttre faktor som var vanligast bland kvinnor, cirka en tredjedel, var levande varelser och människor etc. Även 2019 låg kategorin högst. Jämfört med 2019 är det en ökning med 7 procentenheter under 2020. Ökningen av yttre faktorn levande varelser och människor etc. kan förklaras av de anmälda arbetsolyckorna med sjukfrånvaro som är coronarelaterade. Bland kvinnor var byggnader och arbetsområden i marknivå näst vanligast, cirka en femtedel, vilket är något lägre än 2019. Bland män var den yttre faktorn befordrings-transport- och lagringsanordningar vanligast, cirka 17 procent. Näst vanligast var byggnader och arbetsområden i marknivå, cirka 14 procent. Samtliga kategorier bland männen var i nivå med 2019.

Figur 8a. Andel anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro efter yttre faktor för kvinnor år 2020. Arbetstagare och egenföretagare. Procent.

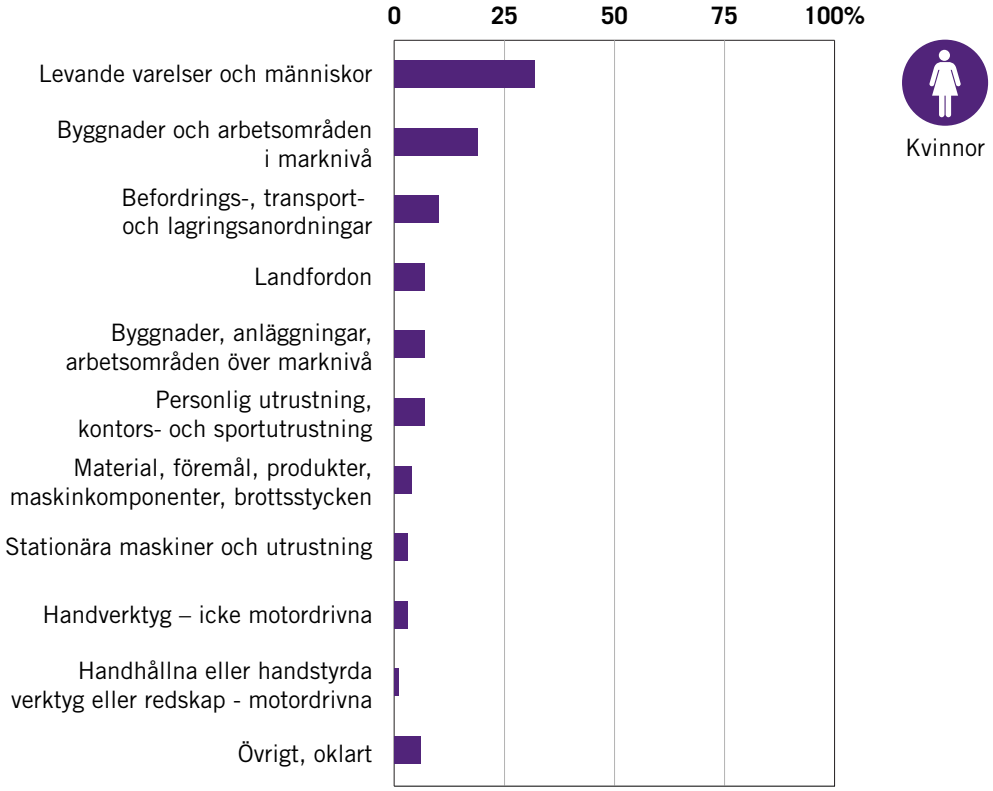

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

Figur 8b. Andel anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro efter yttre faktor för män år 2020. Arbetstagare och egenföretagare. Procent.

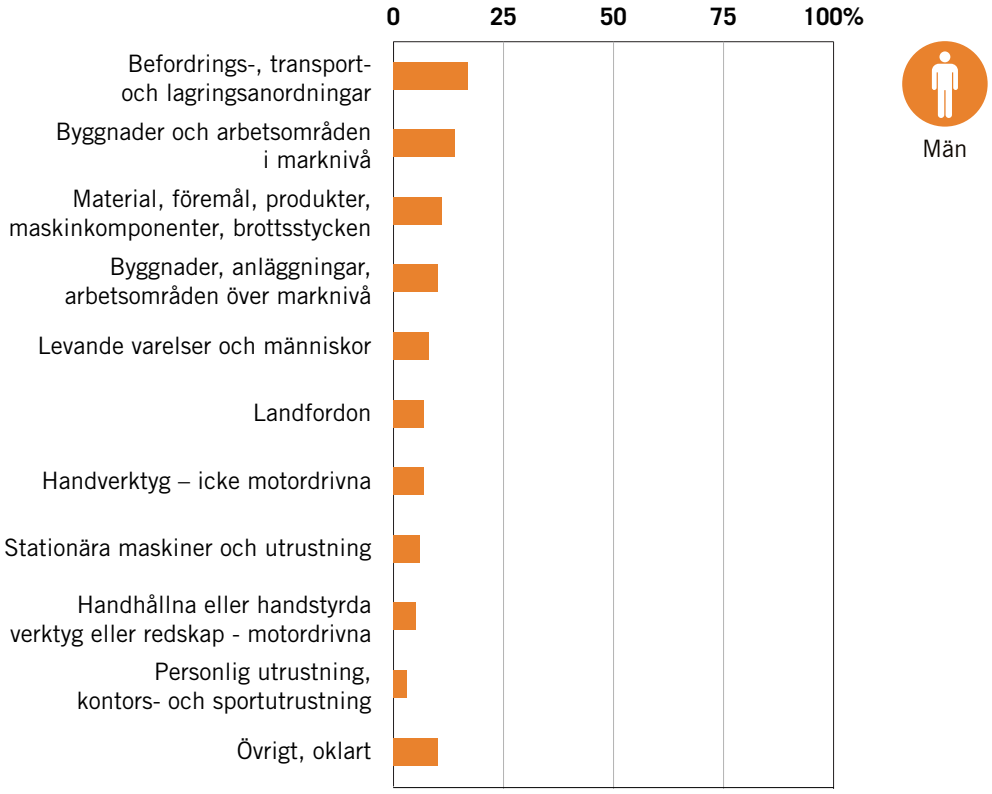

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

Skadad kroppsdel: Många skador på händer och nedre extremiteter

I figur 9 visas hur antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta 2020 fördelade sig efter skadad kroppsdel och kön. Bland kvinnor var det vanligast att man skadade flera kroppsdelar, eller andra kroppsdelar än de som finns specificerade, samt skador i nedre extremiteter (höft, ben eller fötter). Bland kvinnor har antalet anmälningar per 1 000 sysselsatta ökat 2020 när det gäller skador på flera, eller andra kroppsdelar, jämfört med 2019. Ökningen 2020 kan förklaras av de coronarelaterade anmälningar som är gjorda som arbetsolycka med sjukfrånvaro, där nästan samtliga av dessa anmälningar finns inom denna kategori av skadad kroppsdel. Nivån av anmälningar avseende höft, ben och fot är densamma som för 2019.

Bland män var det händer och fingrar som oftast skadades vid arbetsolyckor med sjukfrånvaro. Även bland män var skador i nedre extremiteter (höft, ben eller fötter) vanliga. Bland män syns ingen ökning i att man har skadat flera, eller andra kroppsdelar. Många arbetsolyckor med sjukfrånvaro ledde också till ryggskador bland både kvinnor och män.

Figur 9. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta efter huvudsaklig skadad kroppsdel och kön år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

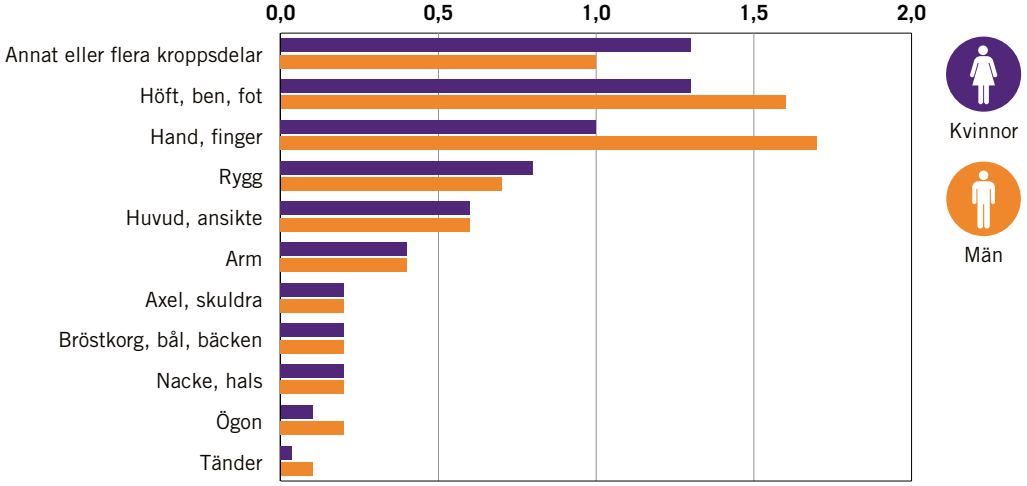

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS)

Näringsgren: Många anmälningar per 1 000 sysselsatta inom Transport och magasinering

Antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro efter branschgrupp framgår av tabell 2 i tabellbilagan, där har även antalet anmälningar satts i relation till antalet sysselsatta för respektive branschgrupp och kön (relativ frekvens). Sysselsättningsuppgifterna som använts avser år 2019 (RAMS), då detaljerade uppgifter om antal sysselsatta per branschgrupp ännu inte finns för 2020. Samtliga verksamma vid ett arbetsställe förs till samma branschgrupp oberoende av vad de jobbar med eller har för yrke, vilket påverkar framställningen. Inom exempelvis branschgruppen Utbildning tillhörde drygt en fjärdedel av de sysselsatta andra yrken än lärare, barnskötare, förskollärare och fritidspedagoger.

Antalet sysselsatta varierade mellan olika branschgrupper. Det var också en stor skillnad mellan könen då det gäller fördelning av de sysselsatta mellan olika branschgrupper. Cirka 642 000 kvinnor arbetade inom Vård och omsorg; sociala tjänster 2019, och ungefär 169 000 män. Motsatt fördelning fanns inom Tillverkningsindustrin, med närmare 392 000 män och 122 000 kvinnor. Vissa branschgrupper har förhållandevis få sysselsatta, till exempel Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering o.d. med cirka 22 000 sysselsatta, samt Utvinning av mineral med endast 8 000 sysselsatta män och kvinnor.

Figur 10a och 10b visar relativa frekvensen, inom olika branschgrupper för kvinnor respektive män. Redovisningen följer den övergripande struktur (avdelning) som används i Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI2007). Antalet anmälningar och antalet sysselsatta per branschgrupp som ligger till grund för de relativa frekvenserna varierar kraftigt mellan olika branschgrupper. Bland kvinnor var det Transport och magasinering som hade flest antal anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta, 13,6. Därefter var det Utvinning av mineral och Vård och omsorg; sociala tjänster. Jämfört med 2019 har Utvinning och mineral minskat betydligt under 2020. Transport och magasinering har minskat något, medan Vård och omsorg; sociala tjänster har ökat något.

Bland män var det Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering o.d. som låg högst, 13,4. Transport och magasinering och Utvinning av mineral låg strax under med 13,3 respektive 12,4. Jämfört med 2019 har den relativa frekvensen gått ner något inom Vattenförsörjning; avloppsrening, o.d. samt Transport och magasinering. Lägst antal anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta fanns inom branschgrupperna Informations- och kommunikationsverksamhet och Finans- och försäkringsverksamhet, både bland kvinnor och bland män.

I tabell 2 i bilagan visas relativa frekvenser för olika branscher på en mer detaljerad nivå än i figur 10a och 10b.

Det totala antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro minskade med 5 procent mellan 2019 och 2020. För kvinnor minskade antalet anmälda med sjukfrånvaro procentuellt mest inom branschgruppen Utvinning av mineral. Denna branschgrupp är dock liten sett till antalet sysselsatta, speciellt kvinnor, varför en relativt liten förändring i antalet anmälningar kan få stort genomslag i den relativa frekvensen.

Figur 10a. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta kvinnor efter näringsgren på avdelningsnivå år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

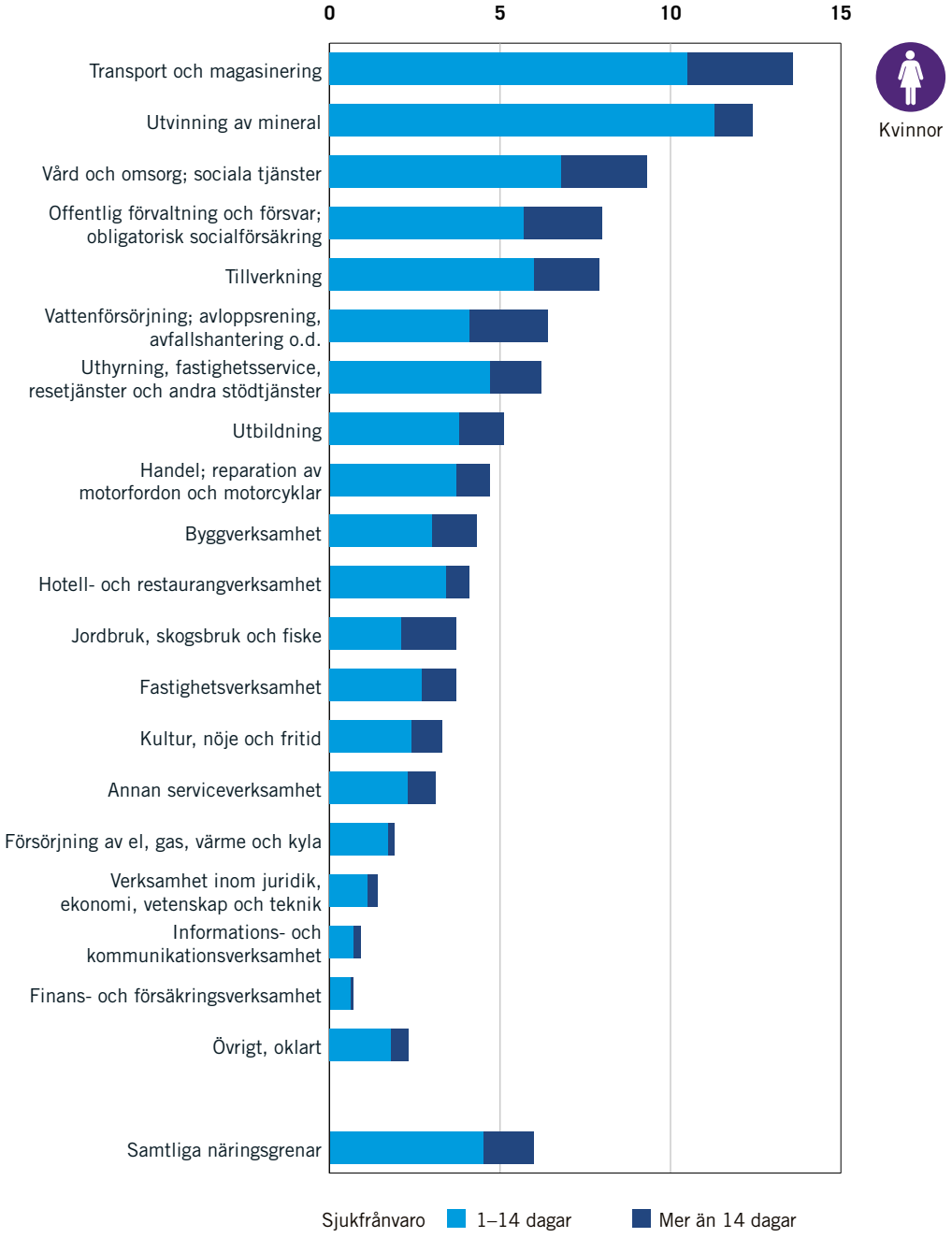

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS)

Figur 10b. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta män efter näringsgren på avdelningsnivå år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

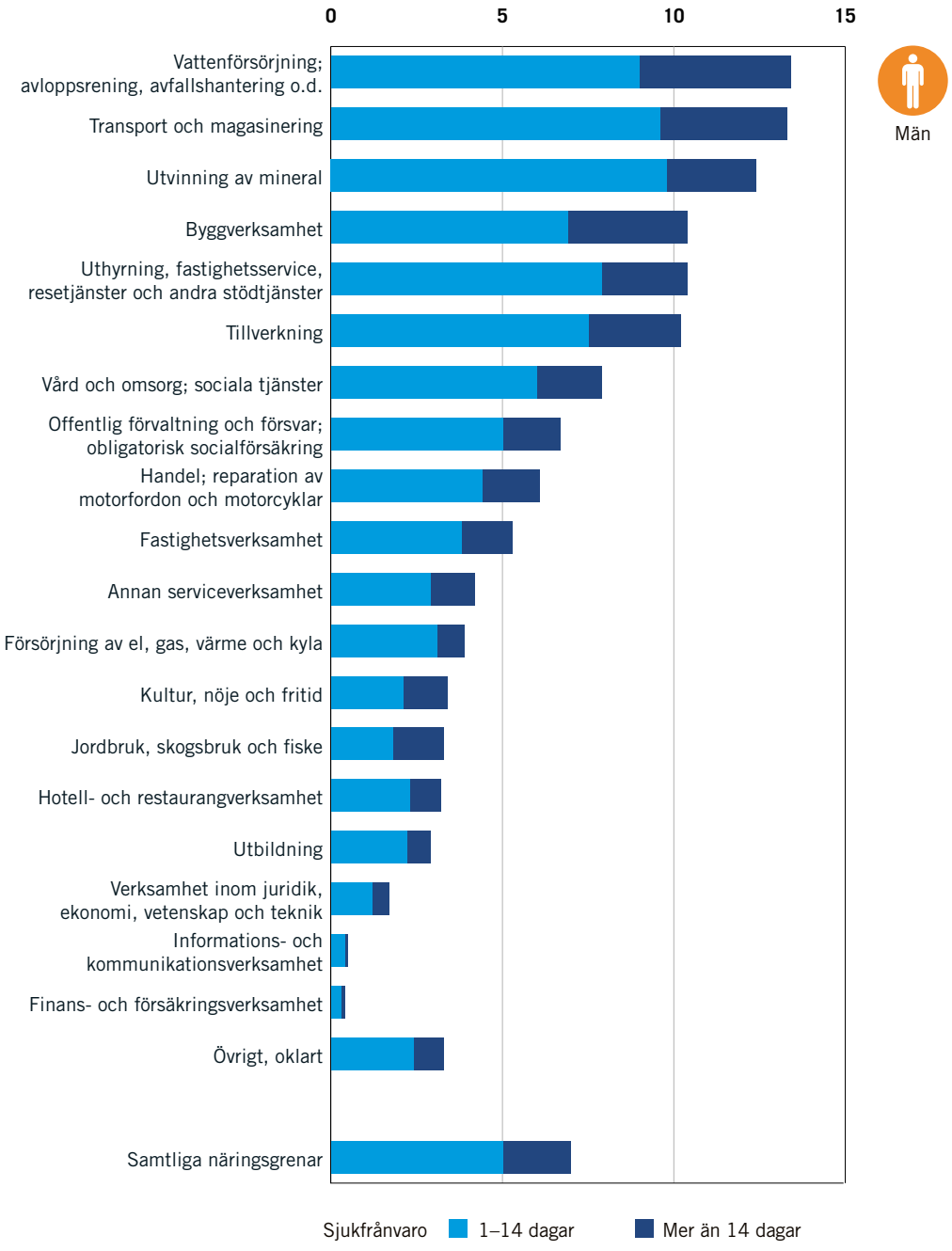

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS)

Yrke: Flest anmälningar per 1 000 sysselsatta från förare

Fördelningen av anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro efter yrke framgår av tabell 5 i tabellbilagan. Yrkesklassificeringen som används är ISCO-08 , International Standard Classification of Occupations 2008. Utöver antal anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro visar tabellen också antalet fallolyckor samt hur många olyckor som orsakats av ett tungt lyft eller av någon annan fysiskt ansträngande rörelse, rörelse med belastning.

I figur 11a och 11b har antalet anmälningar 2020 satts i relation till hur många som jobbade inom respektive yrkesgrupp 2020. De sistnämnda uppgifterna hämtades från SCB:s arbetskrafts-undersökningar (AKU) som bygger på intervjuer med ett slump-mässigt urval av befolkningen. Om endast ett fåtal personer från en viss yrkesgrupp blivit intervjuade blir skattningarna osäkra. De yrken som redovisas i detta avsnitt omfattar därför minst 5 000 sysselsatta kvinnor respektive män per yrke. Att vissa yrkesgrupper endast redovisas för ett av könen kan bero på att färre än 5 000 av det motsatta könet är verksamma inom yrket. En orsak kan också vara att det anmäls färre arbetsolyckor med sjukfrånvaro för något av könen. Det gör det svårt att jämföra yrkesgrupperna mellan kvinnor och män. Endast yrken med fler än 10 anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro omfattas i figuren.

Lastbils- och bussförare samt lagerassistenter är de yrkesgrupper 2020 som anmälde flest arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta kvinnor. Därefter följer process- och maskinoperatörsarbete, med något färre antal per 1 000 sysselsatta kvinnor. Jämfört med 2019 är dessa yrken i samma nivå 2020. Sett till samtliga yrken är den relativa frekvensen i nivå med 2019 för kvinnorna.

Bland män har truckförare, byggnadsträarbetare och inredning-snickare med flera en klart högre relativ frekvens jämfört med övriga yrken. Under 2020 har det skett en kraftig minskning bland truckförare jämfört med 2019, från 140 till 87. För byggnadsträ-arbetare, inredningssnickare med flera, har antalet anmälningar med sjukfrånvaro minskat något per 1 000 sysselsatta män. Sett till samtliga yrken har det minskat något bland männen 2020, jämfört med 2019.

Figur 11a. Yrken[1] med flest anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta kvinnor år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

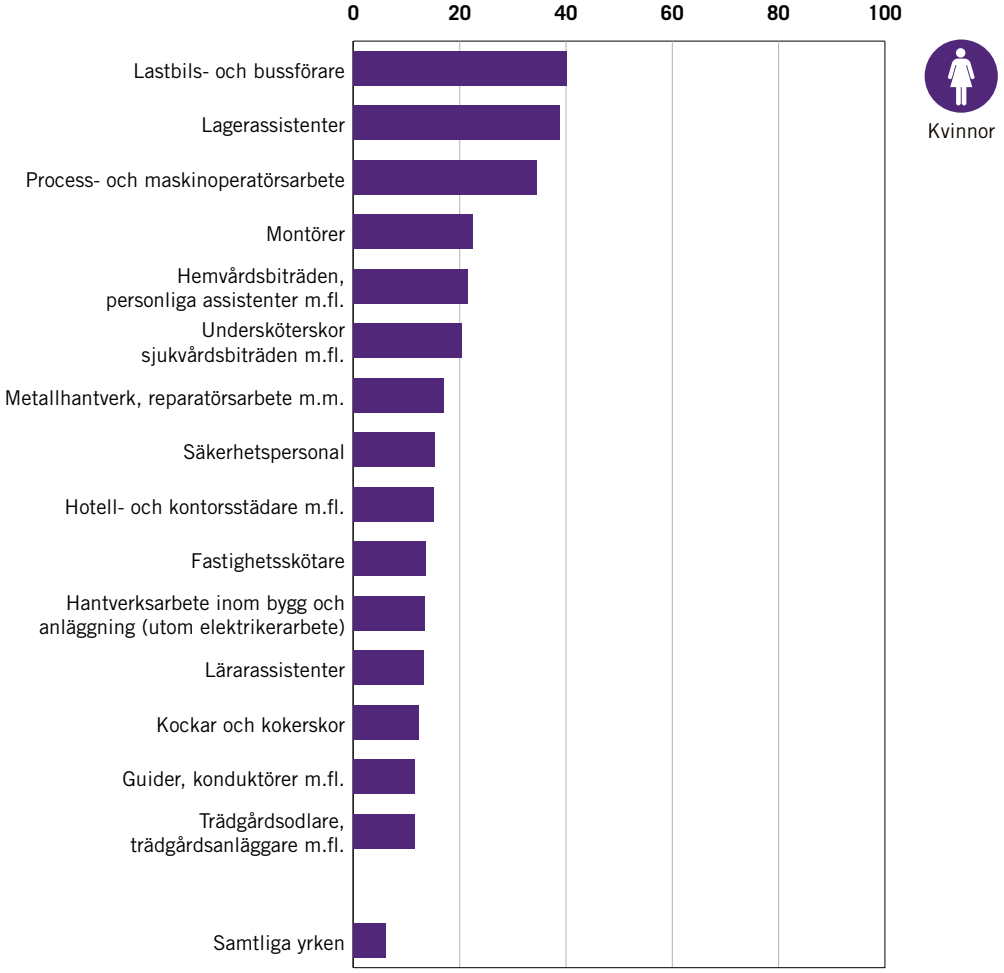

1) Omfattar yrken med minst 5 000 sysselsatta kvinnor samt minst 10 anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro.

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

Figur 11b. Yrken[1] med flest anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta män år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

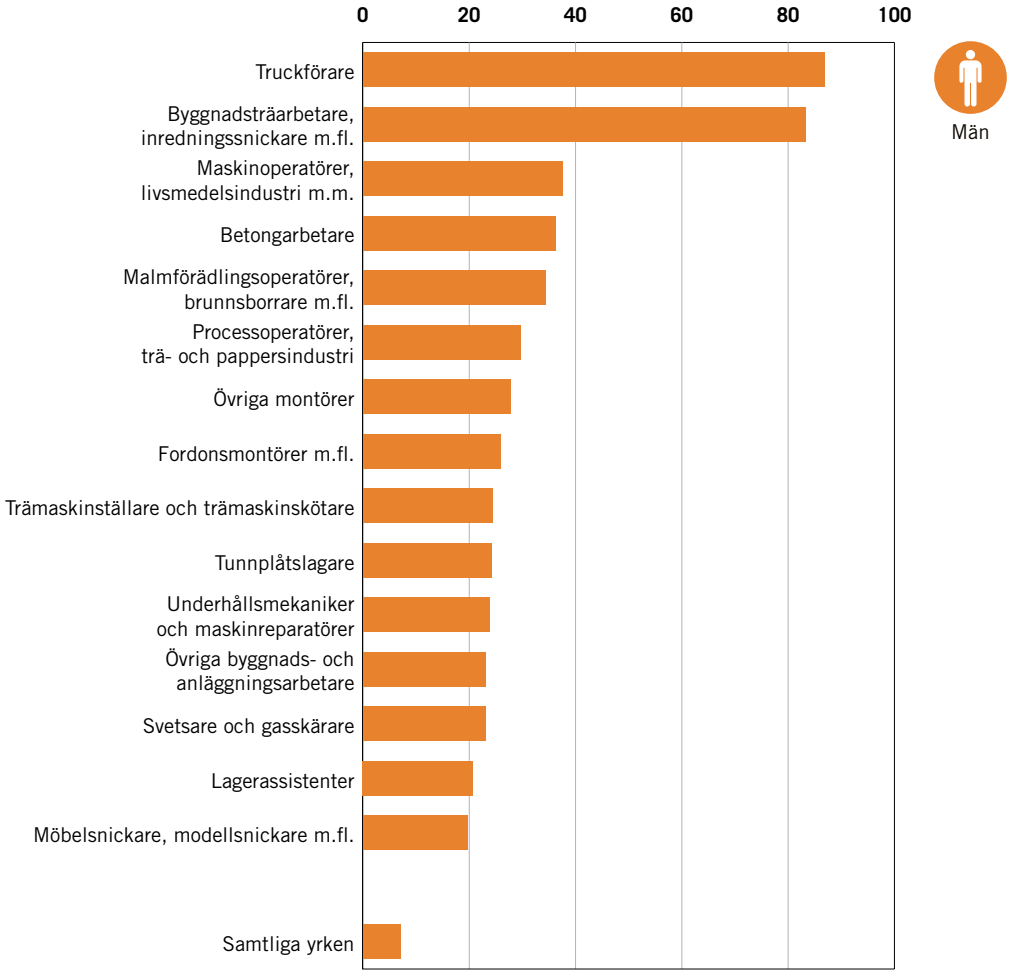

1) Omfattar yrken med minst 5 000 sysselsatta män samt minst 10 anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro.

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

Arbetsolyckor utan sjukfrånvaro: Flest anmälningar per 1 000 sysselsatta från unga kvinnor

År 2020 fick Försäkringskassan in cirka 61 400 anmälningar om arbetsolyckor utan sjukfrånvaro som berörde arbetstagare och egenföretagare, vilket motsvarar cirka 12,5 fall per 1 000 sysselsatta. Detta är nästan dubbelt så många som anmälningarna av arbetsolyckor med sjukfrånvaro.

Till skillnad från arbetsolyckor med sjukfrånvaro anmäldes fler arbetsolyckor utan sjukfrånvaro för kvinnor än för män, se figur 12. Liksom för arbetsolyckorna med sjukfrånvaro så är det den yngsta åldersgruppen, 16–24 år, som hade flest anmälningar per 1 000 sysselsatta bland både kvinnor och män. Men när det gäller arbetsolyckor utan sjukfrånvaro ligger kvinnorna högre än män, med närmare 20 anmälningar per 1 000 sysselsatta. Lägst antal anmälningar per 1 000 sysselsatta är det bland män 60–64 år.

Figur 12. Anmälda arbetsolyckor utan sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta efter åldersgrupp och kön år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

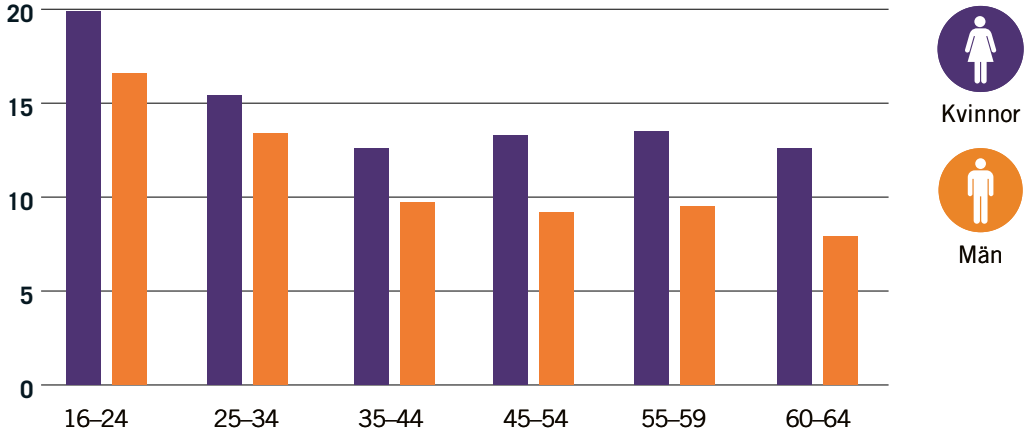

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

3. Arbetsolyckor med dödlig utgång

År 2020 inträffade 24 arbetsolyckor med dödlig utgång i arbetet i den svenska arbetskraften, 21 arbetstagare (varav en kvinna) och 3 egenföretagare (ingen kvinna). Det innebär 0,44 arbetsolyckor med dödlig utgång i arbete per 100 000 sysselsatta. Utöver det inträffade även en arbetsolycka med dödlig utgång under året bland utländska medborgare i samband med arbete i Sverige. Det omkom även 4 personer i arbetsmarknadsåtgärder eller i andra aktiviteter som omfattas av socialförsäkringsbalken men där personer inte ingår i den svenska arbetskraften. År 2019 omkom 36 arbetstagare och egenföretagare i arbetet, jämfört med 50 stycken år 2018. Under perioden 2011–2020 inträffade i genomsnitt 40 arbetsolyckor varje år med dödlig utgång bland arbetstagare och egenföretagare i den svenska arbetskraften.

Arbetstagare och egenföretagare: Flest arbetsolyckor med dödlig utgång bland egenföretagare per 100 000 sysselsatta.

I ett långt perspektiv har antalet arbetsolyckor med dödlig utgång i arbetet bland arbetstagare minskat kraftigt. Figur 13 visar på en stor minskning fram till slutet av 1970-talet och därefter en svagare nedgång till år 2000. Sedan ökade antalet arbetsolyckor med dödlig utgång något bland arbetstagare fram till år 2007. Efter det har trenden för arbetsolyckor med dödlig utgång fortsatt att minska.

Figur 13. Antal arbetsolyckor med dödlig utgång per 100 000 arbetstagare år 1955–2020.

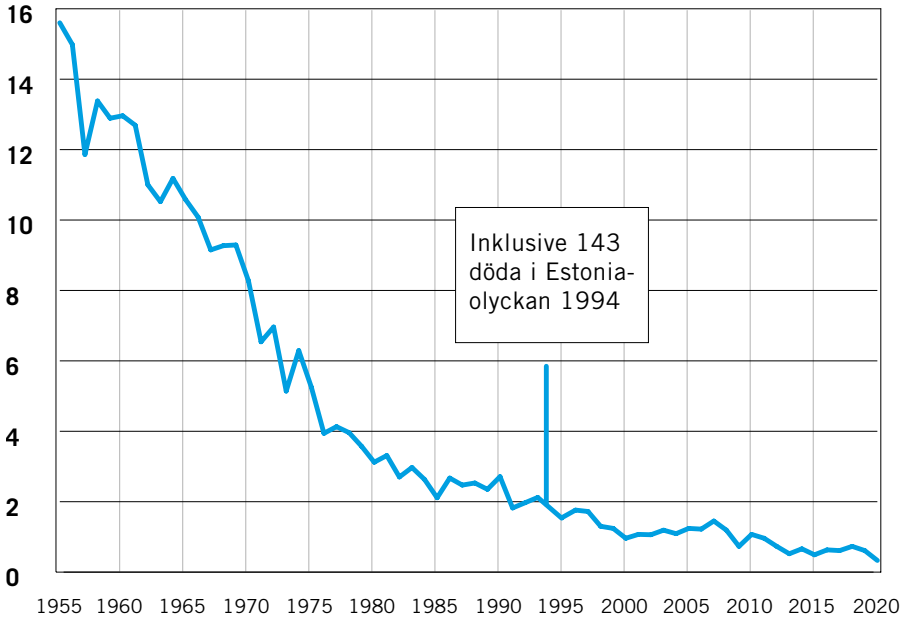

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA) och Statistiska centralbyrån (RAMS)

För egenföretagare finns arbetsskadestatistik sedan 1979. För drygt 30 år sedan var antalet omkomna egenföretagare ungefär 30 stycken årligen, medan antalet under den senaste tioårsperioden årligen legat på 13 stycken eller färre. För 2020 uppgick antalet dödsfall bland egenföretagare till 3 stycken. En jämförelse med antalet sysselsatta visar en väsentligt högre frekvens för arbetsolyckor med dödlig utgång i arbete bland egenföretagare än arbetstagare, se tabell c nedan. Det beror framför allt på att många av de sysselsatta inom den skadedrabbade branschgruppen Jordbruk, skogsbruk och fiske är egenföretagare.

Tabell c: Arbetsolyckor med dödlig utgång per 100 000 sysselsatta. År 2011–2020.

Sysselsatta	Kvinnor	Män	Totalt
Arbetstagare	0,1	1,3	0,7
Egenföretagare	0,2	3,9	2,6
Totalt	0,1	1,5	0,8

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS)

Orsaker: De flesta arbetsolyckorna med dödlig utgång har samband med fordon

Den klart vanligaste orsaken till arbetsolyckor med dödlig utgång i arbetet under åren 2011–2020 var förlorad kontroll över fordon eller andra transportmedel. 167 stycken, eller 41 procent, av de totalt 404 arbetsolyckorna med dödlig utgång i arbete den perioden berodde på detta (figur 14).

Figur 14. Andel arbetsolyckor med dödlig utgång i arbete fördelat på avvikelse (orsak) år 2011–2020. Arbetstagare och egenföretagare. Procent

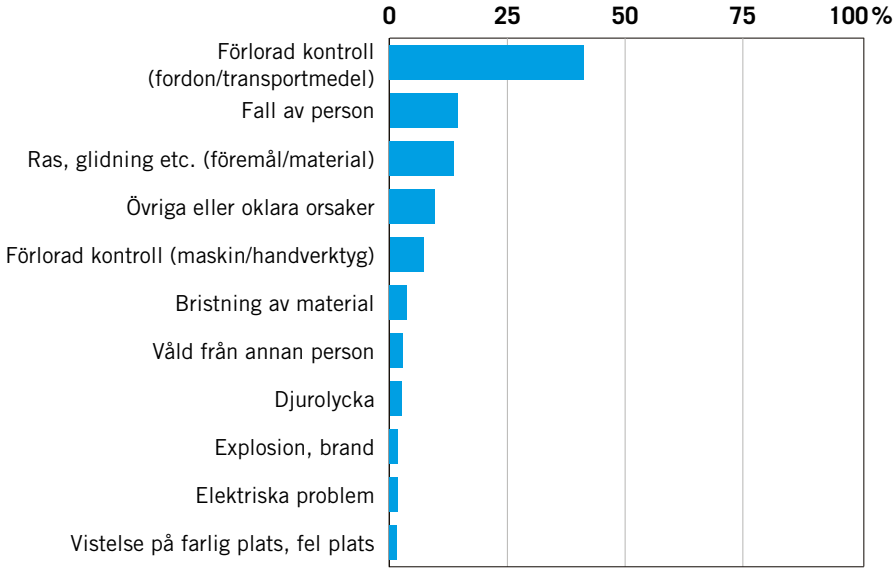

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

Näringsgren: Flest arbetsolyckor med dödlig utgång per 100 000 sysselsatta inom Jordbruk, skogsbruk och fiske

De branschgrupper som har haft flest antal dödsolyckor i arbete 2011–2020 var Byggverksamhet, Jordbruk, skogsbruk och fiske, Tillverkning samt Transport och magasinering. Bland egenföretagare var det flest omkomna inom Jordbruk, skogsbruk och fiske.

Sett till antal arbetsolyckor med dödlig utgång fördelat på branschgrupper, i förhållande till antal sysselsatta i respektive branschgrupp, förolyckades flest per sysselsatta under perioden 2011–2020 i branschgruppen Jordbruk, skogsbruk, fiske med 7,3 arbetsolyckor med dödlig utgång per 100 000 sysselsatta.

Figur 15. Arbetsolyckor med dödlig utgång per 100 000 sysselsatta fördelat på näringsgren på avdelningsnivå år 2010–2020.

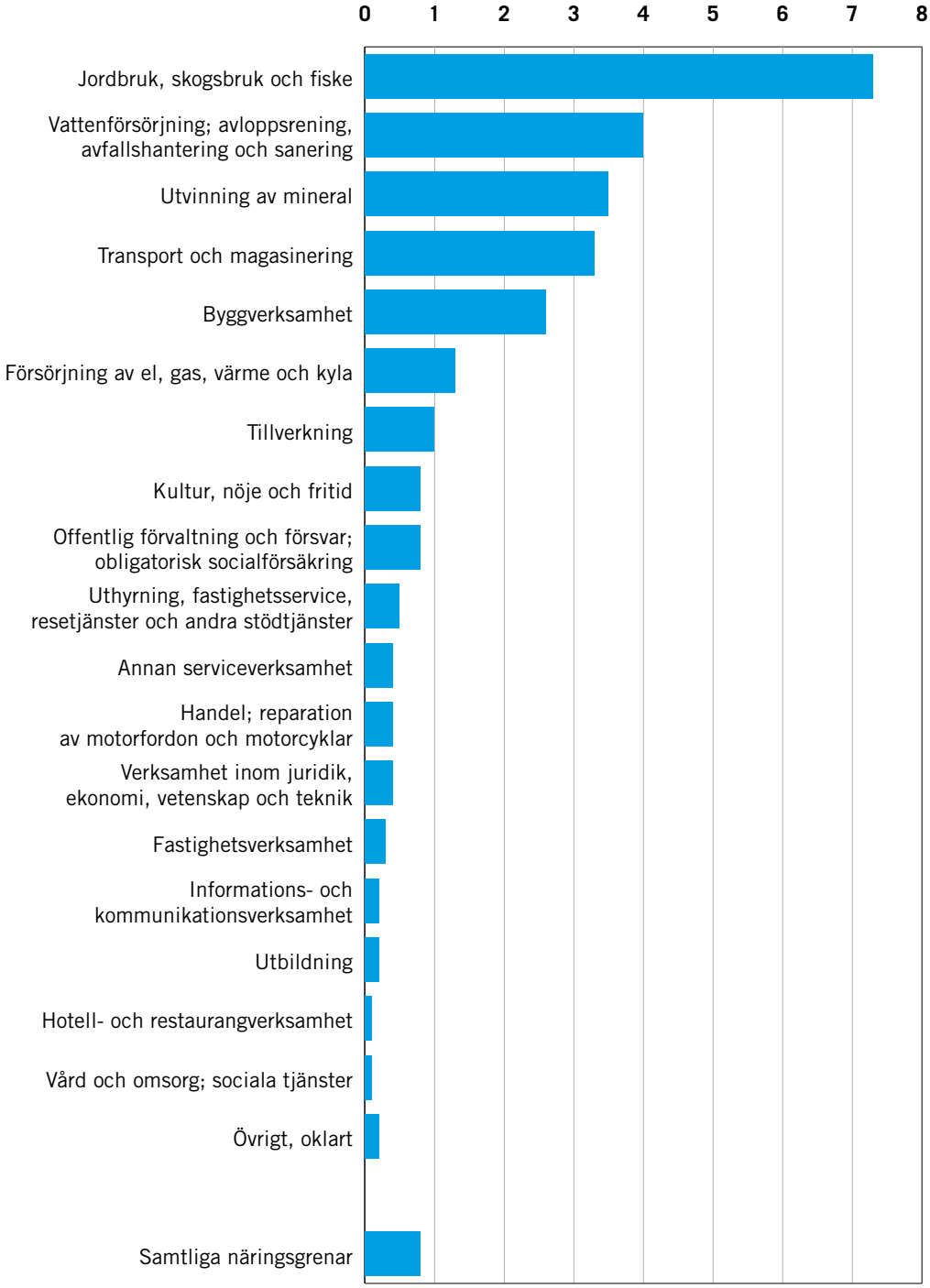

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS).

Arbetsolyckor med dödlig utgång bland utländsk arbetskraft

Den utländska arbetskraften i Sverige omfattas inte av social-försäkringsbalkens bestämmelser utan av deras respektive hemländers försäkringssystem. Arbetsskador som drabbat utländsk arbetskraft som bara tillfälligt befinner sig i Sverige ska anmälas i deras hemland, och därför har Försäkringskassan inga uppgifter om dessa arbets-skador. De kan därmed heller inte redovisas i den svenska officiella arbetsskadestatistiken.

Ett undantag görs för arbetsolyckor med dödlig utgång i arbetet som drabbat utländsk arbetskraft, vilka särredovisas i den officiella arbetsskadestatistiken. Det är emellertid svårt att uppskatta hur stor risken är för en utländsk arbetstagare att förolyckas i arbete i Sverige. Anledningen är att det inte finns någon uppgift om antalet personer i kategorin utländsk arbetskraft som är sysselsatta i Sverige. Det finns heller inte uppgift om deras arbetsgivare och därmed inte heller branschtillhörighet.

4. Arbetssjukdomar

För 2020 anmälde arbetsgivare närmare 19 500 arbetssjukdomar avseende arbetstagare och egenföretagare till Försäkringskassan. Det är en ökning med cirka 8 900 anmälningar (cirka 84 %) jämfört med 2019. Orsaken till denna stora ökning kan i sin helhet hänföras till den pågående pandemin då anmälningarna på grund av covid-19 närmast exploderat medan förändringarna för andra exponeringsfaktorer inte varit så stora. Majoriteten av antalet anmälningar 2020 avsåg i likhet med tidigare år kvinnor.

Enligt socialförsäkringsbalkens 42:a kapitel 10 § ska arbetsgivare anmäla arbetssjukdomar till Försäkringskassan. Som arbetssjukdom räknas besvär som uppstår efter en kortare eller längre tids skadlig inverkan i arbetet. Utmärkande för en arbetssjukdom är att besvären uppstår först efter en längre tids skadlig exponering och att de kan vara av fysisk eller psykisk karaktär. Arbetsskador som uppkommit på annat sätt än genom olycksfall i arbetet klassificeras som arbetssjukdomar.

För 2020 anmäldes cirka 19 500 arbetssjukdomar bland arbetstagare och egenföretagare till Försäkringskassan. Det var en kraftig ökning jämfört med 2019 då motsvarande siffra var 10 600, 2018 var det cirka 8 900 stycken anmälningar. Till detta kan läggas de cirka 1 300 anmälda arbetsskadorna som har orsakats av smitta (covid-19) och som har anmälts som arbetsolycka med sjukfrånvaro istället för som arbetssjukdom.

Andelen anmälningar som rör kvinnor var högre än andelen som rör män. År 2020 var andelen anmälningar avseende kvinnor 75 procent, vilket var högre än tidigare år. Ökningen jämfört med 2019 var större bland kvinnor (cirka 117 %) än bland män (cirka 27 %). Antalet anmälda arbetssjukdomar 2020 motsvarar cirka 6,0 fall per 1 000 sysselsatta kvinnor och cirka 1,9 fall per 1 000 sysselsatta män, vilket också var en ökning jämfört med 2019.

Sett ur ett längre tidsperspektiv, från 2003, så har utvecklingen över antalet anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta på det hela taget varit nedåtgående (se figur 2). År 2019 syntes en liten uppgång i anmälningarna, en utveckling som under 2020 verkligen har eskalerat med anledning av covid-19 pandemin.

Exponeringsfaktor: Kemiska och biologiska faktorer vanligaste orsaken till anmälan av arbetssjukdom

De uppgifter som lämnas i anmälan till Försäkringskassan ligger till grund för indelningen av arbetssjukdomarna i olika grupper. En indelning görs utifrån den exponeringsfaktor som anmälaren misstänker orsakat de besvär den skadade fått. Organisatoriska och sociala faktorer, ergonomiska belastningsfaktorer, fysikaliska faktorer, industriella faktorer samt kemiska eller biologiska faktorer utgör här en övergripande indelning.

De vanligaste orsakerna till anmälda arbetssjukdomar år 2020 var kemiska och biologiska faktorer (54 %) följt av organisatoriska och sociala faktorer (20 %) och ergonomiska belastningsfaktorer (15 %). Fördelningen av exponeringsfaktorerna 2020 skiljer sig kraftigt från andelarna som gällde 2019 och tidigare. Detta beror till stor del på att den pågående covid-19 pandemin orsakat många anmälningar där exponeringsfaktorn är smitta som ingår i huvudgruppen kemiska och biologiska faktorer. Den huvudgruppen kan under 2020 nästan sägas vara synonymt med smitta eftersom 95 procent av alla anmälningar här tillhör undergruppen smitta. Andelen arbetssjukdomar på grund av kemiska och biologiska faktorer var högre bland kvinnor (59 %) än bland män (38 %). Bland de ergonomiska belastningsfaktorerna var det omvända förhållanden, där var mäns andel högre (25 %) än kvinnornas (12 %).

Organisatoriska och sociala faktorer kan handla om stress, hög arbetsbelastning, små möjligheter att påverka arbetets utförande eller samarbetet med kollegor och chefer. Ergonomiska belastningsfaktorer orsakas ofta av en kombination av olika orsaker, bland annat tunga lyft och förflyttningar av bördor, ensidigt och monotont arbete samt olämpliga arbetsställningar.

Tabell d: Anmälda arbetssjukdomar efter exponeringsfaktor år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

	Kvinnor		Män		Totalt	
Misstänkt orsak	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Kemiska och biologiska faktorer	8 663	59	1 851	38	10 514	54
- därav smitta	*8 296*	*57*	*1 690*	*35*	*9 986*	*51*
Fysikaliska faktorer	732	5	692	14	1 424	7
- därav vibrationer	*37*	*0*	*266*	*5*	*303*	*2*
- därav buller	*219*	*1*	*328*	*7*	*547*	*3*
Ergonomiska belastningsfaktorer	1 697	12	1 215	25	2 912	15
Organisatoriska och sociala faktorer	3 051	21	784	16	3 835	20
Industriella faktorer, material och produkter	369	3	234	5	603	3
Övriga, oklara faktorer	165	1	89	2	254	1
Samtliga	**14 677**	**100**	**4 865**	**100**	**19 542**	**100**

Kursiva rader ingår inte i Samtliga, då de är en delgrupp av respektive kategori ovan.
Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

I figur 16a och 16b visas utvecklingen av antalet anmälda arbetssjukdomar för arbetstagare och egenföretagare i åldern 16–64 år per exponeringsfaktor, i förhållande till 2004. År 2009 låg samtliga exponeringsfaktorer på en lägre nivå jämfört med 2004, bland både kvinnor och män. Bland kvinnorna har nivåerna för de olika faktorerna sedan varierat över tid, men de flesta faktorer har legat under 2004 års nivå. Fysikaliska faktorer, samt kemiska och biologiska faktorer har dock varit på högre nivåer under perioden. Bland männen har variationerna mellan åren och de olika faktorerna varit mer stabil sedan 2009. Samtliga faktorer har legat på en nivå under basåret 2004. Från 2015 minskade det totala antalet anmälda arbetssjukdomar fram till 2018, men under 2019 ökade antalet något igen, bland både kvinnor och män.

Utvecklingen för kemiska och biologiska faktorer var exceptionell under 2020 jämfört med 2019, som tidigare nämnts. Ökningen av antalet anmälda arbetssjukdomar där smitta är exponeringsfaktorn var så stor att den inte går att illustrera på vanligt sätt i figurerna nedan. Indexvärdet för kvinnor gick från 82 till 2 252 mellan 2019 och 2020. Det innebär att antalet anmälningar 2020 var hela 27 gånger fler än 2019. Motsvarande siffra för männen var 11 gångers ökning.

För de övriga huvudgrupperna av exponeringsfaktorer har utvecklingen mellan 2019 och 2020 varit betydligt lugnare, med förhållandevis små förändringar.

Figur 16a. Index anmälda arbetssjukdomar för kvinnor år 2004–2020 (2004=100), efter exponeringsfaktor (huvudgrupp). Arbetstagare och egenföretagare.

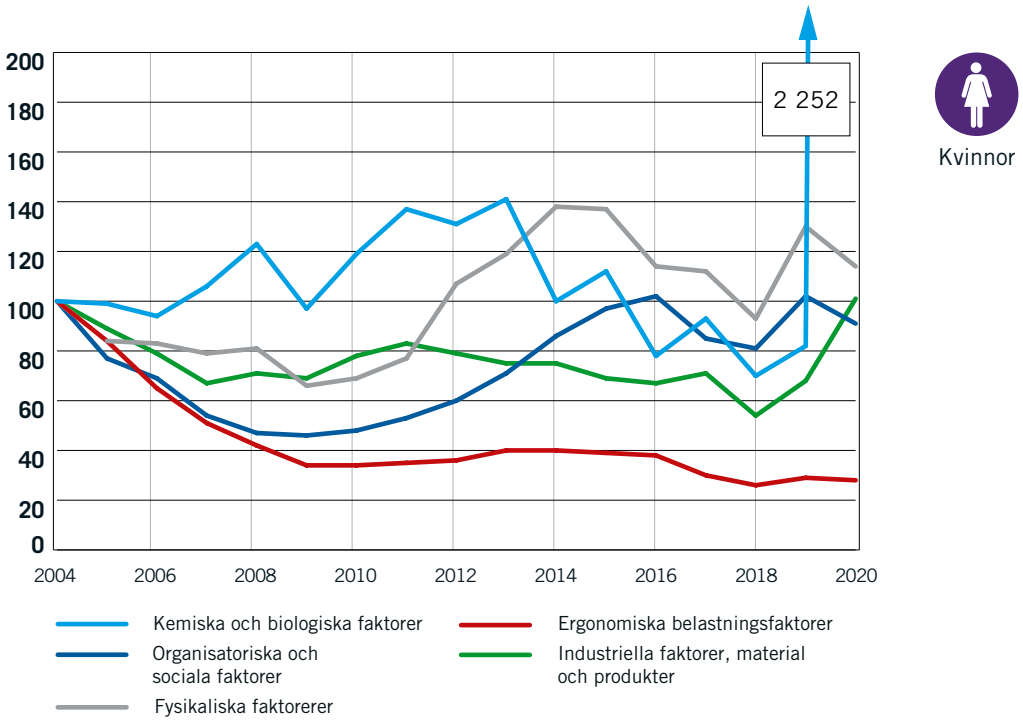

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

Figur 16b. Index anmälda arbetssjukdomar för män år 2004–2020 (2004=100), efter exponeringsfaktor (huvudgrupp). Arbetstagare och egenföretagare.

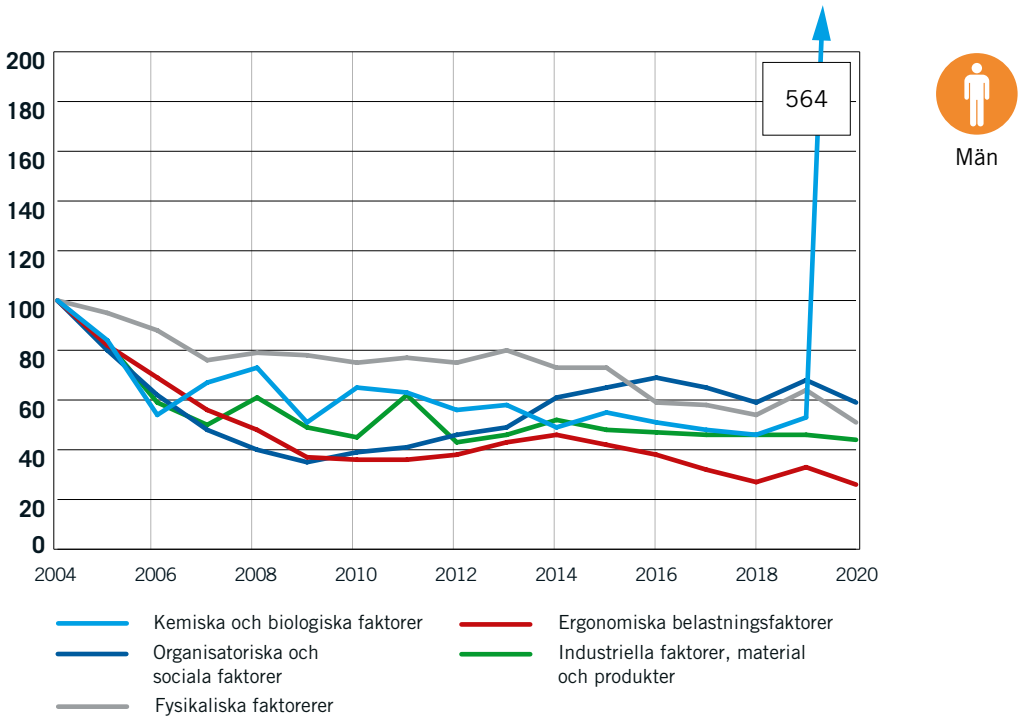

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

Besvär: Besvär av infektioner vanligast

De besvär som vid anmälningstillfället uppfattats som de huvudsakliga ligger till grund för indelningen av arbetssjukdomarna i besvärskategorier. Kategorierna bygger i princip på vilket organ eller organsystem som drabbats.

Som ett resultat av den pågående covid-19 pandemin har infektioner blivit det vanligaste besväret för både kvinnor och män (40 % för kvinnor, 25 % för män). Tidigare år har detta besvär angetts i mycket liten utsträckning, högst en eller ett par procent av anmälningarna. Antalsmässigt utgör denna kategori drygt 7 000 anmälningar 2020, 5 800 kvinnor och 1 200 män. Detta kan jämföras med 2019 då det totalt inkom 138 anmälningar som hade infektion som huvudsakligt besvär.

Vid sidan av infektionerna fortsätter besvär av psykosocial karaktär att vara vanligt för kvinnor, knappt 2 800 anmälda arbetssjukdomar för 2020. Till antalet är det en minskning med 11 procent jämfört med antalet 2019, men i förhållande till övriga besvär så har andelen minskat från 46 procent 2019 till 19 procent 2020. Det här beror på andelen med besvär av infektioner har ökat så kraftigt.

Som redan nämnts var infektioner det vanligaste besväret 2020 även för män. Detta följs av muskel- och ledbesvär som var det näst vanligaste besväret, cirka 1 100 anmälningar utgörande 23 procent. Muskel- och ledbesvär har minskat något i antal anmälningar 2020 jämfört med 2019, och utgör nu – i och med det stora antalet infektioner 2020 – en betydligt mindre andel (23 %) i förhållande till de övriga besvären.

Figur 17a. Andel anmälda arbetssjukdomar för kvinnor efter huvudsakliga besvär år 2020. Arbetstagare och egenföretagare. Procent.

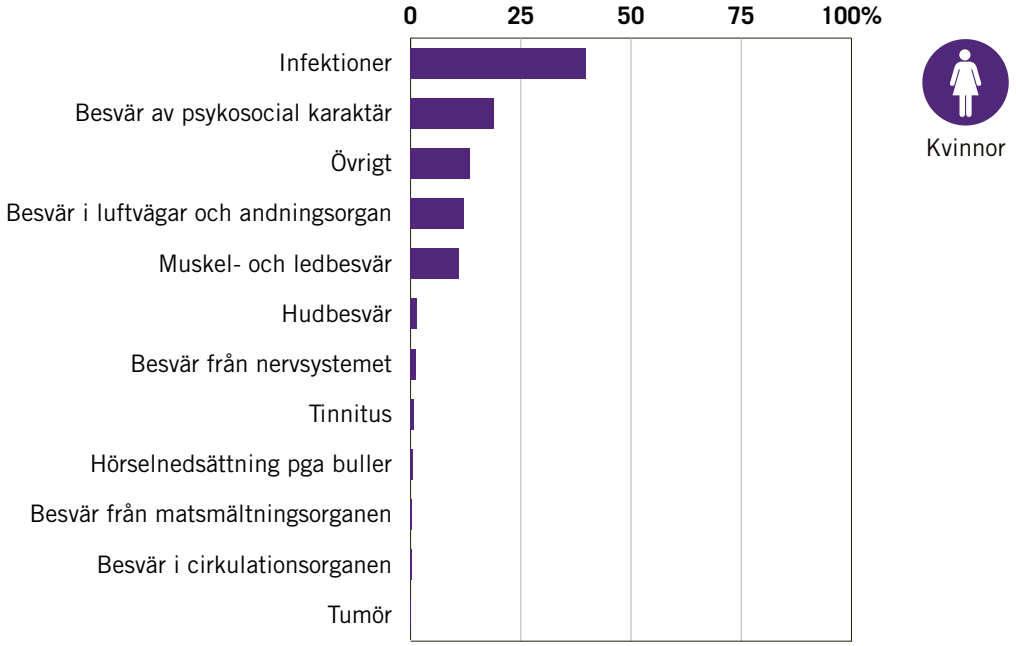

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

Figur 17b. Andel anmälda arbetssjukdomar för män efter huvudsakliga besvär år 2020. Arbetstagare och egenföretagare. Procent.

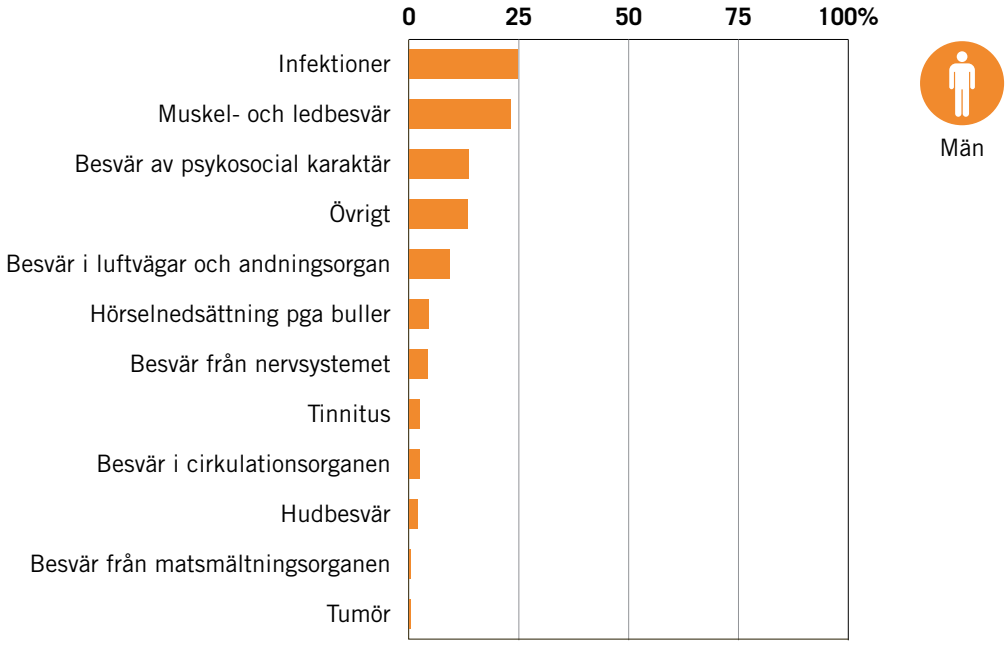

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

Ålder: Antal anmälningar per 1 000 sysselsatta ökar med stigande ålder

Arbetssjukdomar utvecklar sig ofta under en längre tidsperiod, men den drabbades ålder som redovisas utgår från när arbetssjukdomen anmäldes. För både kvinnor och män gäller att antalet anmälningar per 1 000 sysselsatta ökar med stigande ålder, se figur 18a och 18b. Även i dessa figurer, i synnerhet för kvinnorna, syns effekten av det stora antalet pandemirelaterade anmälningar tydligt (kemiska och biologiska faktorer).

När det gäller kvinnor ökar antalet anmälningar successivt upp till åldersgruppen 60–64 år. För män är bilden likartad men på lägre nivåer än kvinnorna. Bland kvinnor är anmälningar av arbetssjukdomar på grund av kemiska och biologiska faktorer vanligast i samtliga åldersgrupper. Detta gäller även män i hög grad. Undantagen är män i de äldre åldersgrupperna 55–59 år och 60–64 år där det är ergonomiska belastningsfaktorer som är vanligast.

Figur 18a. Anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta kvinnor efter åldersgrupp år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

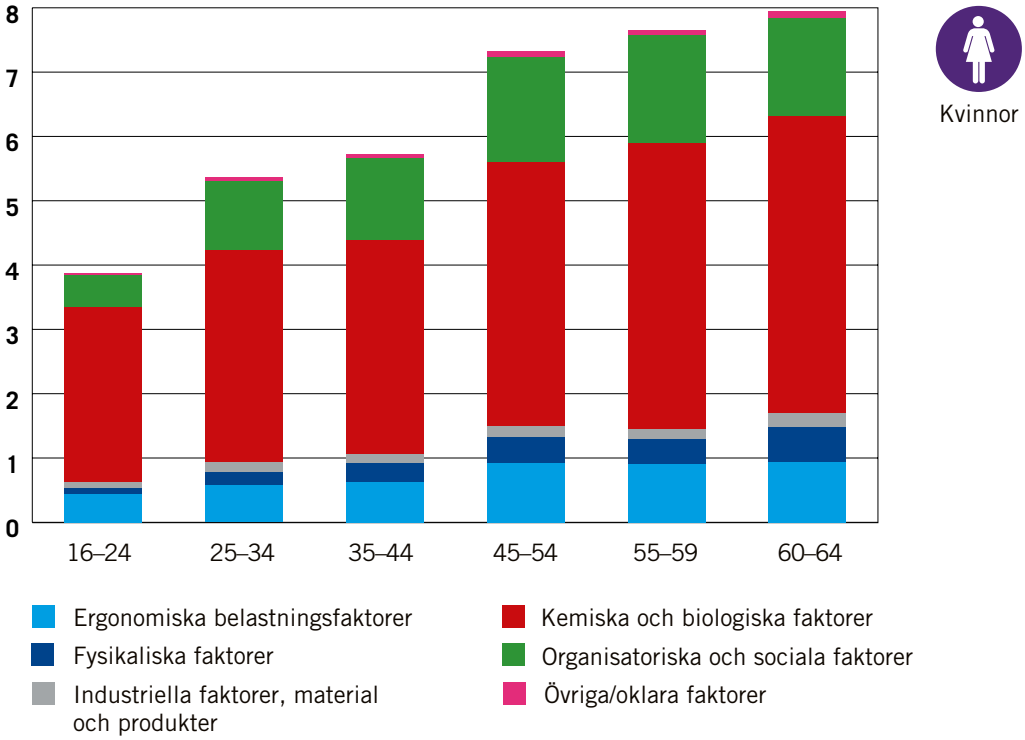

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

Figur 18b. Anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta män efter åldersgrupp år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

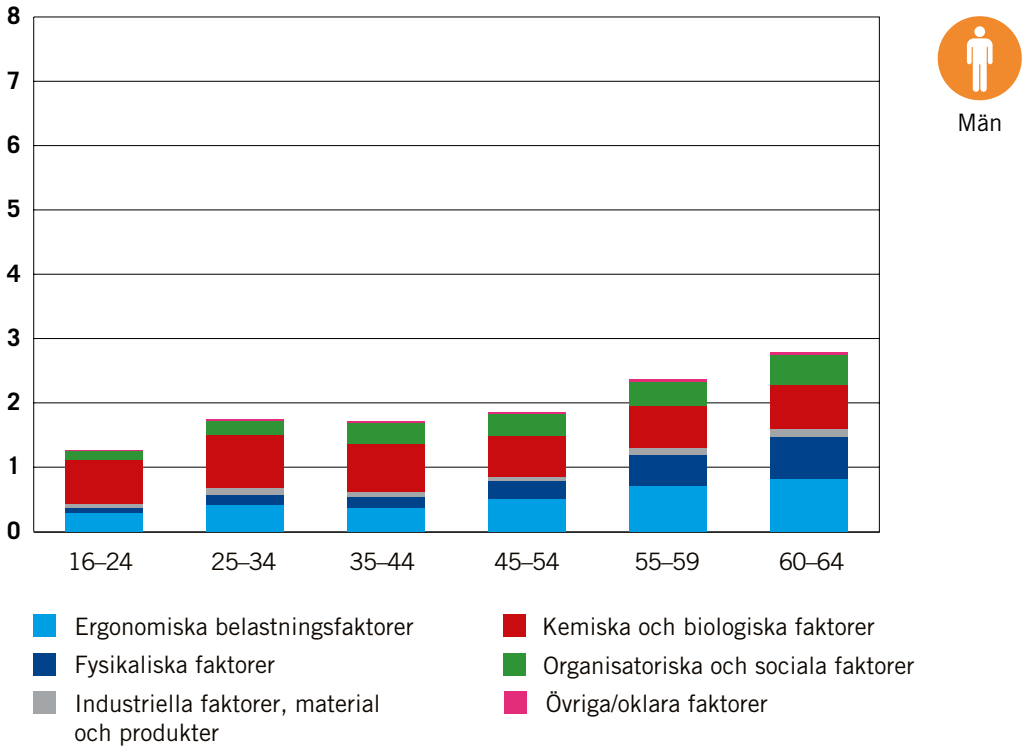

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

Näringsgren: Flest anmälningar per 1 000 sysselsatta inom Vård och omsorg; sociala tjänster för både kvinnor och män

I figur 19a och 19b visas antalet anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta per kön efter branschgrupp. Här visas även fördelningen efter huvudgrupp exponeringsfaktor respektive branschgrupp. Branschindelningen följer Standard för svensk näringsgrensindelning 2007 (SNI 2007). I tabellbilagans tabell 2 är redovisningen mer detaljerad.

Sysselsättningsuppgifterna som använts avser år 2019 (RAMS), då detaljerade uppgifter om antal sysselsatta per branschgrupp ännu inte finns för 2020. Samtliga verksamma vid ett arbetsställe förs till samma bransch oberoende av vad de jobbar med eller har för yrke, vilket påverkar framställningen. Inom exempelvis branschgruppen Utbildning tillhörde drygt en fjärdedel av de sysselsatta andra yrken än lärare, barnskötare, förskollärare och fritidspedagoger.

Antalet sysselsatta varierade mellan olika branschgrupper. Det var ofta en stor skillnad mellan könen vad det gäller fördelning av de sysselsatta mellan olika branschgrupper. Cirka 642 000 kvinnor arbetade inom Vård och omsorg; sociala tjänster 2019, och ungefär 169 000 män. Motsatt fördelning fanns inom Tillverkning, med omkring 392 000 män och 122 000 kvinnor. Vissa branschgrupper har förhållandevis få sysselsatta, till exempel Utvinning av mineral med endast 8 000 sysselsatta totalt.

Även när man tittar på de anmälda arbetssjukdomarna uppdelade på branschgrupp syns effekterna av den pågående covid-19 pandemin tydligt. Den branschgrupp som 2020 hade överlägset flest anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta kvinnor var Vård och omsorg; sociala tjänster. Den dominerande exponeringsfaktorn var kemiska och biologiska faktorer som ensamt utgjorde ungefär tre fjärdedelar av alla anmälningar i branschgruppen. Tidigare år har denna exponeringsfaktor utgjort en relativt liten del av anmälda arbetssjukdomar men har vuxit närmast explosionsartat under 2020. Näst flest anmälningar per 1 000 sysselsatta hade Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring, även i den branschgruppen är inslaget av anmälningar på grund av kemiska och biologiska faktorer stort.

Männen uppvisar ett liknande mönster som kvinnorna, dock på lägre nivåer. Även här var Vård och omsorg; sociala tjänster klart största branschgruppen sett till antalet anmälningar per 1 000 sysselsatta och även för männen dominerade de kemiska och biologiska faktorerna stort. Därefter följer, liksom för kvinnorna, Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring.

Figur 19a. Anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta kvinnor efter exponeringsfaktor och näringsgren på avdelningsnivå år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

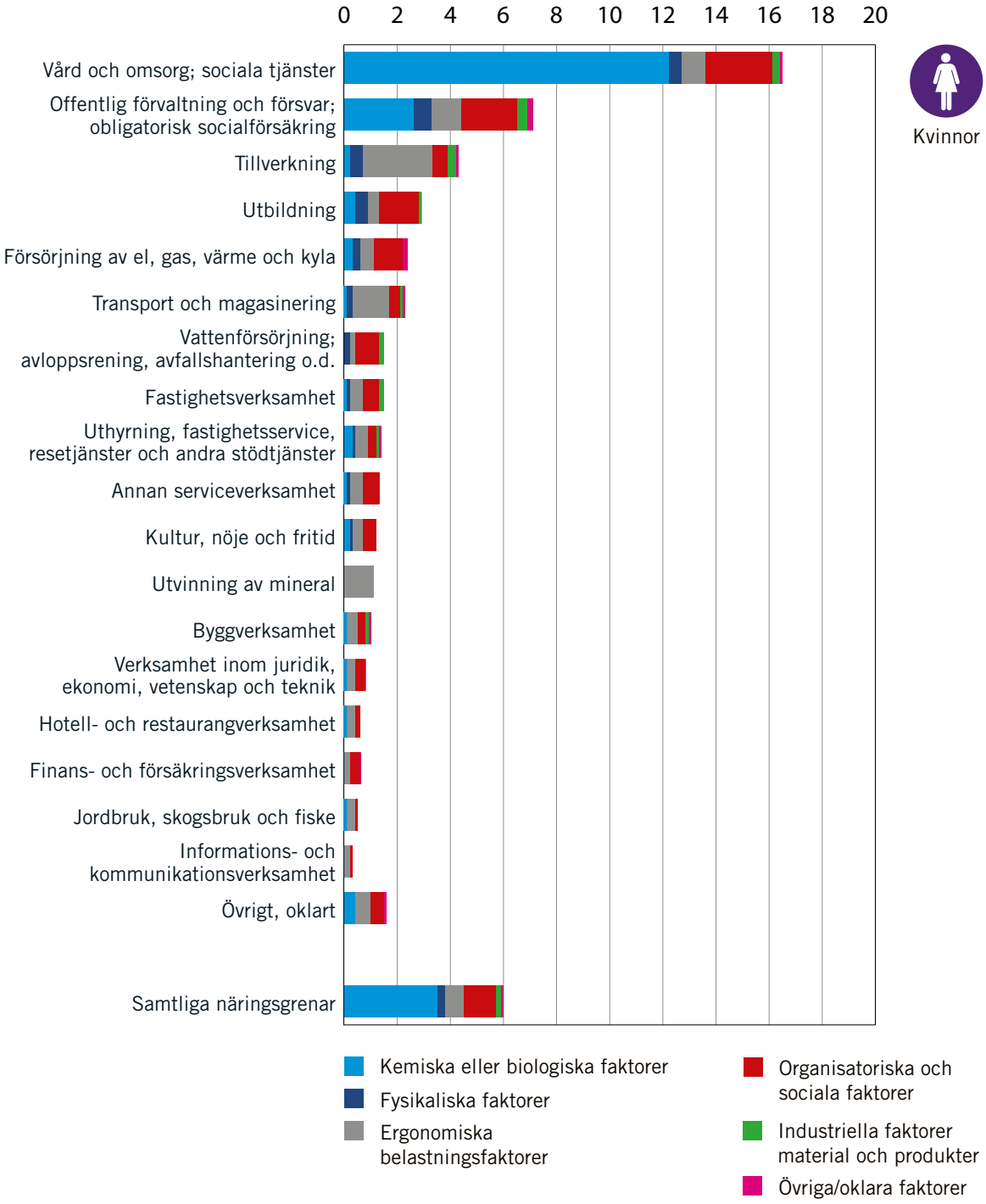

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS)

Figur 19b. Anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta män efter exponeringsfaktor och näringsgren på avdelningsnivå år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

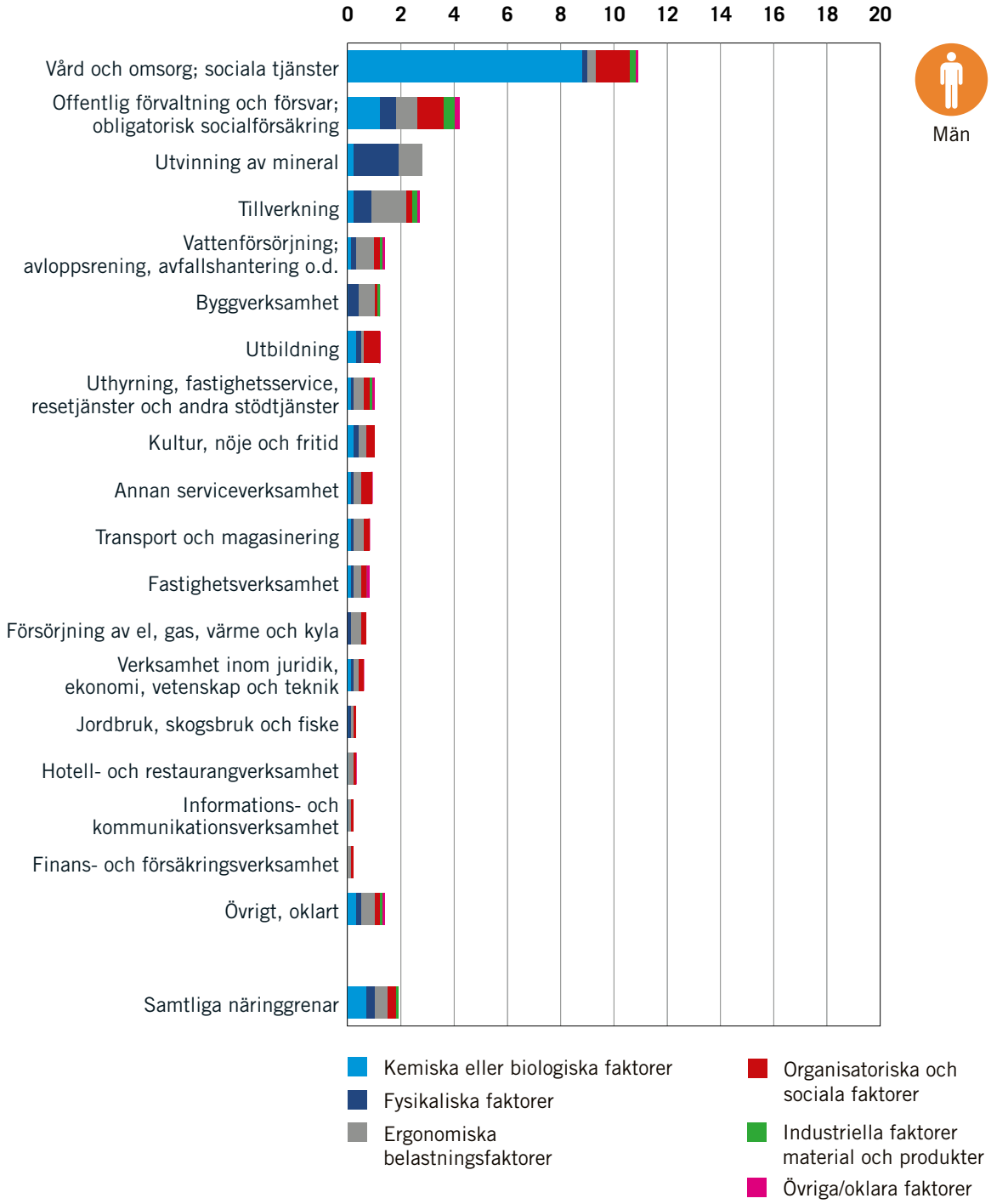

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS)

Yrke: Flest anmälningar per 1 000 sysselsatta bland undersköterskor och sjuksköterskor

Arbetssjukdomarnas fördelning efter yrke redovisas i tabell 5 och 9 i tabellbilagan. Där framgår också hur många av de anmälda arbetssjukdomarna som uppges bero på ergonomiska belastningsfaktorer, kemiska och biologiska faktorer eller organisatoriska och sociala faktorer. Här används yrkesklassificeringen, ISCO 08, International Standard Classification of Occupations 2008. I figur 20a och 20b har antalet anmälningar satts i relation till hur många som jobbar inom yrket. Uppgift om hur många som jobbar inom yrket hämtas från SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) 2020 som bygger på intervjuer med ett slumpmässigt urval av befolkningen. I vissa yrkesgrupper arbetar endast ett fåtal personer vilket gör att skattningarna för dessa grupper blir osäkra. Därför redovisas bara yrken med minst 5 000 sysselsatta män eller kvinnor. Yrkesklassificeringen görs på flera nivåer. De tre grupperna fordonsmontörer, montörer av elektrisk och elektronisk utrustning samt övriga montörer ingår till exempel i yrkesgruppen montörer. På den mest detaljerade nivån omfattar många yrkesgrupper för få sysselsatta för att kunna redovisas. Det kan alltså finnas riskutsatta yrkesgrupper som inte ingår i redovisningen därför att yrkesgruppen understiger 5 000 sysselsatta. Några yrkesgrupper i figur 20a och 20b redovisas bara för ett av könen, det kan bero på att färre än 5 000 av det motsatta könet är verksamma inom yrket, eller att det är färre än 10 anmälningar per yrke och kön.

Mot bakgrund av den pågående covid-19 pandemin är det kanske inte förvånande att vårdyrken är de yrken som hade flest anmälningar per 1 000 sysselsatta 2020. Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl. var den yrkesgrupp som anmälde flest arbetssjukdomar bland kvinnor 2020, närmare 39 anmälningar per 1 000 sysselsatta. Sjuksköterskor med särskild kompetens kommer därefter med drygt 24 anmälningar per 1 000 sysselsatta.

År 2019 var montörer den yrkesgrupp bland kvinnor där det anmäldes flest arbetssjukdomar, antalet har dock minskat med nästan 9 anmälningar till knappt 24 per 1 000 sysselsatta 2020. På grund av att vårdyrkena haft ett så kraftigt ökat antal anmälningar är nu montörerna på tredje plats bland kvinnorna.

Bland männen var det i likhet med kvinnorna vårdyrken som hade flest antal anmälda arbetssjukdomar 2020. Yrkesgruppen sjuksköterskor med särskild kompetens hade 27 anmälningar per 1 000 sysselsatta och undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl. hade drygt 23 anmälningar per 1 000 sysselsatta. Därefter följer yrkesgruppen fordonsmontörer m.fl. med drygt 14 anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta.

Figur 20a. Yrken[1] med flest anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta kvinnor år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

1) Omfattar yrken med minst 5 000 sysselsatta kvinnor samt minst 10 anmälda arbetssjukdomar

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

Figur 20b. Yrken[1] med flest anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta män år 2020. Arbetstagare och egenföretagare.

1) Omfattar yrken med minst 5 000 sysselsatta män samt minst 10 anmälda arbetssjukdomar

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (AKU)

Organisatoriska och sociala faktorer: Flest anmälningar per 1 000 sysselsatta inom Vård och omsorg samt Offentlig förvaltning och försvar, för både kvinnor och män

Under 2020 stod andelen anmälda arbetssjukdomar som uppgetts vara orsakade av organisatoriska och sociala faktorer för 20 procent av det totala antalet anmälda arbetssjukdomar. Året innan var andelen dubbelt så stor men minskningen beror nästan uteslutande på det kraftigt ökade antalet anmälningar på grund av kemiska och biologiska faktorer, främst smitta, under pandemiåret 2020. Det gör att jämfört med 2019 har det totala antalet anmälda arbetssjukdomar ökat kraftigt, medan antalet arbetssjukdomar orsakade av organisatoriska och sociala orsaker minskat något, både till antal och som andel av anmälningarna totalt.

För kvinnor stod anmälningarna av organisatoriska och sociala faktorer 2020 för drygt 20 procent av anmälningarna om arbetssjukdom, vilket gör detta till den näst vanligaste orsaken till anmälda arbetssjukdom bland kvinnor efter kemiska och biologiska faktorer, där smitta ingår. Bland männen stod organisatoriska och sociala orsaker för drygt 16 procent av de anmälda arbetssjukdomarna. Anmälda arbetssjukdomar som uppges bero på organisatoriska och sociala orsaker handlar ofta om alltför mycket arbete eller för hög arbetstakt samt om problem i relationerna på arbetsplatsen, vilket kan innefatta kränkningar, mobbning, utfrysning och trakasserier, och kan avse förhållandet till överordnade och arbetskamrater.

Under perioden 2010–2016 kunde man se en uppgång av organisatoriska och sociala faktorer när det gäller orsaker till anmälda arbetssjukdomar. Under dessa år pågick ett arbete inom flera organisationer med att lyfta fram problematiken med arbetssjukdomar orsakade av organisatoriska och sociala faktorer i arbetslivet. Under 2017 och 2018 sågs en minskning av anmälda arbetssjukdomar som var orsakade av organisatoriska och sociala faktorer, men 2019 vände antalet anmälningar återigen uppåt. Utvecklingen under 2020 är svårtolkad på grund av covid-19 pandemin.

I figur 21a och 21b redovisas de branschgrupper som hade de högsta antalen anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta till följd av organisatoriska och sociala faktorer 2020. Sett till samtliga branschgrupper så anmäldes cirka 1,3 arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta kvinnor till följd av organisatoriska och sociala faktorer under 2020. Motsvarande siffra bland männen var 0,3. Av figurerna

framgår också hur stor andel av anmälningarna som kan hänföras till problem med relationer på arbetsplatsen, eller andra faktorer av organisatorisk eller social art.

Branschgrupperna Vård och omsorg; sociala tjänster och Offentlig förvaltning och försvar hade högst andel anmälningar som var orsakade av organisatoriska och sociala faktorer när det gäller kvinnor. Övriga faktorer (till exempel alltför mycket arbete och hög arbetstakt) var vanligare orsak än problem i relationer. Efter dom branschgrupperna hade Utbildning högst antal anmälningar per 1 000 sysselsatta kvinnor. Högsta antalet anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta män var inom samma branschgrupper som bland kvinnorna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Offentlig förvaltning och försvar samt Utbildning. Även bland männen var övriga faktorer, där bland annat alltför mycket arbete och hög arbetstakt ingår, vanligare orsak än problem i relationer.

Figur 21a. Anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta kvinnor där orsaken är organisatoriska och sociala faktorer. År 2020. Efter näringsgren. Arbetstagare och egenföretagare.

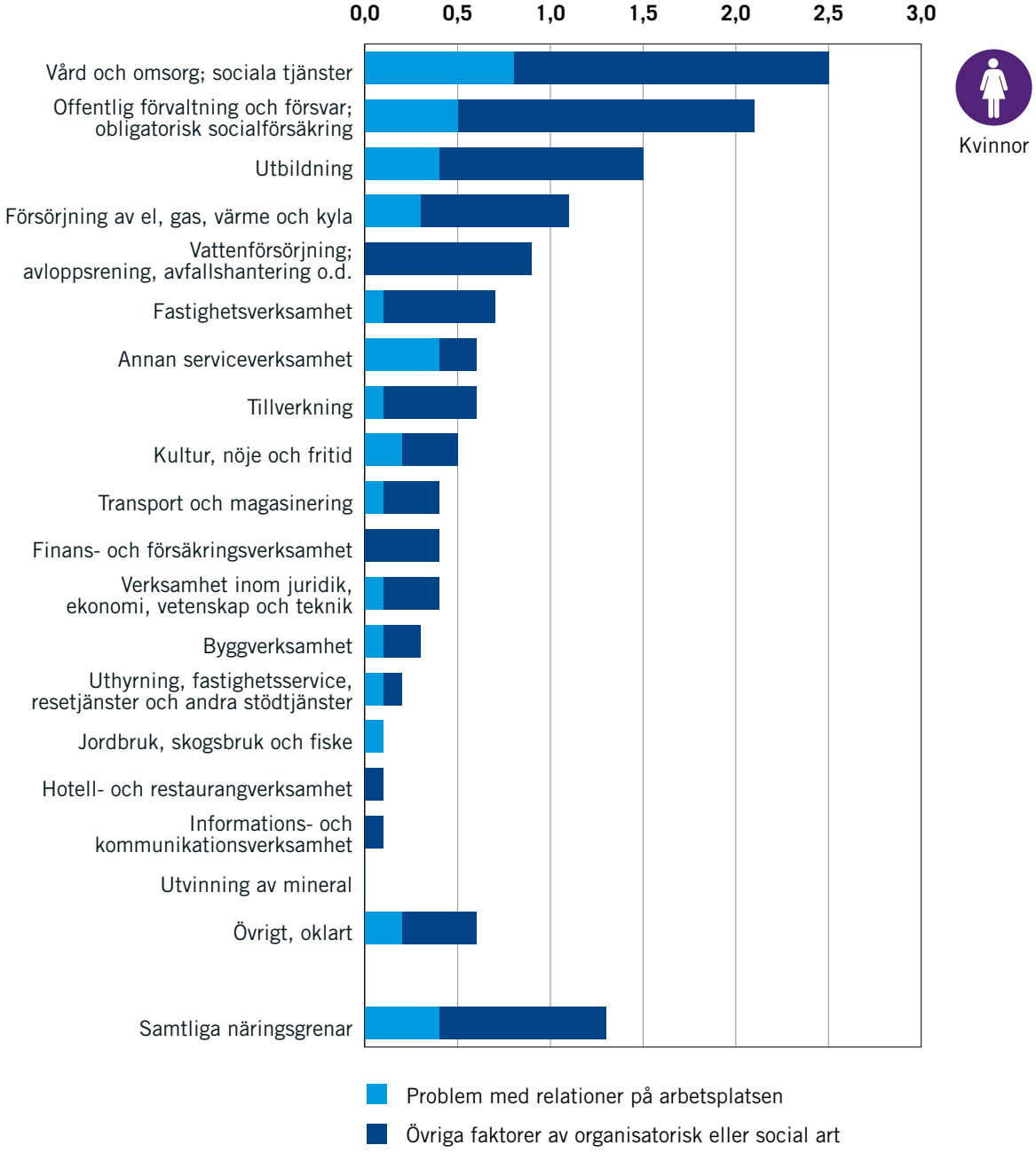

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS)

Figur 21b. Anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta män där orsaken är organisatoriska och sociala faktorer. År 2020. Efter näringsgren. Arbetstagare och egenföretagare.

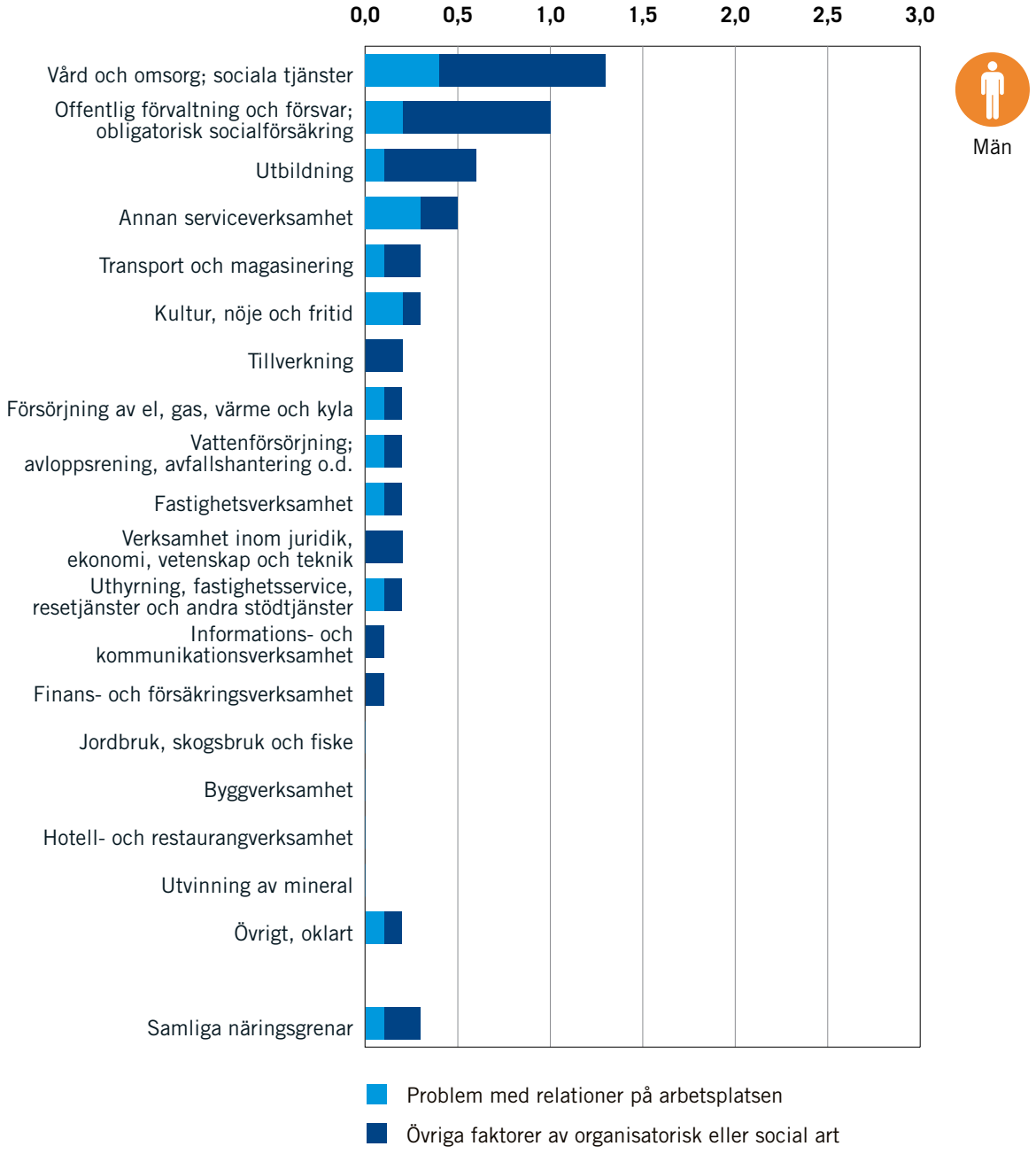

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS)

5. Arbetsskador utanför arbetskraften

Arbetsskadeförsäkringen omfattar inte bara arbetstagare och egenföretagare och därför inkommer även anmälningar gällande personer som inte räknas in i den svenska arbetskraften.

För skolelever gäller arbetsskadeförsäkringen först från och med årskurs 7 och endast när eleven i sin utbildning utför arbete som liknar det som ”vanligen utförs vid förvärvsarbete”. Det anmäls dock arbetsskador bland studerande även om dessa inträffat vid tillfällen som inte omfattas av arbetsskadeförsäkringen. Studerande räknas inte som sysselsatta, oavsett om de omfattas av arbetsskadeförsäkringen eller inte.

Rekryter, hemvärnsmän och lottor samt personer som medverkar i civilförsvaret omfattas inte av arbetsskadeförsäkringen. Dessa omfattas i stället av bestämmelser gällande statligt personskadeskydd och den försäkringen gäller även under resor och på fritiden. Samma sak gäller för intagna på en kriminalvårdsanstalt. För en fullständig beskrivning av bestämmelserna om statligt personskadeskydd, se kapitel 43 i socialförsäkringsbalken (2010:110).

År 2020 anmäldes 224 arbetsskador (190 arbetsolyckor med sjukfrånvaro och 34 arbetssjukdomar) bland personer i arbetsmarknadsåtgärder. Motsvarande siffra för 2019 var 284. Vidare gjordes 1 057 anmälningar gällande studerande jämfört med 1 084 anmälningar under 2019. Det har också anmälts 159 skador bland praktikanter och lärlingar mot 124 anmälningar under 2019.

Tabell e: Antal anmälda arbetsskador utanför arbetskraften år 2020.

Anställningsform	Arbetsolyckor med frånvaro			Arbetsssjukdomar		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Personer i arbetsmarknadspolitiskt program	70	120	190	24	10	34
Elev, studerande (ej praktikanställd)	392	608	1 000	53	4	57
Statligt personskadeskydd[1]	43	404	447	61	180	241
Praktikant/lärling	40	94	134	21	4	25
Totalt	**545**	**1 226**	**1 771**	**159**	**198**	**357**

1) Värnpliktiga, hemvärnsmän/lottor och intagna vid kriminalvårdsanstalt

Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

6. Arbetsskador inom EU

Sverige ligger under EU:s genomsnitt när det gäller både arbetsolyckor med dödlig utgång i arbetet och arbetsolyckor med fler än tre sjukfrånvarodagar. Inom EU samordnas arbetsskadestatistiken av statistikkontoret Eurostat. Sverige deltar sedan 1994 i detta samarbete.

Eurostats redovisning av arbetsskador

Det är svårt att göra jämförelser med god kvalitet mellan olika länder. Länderna har sinsemellan helt skilda system som bygger på olika lagstiftning. Det finns två typer av system, de som är lagbaserade (Sverige med flera) och de som är försäkringsbaserade. Systemen omfattar olika grupper på arbetsmarknaden och olika typer av arbetsskador.

Beräknat antal inträffade arbetsolyckor

Anmälningsgraden anses variera mycket mellan länderna. Antalet arbetsolyckor för länder med lagbaserade system räknas upp med uppskattat procenttal för att kompensera för underanmälan. Detta innebär att uppgifterna om arbetsolyckor med fler än tre sjukfrånvarodagar som redovisas, för bland annat Sverige, inte bygger på det faktiska antalet anmälda fall utan på beräknat antal inträffade fall. Detta gäller endast arbetsolyckor utan dödlig utgång.

Statistiken begränsas till 13 gemensamma branscher

EU- statistiken har begränsats till 13 gemensamma branscher[1] för att få jämförbarhet mellan medlemsländers statistik.

1) De 13 branscher som ingår i redovisningen av arbetsolyckor är: A Jordbruk, skogsbruk och fiske, C Tillverkning, D Försörjning av el, gas, värme och kyla, E Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering, F Byggverksamhet, G Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar, H Transport och magasinering, I Hotell- och restaurangverksamhet, J Informations- och kommunikationsverksamhet, K Finans- och försäkringsverksamhet, L Fastighetsverksamhet, M Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik, N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster

Endast arbetsolyckor med fler än tre sjukfrånvarodagar redovisas inom EU

I många länder begränsas arbetsskadestatistiken till de arbetsolyckor som har lett till fler än tre sjukfrånvarodagar från arbetet. EU-statistiken har för att få jämförbarhet mellan länderna också begränsats på motsvarande sätt. Arbetsolyckor med fler än tre sjukfrånvarodagar redovisas i denna publikation per 100 000 sysselsatta.

Standardiserad olycksfallsfrekvens

Det är ett faktum att arbetsolyckor är mycket vanligare i vissa branscher än andra. Detta leder till att ett lands industristruktur, beroende på andelen högrisksektorer, påverkar den totala relativa frekvensen av olycksfall i arbetet i landet. Om man till exempel jämför länder där ett större antal människor, relativt andra medlemsstater, är verksamma inom högrisksektorer såsom jordbruk, byggnadsverksamhet eller transport kan dessa länder få en högre total nationell olycksfallsfrekvens. För att motverka denna effekt beräknas ett ”standardiserat” antal olycksfall i arbetet per 100 000 sysselsatta per medlemsland genom att varje bransch ges samma vikt på nationell nivå som i hela Europeiska unionen (standardiserad olycksfallsfrekvens). Standardisering gäller endast arbetsolyckor utan dödlig utgång.

Figur 22a och 22b visar arbetsolyckor med fler än tre sjukfrånvarodagar i förhållande till antal sysselsatta år 2018 i EU:s medlemsländer. Av diagrammen framgår att spridningen mellan länderna var stor samt att Sverige redovisade ett lägre olyckstal än många andra medlemsländer. Det finns också länder som redovisade betydligt lägre olyckstal än Sverige. Skillnaden mellan Sverige och EU:s 28 medlemsländer var större bland män än bland kvinnor. Som tidigare konstaterats måste alla jämförelser mellan olika länder tolkas med stor försiktighet.

Arbetsolyckor med fler än tre sjukdagar: Den relativa frekvensen lägre i Sverige än i EU

Figur 22a visar att den relativa frekvensen av arbetsolyckor med fler än tre sjukfrånvarodagar per 100 000 sysselsatta kvinnor respektive män 2018 är dubbelt så hög i EU:s 28 medlemsländer som i Sverige.

Figur 22a. Arbetsolyckor med fler än 3 sjukfrånvarodagar per 100 000 sysselsatta kvinnor inom Europeiska unionen år 2018 fördelat på medlemsland. 13 gemensamma branscher.

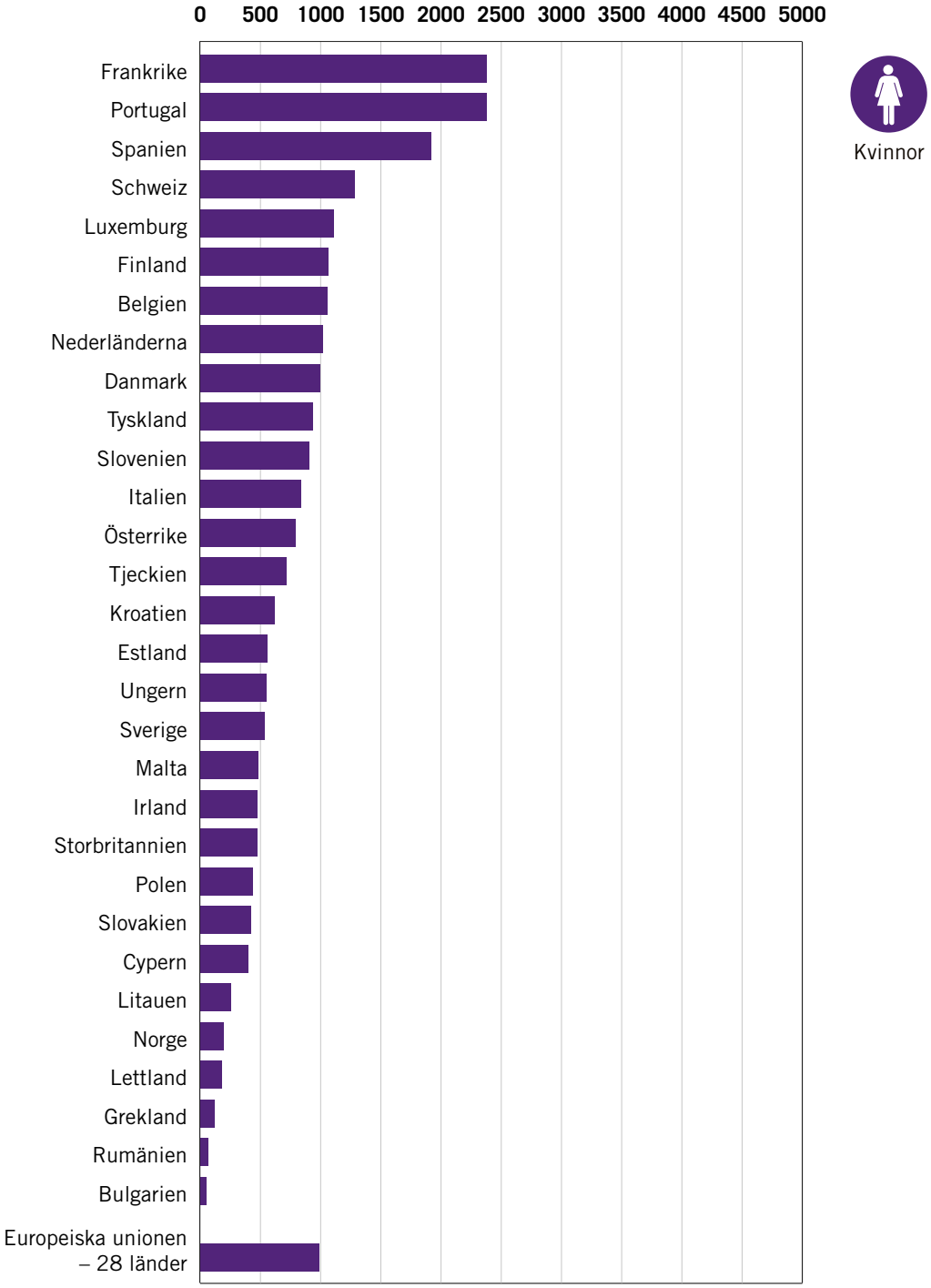

Källa: Eurostat

Figur 22b. Arbetsolyckor med fler än 3 sjukfrånvarodagar per 100 000 sysselsatta män inom Europeiska unionen år 2018 fördelat på medlemsland. 13 gemensamma branscher.

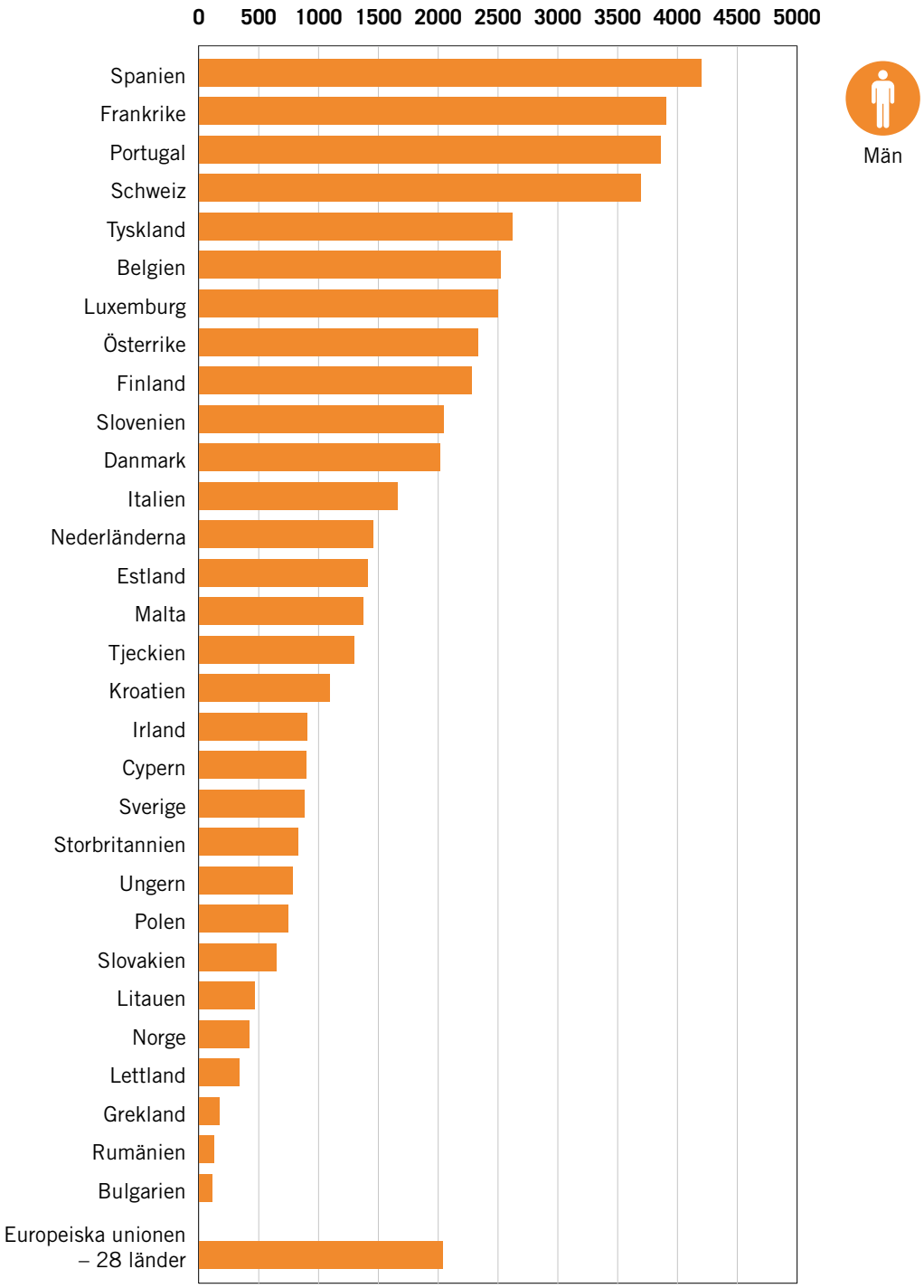

Källa: Eurostat

Arbetsolyckor med dödlig utgång i arbetet inom EU: Rumänien i topp

Figur 23 visar att arbetsolyckor med dödlig utgång var vanligare inom EU28 än i Sverige i de aktuella branscherna år 2018. För Sveriges del utgörs underlaget i figuren nedan av 46 arbetsolyckor i de aktuella 13 branscherna 2018. Det ska jämföras med totalt 36 arbetsolyckor med dödlig utgång i Sverige 2017, se kapitel 3 Arbetsolyckor med dödlig utgång.

Figur 23. Arbetsolyckor med dödlig utgång per 100 000 sysselsatta inom Europeiska unionen år 2018 fördelat på medlemsland. 13 gemensamma branscher.

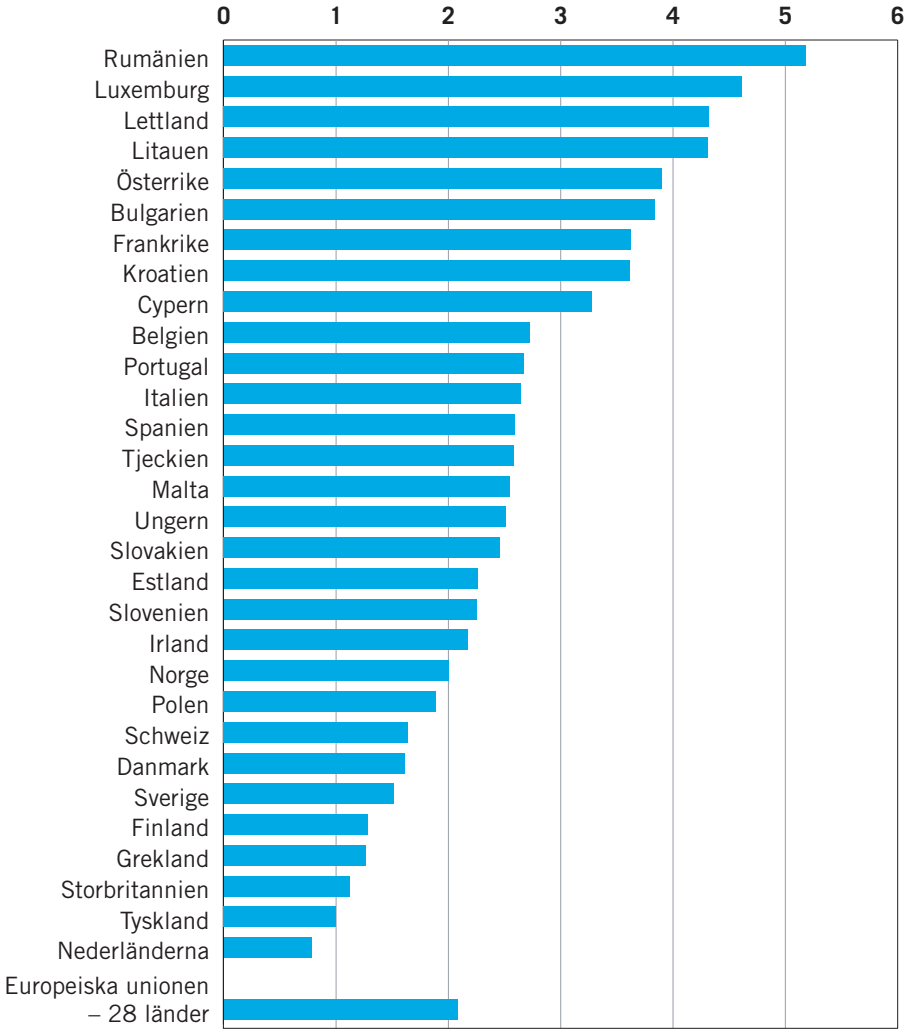

Källa: Eurostat

Arbetssjukdomar: Svårt med jämförelser

Även beträffande arbetssjukdomar pågår ett arbete för att få fram harmoniserad statistik inom EU. Detta är dock betydligt svårare än för arbetsolyckorna. Vad som räknas som en arbetssjukdom och hur den hanteras beror på det sociala försäkringssystemet i respektive medlemsland. I dagsläget pågår en testperiod, men det är svårt att få uppgifterna jämförbara mellan medlemsländerna eftersom lagstiftning och praxis för godkännande av arbetssjukdomar skiljer sig åt i hög grad. Ingen statistik redovisas således av Eurostat på nationsnivå och ytterst lite på EU-nivå.

7. Arbetsskador 2019 – slutlig statistik

Den preliminära statistiken för 2019 har kompletterats med anmälningar som inkom efter det första kvartalet 2020. Många arbetsskador anmäls ganska lång tid efter det att de inträffat. I enstaka fall kan det handla om decennier. Att redovisa de första resultaten inom rimlig tid efter ett årsskifte är skälet till att publicera både preliminär och slutlig arbetsskadestatistik. Preliminär statistik visar anmälningar för ett visst år, till och med det första kvartalet året därpå, medan den slutliga statistiken visar anmälningar för ett visst år, till och med det första kvartalet två år senare.

De slutliga uppgifterna som presenteras nedan skiljer sig dock huvudsakligen beträffande arbetsolyckorna, eftersom de redovisas efter det år då de inträffade. Arbetssjukdomarna redovisas däremot efter det år då de anmäldes, och skillnaderna mellan den preliminära och den slutliga statistiken blir därför marginell. Jämfört med den preliminära statistiken för 2019 har arbetsolyckor med sjukfrånvaro ökat med 3,3 procent i den slutliga statistiken för 2019. Arbetsolyckor utan sjukfrånvaro har ökat med 1,9 procent och antalet anmälda olyckor på väg till eller från arbetet är 2,9 procent högre än i den preliminära redovisningen.

Tabell f: Arbetsskador år 2019 – slutlig (till 1 april 2021).

Typ av skada	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Arbetsolyckor med sjukfrånvaro	16 075	23	21 751	34	37 826	28
- därav arbetstagare och egenföretagare	*15 472*	*22*	*20 412*	*32*	*35 884*	*27*
Arbetssjukdomar	6 829	10	4 023	6	10 852	8
- därav arbetstagare och egenföretagare	*6 755*	*10*	*3 828*	*6*	*10 583*	*8*
Arbetsolyckor utan sjukfrånvaro	39 226	56	33 998	53	73 224	54
- därav arbetstagare och egenföretagare	*38 295*	*54*	*32 236*	*50*	*70 531*	*52*
Olycka under färd till eller från arbetet	8 124	12	4 503	7	12 627	9
Gamla ärenden[1)]	192	0	201	0	393	0
Ej arbetsskada/ ej klassificerbar anmälan[2)]	88	0	152	0	240	0
Totalt	**70 534**	**100**	**64 628**	**100**	**135 162**	**100**

1) Till denna kategori förs pappersanmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro som inträffat mer än cirka två år före det datum anmälan är gjord.
2) Endast pappersanmälan

Kursiva rader ingår inte i Totalt, då de är en delgrupp av respektive kategori ovan.
Källa: Arbetsmiljöverket (ISA)

8. Statistikens omfattning och innehåll

Det finns sammanhållen officiell statistik över olycksfall i arbetet sedan 1906. Sedan 2001 tar Arbetsmiljöverket fram statistiken, som bygger på anmälda arbetsskador i Informationssystemet om arbetsskador (ISA).

Arbetsskadeförsäkringen

En arbetsgivare eller arbetsföreståndare som fått kännedom om en arbetsskada är enligt 42 kap. 10 § socialförsäkringsbalken (2010:110) skyldig att anmäla skadan till Försäkringskassan. Annan försäkrad än arbetstagare ska själv göra arbetsskadeanmälan. Som arbetsskada räknas skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet (39 kap. 3 §). Även skada till följd av olycksfall under den vanliga och direkta färden till eller från arbetet räknas som arbetsskada (7 §). Försäkringskassan prövar efter ansökan om skadan ger rätt till arbetsskadeersättning eller sjukpenning (42 kap. 12 §).

Socialförsäkringsbalken trädde ikraft 1 januari 2011 och upphävde då bland annat lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring och lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd.

Definitioner och indelningsgrunder

Arbetsskador indelas i arbetsolyckor, olyckor på väg till eller från arbetet och arbetssjukdomar enligt följande:

- Arbetsolyckor är olyckor som inträffat på arbetsplatsen eller på annan plats där den skadade vistats i eller för arbetet. Arbetsolyckorna delas upp efter om de tros ha medfört frånvaro utöver skadedagen eller inte.
- Olyckor på väg till eller från arbetet är olyckor som inträffat under den direkta dagliga färden till eller från arbetet.
- Arbetssjukdomar är arbetsskador som uppkommit genom annan skadlig inverkan än olyckor. Sådan skadlig inverkan kan vara till exempel exponering för kemiska ämnen, strålning, ensidiga rörelser eller psykiskt påfrestande förhållanden i arbetet.

I denna publikation redovisas i huvudsak följande typer av skador:

- Arbetsolyckor som inträffade under 2020, medförde sjukfrånvaro och anmäldes senast den 1 april 2021.

- Arbetsolyckor som inträffade under 2020, medförde sjukfrånvaro och anmäldes senast den 1 april 2021.
- Arbetssjukdomar som anmäldes under 2020.

Statistiken gäller i huvudsak anmälningar från personer som omfattas av socialförsäkringsbalken. I många tabeller redovisas endast sysselsatta, det vill säga arbetstagare och egenföretagare.

Arbetsskadeanmälan

De uppgifter som lämnats i arbetsskadeanmälan utgör grundmaterialet för statistiken. I anmälan finns bland annat uppgifter om den skadade och dennes yrke, anställningsform och arbetsgivare, skadans omfattning, olycksförlopp och misstänkta orsaker. Registreringssystemet är anpassat till EU-klassifikationer. Arbetsskador kan anmälas via pappersblankett eller webbanmälan.

Pappersblankett[1]

Anmälningar som lämnas in via pappersblankett skannas och i samband med detta registreras vissa uppgifter, till exempel personnummer och skadedatum. Uppgifterna från skanningen kompletteras och registreras manuellt. Vid denna så kallade kodning görs också viss granskning och upprättning av de automatgenererade uppgifterna. Arbetsolycksfall kodas och kompletteras endast i de fall det är fråga om frånvaro i minst en dag.

Webbanmälan

I december 2011 infördes möjligheten att anmäla arbetsskador via internet. Cirka 77 procent av arbetsolyckorna med sjukfrånvaro bland sysselsatta 2020 har anmälts via webben. Motsvarande andel för arbetssjukdomar bland sysselsatta är 57 procent. Målsättningen är att alla anmälningar av arbetsskador ska göras via internet, men möjligheten att anmäla via pappersblankett finns kvar tillsvidare.

Införandet av anmälan via internet påverkar jämförbarheten på flera sätt. På pappersblanketten finns flera fritextfält, som personal på Arbetsmiljöverket använt som underlag för klassificering av till exempel yrke och orsak. Vid webbanmälan har många av dessa fritextfält ersatts av frågor med fasta svarsalternativ, vilket innebär att arbetsgivaren får göra klassificeringen (motsvarande den kodning som Arbetsmiljöverkets personal gör vid pappersanmälningar) i samband med ifyllandet. En effekt av detta är att

1 Blanketten finns som bilaga till denna rapport.

andelen svar av typen ”övrigt” har ökat kraftigt, vilket kan bero på att arbetsgivaren ansett det vara för svårt eller tidskrävande att ta ställning till vilken kod som egentligen borde användas. För att öka jämförbarheten och kvaliteten för arbetsolyckor med sjukfrånvaro har komplettering gjorts genom att utifrån fritextfält klassificera om webbanmälningar med svarsalternativet ”övrigt” för vissa variabler som beskriver hur skadan uppstod (yrke, anställningsform, exponeringsfaktor, yttre faktor och avvikelse).

Anmälan av arbetsskador görs på en webbplats (www.anmalarbetsskada.se), där man även kan anmäla dödsfall, allvarliga personskador och allvarliga tillbud till Arbetsmiljöverket enligt 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen. Att flera sorters anmälningar kan göras på samma ställe kan i sig påverka hur många anmälningar av respektive typ som kommer in. Webbanmälan kan också påverka anmälningsbenägenheten, i vilken utsträckning skyddsombuden medverkar vid ifyllandet och hur långt efter skadetillfället som anmälan görs. Utvecklingen hittills tyder på att anmälningarna görs snabbare vid webbanmälan, vilket kan påverka jämförelser med tidigare år. Genomförda studier visar att arbetsställen i olika branscher går över från pappersanmälan till webbanmälan i olika takt. Med två olika anmälningsförfaranden kan det vara svårt att avgöra vilka skillnader över tid som beror på införandet av webbanmälan respektive på andra faktorer (till exempel förändringar i arbetsmiljön).

Andra förändringar

Uppgift om den troliga sjukfrånvaron en skada medfört ska lämnas i arbetsskadeanmälan. Skadans längd anges inom ett intervall. Många gånger är det först senare som den fulla effekten av skadan blir känd. I en arbetsskadeanmälan på papper kan även lämnas uppgift om antalet dagar med sjuklön. Tidigare har uppgiften kompletterats i efterhand genom automatiska uppdateringar av den troliga sjukfrånvaron genom samkörning med Försäkringskassans register över sjukpenningdagar och SCB:s register över sjuklönedagar.

Som en konsekvens av bristerna i uppgifter om sjuklönedagar och införandet av webbanmälan, och den osäkra och bristfälliga kvaliteten i de uppgifter som matchats på, togs matchningarna bort från och med 2012 års rapport.

Variabler

Anställningsform

När det gäller anställningsform skiljer man bland annat på arbetstagare, egenföretagare, studerande och andra försäkrade. De flesta uppgifterna i denna publikation avser kategorin sysselsatta, som består av arbetstagare och egenföretagare.

År 2012 lades en kod för praktikanter och lärlingar utan lön till. Tidigare redovisades de tillsammans med elever och studerande. Förändringen påverkar dock inte vilka som ingår i statistiken över sysselsatta.

Avvikelse (orsak)

Sedan 2002 kodas den avvikelse som orsakat olycksfallet. Kodningen av variabeln avvikelse grundas på en klassifikation som tagits fram och rekommenderats av EU:s statistikbyrå Eurostat. Avvikelse beskriver vad som avvikit från det normala i ett händelseförlopp.

Det kan också vara en avvikelse från det normala sättet att utföra en arbetsuppgift, som har bidragit till olycksfallet. Om exempelvis en person faller från en stege på grund av fel i stegens material är det som regel materialfelet som utgör avvikelsen.

Besvär

Variabeln besvär kodas för arbetssjukdomarna och ger en översiktlig beskrivning av de besvär som uppgivits i anmälan. Grupperingen görs utifrån en egen klassifikation som har sin grund i den indelning som finns i sjukdomsklassifikationen ICD10. År 2012 ändrades klassificeringen något. Bland annat togs alternativet ospecificerad överkänslighet bort. Anmälningar gällande hudbesvär och besvär i luftvägar och andningsorgan har ökat med anledning av detta.

Bransch

Se Näringsgren

Exponeringsfaktor

Variabeln kodas för arbetssjukdomar och beskriver i detalj den exponering i arbetet som antas bidragit till skadan uppstått. I arbetsskadestatistiken redovisas exponeringsfaktor på huvudgruppsnivå. Dessa huvudgrupper är, kemiska och biologiska faktorer, fysikaliska faktorer, ergonomiska belastningsfaktorer, organisatoriska och sociala faktorer, industriella faktorer, material och produkter. Variabeln finns praktiskt tillgänglig från 2004. Mellan 2009 och 2011 kunde två olika exponeringsfaktorer anges för samma

skada, men sedan 2012 kan endast en exponeringsfaktor anges för varje skada. Klassifikationen har tagits fram inom Eurostat.

Kroppsdel

Om flera delar av kroppen skadades vid en arbetsolycka registreras den mest allvarligt skadade. Variabeln kroppsdel kodas med hjälp av en klassifikation som är rekommenderad av Eurostat. Skadad kroppsdel kodas bara för arbetsolycksfall med frånvaro.

Misstänkt orsak

Variabeln har utgått från och med 2020 års redovisning och ersatts med exponeringsfaktor.

Näringsgren

I arbetsskadestatistiken anges näringsgren på arbetsställenivå. Med arbetsställe menas i praktiken all verksamhet vid en viss adress. Rörliga verksamheter (till exempel transporter) och tillfälliga arbetsplatser (till exempel anläggningsarbete), hänförs normalt till det arbetsställe varifrån de administreras. Redovisningen av näringsgren sker enligt Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI2007), som baseras på EU:s reviderade näringsgrensstandard NACE Rev.2. Uppgifter om arbetsställets näringsgren hämtas i första hand från SCB:s företagsdatabas (FDB).

Trolig frånvaro

Uppgift om den troliga sjukfrånvaron som en skada kommer att medföra ska lämnas i arbetsskadeanmälan. Följande kategorier används: Ingen frånvaro, 1–3 dagar, 4–14 dagar och Längre frånvaro, mer än 14 dagar.

Yrke

Perioden 1997–2010 redovisades yrke i arbetsskadestatistiken enligt Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK), som utgår från den internationella yrkesstandarden ISCO-88. Sedan 2011 används yrkesklassificeringen ISCO08, International Standard Classification of Occupations 2008. Bytet av nomenklatur medför att jämförelser bakåt i tiden försvåras.

Yttre faktor

En yttre faktor är det huvudsakliga verktyg, föremål eller instrument, eller den maskin eller person, som kan kopplas till avvikelsen från det normala i händelseförloppet vid en arbetsolycka. Variabeln kodas med hjälp av en hierarkiskt uppbyggd klassifikation som är rekommenderad av Eurostat.

Ålder

För arbetssjukdomar räknas den ålder personen hade när arbetsskadeanmälan registrerades. För arbetsolyckorna baseras åldersberäkningen på den tidpunkt då olycksfallet inträffade.

Sysselsättningsuppgifter

För att beräkna relativa frekvenser används uppgifter om antalet sysselsatta som har hämtats från SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) för år 2020 och från SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) för 2019. AKU baseras på slumpmässiga urval ur befolkningen. Det innebär att de uppgifter om sysselsatta som redovisas är skattade värden med en viss osäkerhet, som bland annat beror på storleken på respektive grupp. Då det gäller beräkning av relativa frekvenser för olika yrken, som baseras på AKU, har gränsen för att ta med ett yrke satts till ett skattat antal om minst 5 000 sysselsatta. I denna publikation redovisas inte relativa frekvenser som beräknas med hjälp av uppgifter från RAMS för grupper med färre än 3 000 sysselsatta.

Sektor

Arbetsmiljöverkets indelning av sektorer följer SCB:s indelning av sektorer i Arbetskraftsundersökningen. Den baseras på Standarden för institutionell sektorindelning 2000 (INSEKT 2000). Värt att notera är att affärsverk och Svenska kyrkan redovisas som Privat. Privat kan ses som ett samlingsnamn för enheter som inte tillhör den statliga eller kommunala sektorn enligt standarden. Genom att använda uppgifter om antalet sysselsatta efter sektor i RAMS kunde även relativa skadefrekvenser per sektor och näringsgren beräknas. För beräkning av relativa skadefrekvenser per sektor och yrke används uppgifter om antalet sysselsatta efter sektor i AKU.

Statistikens kvalitet

Statistiken bygger på anmälda arbetsskador. Vid tolkning av resultaten, och i synnerhet jämförelser över tid, bör man därför ha i åtanke vad som kan påverka anmälningsbenägenheten och de uppgifter som rapporteras. Det är således inte självklart att förändringar mellan åren bara beror på verkliga förändringar i arbetsmiljön.

Något som kan påverka anmälningsbenägenheten är till exempel i vilken utsträckning arbetstagaren har chans att få ersättning för arbetsskadan. Om ersättningsreglerna ändras, kan man förvänta sig att antalet anmälda arbetsskador förändras. I många av de relativa frekvenser (till exempel antal per 1 000 sysselsatta) som

redovisas i denna rapport är de ingående komponenterna i sig själva skattningar som är behäftade med osäkerhet. Exempelvis kan förändringar i AKU:s sysselsättningstal leda till förändringar i relativfrekvenser som inte beror på anmälningsbenägenhet eller förändringar i arbetsmiljön.

Införandet av webbanmälan i slutet av 2011, samt de förändringar av variablerna som gjordes samtidigt, försämrar jämförbarheten över tid (se ovan). Särskilda problem uppstår under den pågående övergångsperioden, eftersom olika typer av arbetsgivare går över till webbanmälan i olika takt.

Startpunkt i diagrammen väljs utifrån tre principer: diagrammen där startpunkten beror på datatillgången, diagrammen som presenterar den senaste 10-års period samt diagrammen som visar resultat från det aktuella året.

Summary

The Swedish Information System for Occupational Accidents and Work-related Diseases (ISA) was instituted in 1979, under the authority of the Swedish Work Environment Authority. ISA contains data on occupational accidents and work-related diseases reported under the Work Injury Insurance Act.

The purpose of ISA is to provide basic information required for preventive measures in working life. This statistical report presents preliminary data on occupational accidents and work-related diseases in Sweden in the year 2020, including cases that were registered by April 1, 2021.

The classification of economic activity used in this report is the Swedish Standard Industrial Classification 2007, which is based on the recommended standard (NACE rev.2) from the European Union. The occupation of the injured person is classified according to the International Standard Classification of Occupations, ISCO-08. The table below shows that in 2020 the reported occupational injuries were about 127,644.

The figures include employees, self-employed persons, students and military conscripts etcetera. The frequency rates for 2020 are occupational accidents with absence from work per 1,000 employed (for women 6,1 and for men 7,0) and for work related diseases per 1,000 employed (6,0 for women, 1,9 for men). In 2020, there were a total of 24 occupational accidents with fatal outcome. Out of those, 21 employees and 3 self-employed. The frequency rate in period of 2011-2020 ise 0.8 cases per 100,000 employees. and 2.8 cases per 100,000 self-employed, respectively.

The levels of reported occupational accidents with absence from work and work-related diseases are now considerably lower than in the second half of the 1980s. Preventive actions, for example in the field of ergonomics, and changes in the national health and work injury insurance all contributed to a sharp fall in the reported accidents and diseases in the late 1980s and early 1990s. However, the number of occupational accidents with absence from work and the number of work-related diseases have increased between 2009 and 2015. The increase also continued in 2016. In 2017 decreased number of work-related diseases and number of occupational accidents with absence show minimal increase. Same development happened during 2018. Increased of number of occupational accidents with absence continued during 2019 but number of work-related diseases

increased during 2019. For 2020, the statistics show an increase in reported occupational diseases by 84 percent and a decrease in reported occupational accidents with sick leave by 5 percent.

For occupational accidents with absence from work, young men (16–24 years) have higher frequency rates than other age groups both during 2018 and 2019 and also during 2020. Among women the frequency rate is highest among those aged 55 or more. The frequency rate of work-related diseases increases by age.

The economic activities with the highest frequency rates of reported occupational accidents (with absence from work) for women in 2020 was Transportation and storage with over 13,6 cases per 1,000 employed and Mining and quarrying companies with over 13,4 cases per 1,000 employed.

Among men hade Water works, sewage plants and waste disposal plants the highest accident rates, 13,4 cases per 1,000 employed, and Transportation and storage with over 13,3 cases per 1,000 employed.

Concerning work-related diseases, the economic activity with the highest rate among women was Human health and social work activities with over 16,5 cases per 1,000 employed. Also among men the economic activity with the highest rate was Human health and social work activities with almost 10,9 cases per 1,000 employed.

The approximately 1,300 reported occupational injuries in 2020 that have caused by infection (covid-19) and which has been reported as an accident at work with sick leave instead of as an occupational disease, affects the result for accidents at work with sick leave in certain aspects.

Fall of person is the most common cause of occupational accidents with absence from work among women, whereas loss of control was most common among men. The later category includes accidents when someone loses control over a machine, transport equipment or an animal. When men are injured in work-related accidents, the hands are most frequently injured. Among women, it is most common for several body parts to be hurt.

For 2020, approximately 19,500 occupational diseases were reported among employees and self-employed to the Swedish Social Insurance Agency. It was a sharp increase compared to 2019 when the corresponding figure was 10,600, in 2018 it was approximately 8,900 raported occupational diseases. To this can be added the approximately 1,300 reported occupational injuries caused by infection (covid-19) and which has been reported as an accident at work with sick leave instead of as occupational disease.

The most common causes of reported occupational diseases in 2020 were chemical and biological factors (54%) followed by organizational and social factors (20%). In 2019, there was a slight increase in notifications, a development that has really escalated by 2020 due to the covid-19 pandemic.

Tabell g: An overview of 2020 preliminary data.

Type of occupational injury	Women		Men		Total	
	Number of cases	%	Number of cases	%	Number of cases	%
Occupational accidents with absence from work	15 374	22	19 442	34	34 816	27
- of which employees and self-employed persons	*14 829*	*21*	*18 216*	*32*	*33 045*	*26*
Work-related diseases	14 836	21	5 063	9	19 899	16
- of which employees and self-employed persons	*14 677*	*21*	*4 865*	*8*	*19 542*	*15*
Accidents without absence from work	33 947	49	29 809	52	63 756	50
- of which employees and self-employed persons	*33 191*	*47*	*28 169*	*49*	*61 360*	*48*
Commuting accidents	5 479	8	3 111	5	8 590	7
Other	304	0	279	0	583	0
Total	**69 940**	**100**	**57 704**	**100**	**127 644**	**100**

Italic rows are not included in Total, as they are a subgroup of each category above.
Source: SWEA/ISA

Svensk-engelsk ordlista

List of terms

Anställningsform
Employment status
Arbetsolyckor med sjukfrånvaro
Occupational accidents with absence from work
Arbetssjukdomar
Work-related diseases
Arbetsskador
Occupational injuries
Arbetstagare, uppdragstagare
Employee, contractor
Arbetsmarknadsåtgärder
Employment measures

Avvikelse (1-siffernivå)
Deviation (first level)
1 El, brand, explosion
1 Electrical problems, explosion, fire
2 Läckage, utströmning
2 Leak, outflow, overflow
3 Ras, fall, bristning av föremål
3 Collapse, fall, breakage of material
4 Förlorad kontroll
4 Loss of control
5 Fall av person
5 Fall of person
6 (Kropps)rörelse utan belastning
6 Body movement without any physical stress
7 (Kropps)rörelse med belastning
7 Body movement under or with physical stress
8 Våld, angrepp, hot etcetera
8 Shock, fright, violence, aggression, threat
9 Övrigt, oklart
9 Others, unknown

Dagar
Days
Därav
Of which
Dödsfall
Fatal accidents
Egenföretagare
Self-employed person
Elever
Students
Exponeringsfaktor
Causal Agent / Exposure factor
Färdolycksfall
Accidents on way to or from work site

Sysselsatta
Employed
Kvinnor
Women
Kön
Sex
LSP (lagen om statligt personskadeskydd)
Act concerning state protection in connection with personal injuries
Längre sjukfrånvaro
Longer absence from work

Misstänkt orsak
Suspected cause
Belastningsfaktorer
Ergonomic factors
Buller
Noise
Kemiska/biologiska ämnen eller faktorer
Chemical/biological substances and factors
Organisatoriska eller sociala faktorer
Organizational or social factors
Smitta
Infection
Vibrationer
Vibrations

Övriga fysikaliska faktorer
Other physical factors
Män
Men
Näringsgren
Economic activity
Samtliga
All
Sektor
Sector

Skadad kroppsdel
Part of body injured
Ansikte
Face
Arm
Arm
Axel
Shoulder
Ben
Leg
Bröst
Thorax
Buk
Abdomen
Bäcken
Pelvis

Fingrar
    Fingers
Flera skadade kroppsdelar
    Multiple locations of the body
Fot
    Foot
Fotled
    Ankle
Hals
    Neck
Hand
    Hand
Handled
    Wrist
Hela eller större delen av kroppen
    Multiple locations of the body
Huvud
    Head
Höft
    Hip
Knä
    Knee
Nacke
    Back of the head, neck
Oklar eller ospecificerad kroppsdel
    Unknown part of body
Rygg utom nacke
    Back except nape of the head
Skuldra
    Shoulder
Tår
    Toes
Tänder
    Teeth
Ögon
    Eyes
SNI 2007 (Svensk standard för näringsgrens indelning)
    SNI 2007 (Swedish standard for Industrial Classification of all Economic Activities)
Studerande
    Student, apprentice
Summa
    Total
Totalt
    Total
Trolig frånvaro
    Estimated duration of absence from work
Typ av arbetsskada
    Type of occupational injury
Värnpliktiga
    Conscripted personnel
Yrke
    Occupation

Exponeringsfaktor (huvudgrupp)
Causal Agents (first level)

1 Kemiska faktorer
1 Chemical agents
2 Fysikaliska faktorer
2 Physical agents
3 Biologiska faktorer
3 Biological agents
4 Biomekaniska faktorer
4 Biomechanical factors
5 Organisatoriska och sociala faktorer
5 Psychosocial exposure factors
6 Industriella faktorer, material och produkter
6 Industrial factors, materials and products

Yttre faktor (huvudnivå)
Material agent (first level)

01 Byggnader och arbetsområden i marknivå (inom- eller utomhus, stationära eller mobila)
01 Buildings, structures, surfaces – at ground level (indoor or outdoor, fixed or mobile, temporary or not)
02 Byggnader, anläggningar, arbetsområden –över marknivå (inom- el. utomhus)
02 Buildings, structures, surfaces – above ground level (indoor or outdoor)
03 Byggnader, anläggningar, arbetsområden – under marknivå (inom- el. utomhus)
03 Buildings, structures, surfaces – below ground level (indoor or outdoor)
04 Anordningar för distribution av material, matningsanordningar, rörsystem
04 Systems for the supply and distribution of materials, pipe networks
05 Motorer, anordningar för överföring och lagring av energi
05 Motors, systems for energy transmission and storage
06 Handverktyg – icke motordrivna
06 Hand tools, not powered
07 Handhållna eller handstyrda verktyg eller redskap – motordrivna
07 Hand-held or hand-guided tools, mechanical
08 Handverktyg – utan uppgift om motorisering
08 Hand tools – without specification of power source
09 Maskiner och utrustning – flyttbara eller mobila
09 Machines and equipment – portable or mobile
10 Stationära maskiner och utrustning
10 Machines and equipment, stationary
11 Befordrings-, transport- och lagrings anordningar
11 Conveying, transport and storage systems
12 Landfordon
12 Land vehicles
13 Andra transportfordon
13 Other transport vehicles
14 Material, föremål, produkter, maskinkomponenter, damm
14 Materials, objects, products, machine or vehicle components, dust
15 Kemiska, explosiva, radioaktiva eller biologiska ämnen
15 Chemical, explosive, radioactive or biological substances
16 Säkerhetsanordningar och –utrustning
16 Safety devices and equipment vapen, hushållsutrustning
17 Kontors-, personlig- och sportutrustning,
17 Office equipment, personal equipment, sports equipment, weapons, domestic appliances

18 Levande varelser och människor
18 Living organisms and human beings
19 Bulkavfall
19 Bulk waste
20 Fysikaliska och naturfenomen
20 Physical phenomena and natural elements
00, 99 Övrigt, oklart
00, 99 Others, unknown
Uppgift saknas
Data not available

Näringsgren SNI2007

Economic activity

A Jordbruk, skogsbruk och fiske
Companies in agriculture, forestry and fishing
01 Jordbruk och jakt (inkl. service)
Agricultural establishments and establishments for related services
02 Skogsbruk
Companies for forestry and related services
03 Fiske och vattenbruk
Fishermen and aqua cultivators

B Utvinning av mineral
Mines and quarries

C Tillverkning
Manufacturing industry
10 Livsmedelsframställning
Food product industry
11 Framställning av drycker
Beverage industry
12 Tobaksvarutillverkning
Tobacco industry
13 Textilvarutillverkning
Textile industry
14 Tillverkning av kläder
Wearing apparel industry
15 Tillverkning av läder, läder- och skinnvaror med mera
Industry for leather and related products
16 Tillverkning av trä och varor av trä; kork, rotting och dylikt utom möbler etcetera.,
Industry for wood and products of wood, cork, cane except furniture
17 Pappers- och pappersvarutillverkning
Industry for paper and paper products
18 Grafisk produktion och reproduktion av inspelningar
Printers; other industry for recorded media
19 Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter
Industry for coke and refined petroleum products
20 Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter
Industry for chemicals and chemical products
21 Tillverkning av farmaceutiska basprodukter och läkemedel
Industry for basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
22 Tillverkning av gummi- och plastvaror
Industry for rubber and plastic products
23 Tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter
Industry for other non-metallic mineral products
24 Stål- och metallframställning
Industry for basic metals
25 Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater
Industry for fabricated metal products, except machinery and equipment
26 Tillverkning av datorer, elektronikvaror och optik
Industry for computers, electronic and optical products

27 Tillverkning av elapparatur
Industry for electrical equipment
28 Tillverkning av övriga maskiner
Industry for machinery and equipment n.e.c.
29 Tillverkning av motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar
Industry for motor vehicles, trailers and semi-trailers
30 Tillverkning av andra transportmedel
Industry for other transport equipment
31 Tillverkning av möbler
Furniture industry
32 Annan tillverkning
Other manufacturing industry
33 Reparation och installation av maskiner och apparater
Repair shops and installation companies for machinery and equipment

D Försörjning av el, gas, värme och kyla
Electricity, gas, steam and hot water plants

E Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering
Water works; Sewage plants, waste-disposal plants
36 Vattenförsörjning
Water works
37 Avloppsrening
Sewage plants
38 Avfallshantering; återvinning
Waste disposal plants; materials recovery plants
39 Sanering, efterbehandling av jord och vatten samt annan verksamhet för föroreningsbekämpning
Establishments for remediation activities and other waste management services

F Byggverksamhet
Construction industry
41 Byggande av hus
Construction developers
42 Anläggningsarbeten
Civil engineering contractors
431 Rivning av hus samt mark- och grundarbeten
Demolition and site preparation contractors
432 Elinstallationer, VVS-arbeten och andra bygginstallationer
Contractors for electrical, plumbing and other construction installation activities
433 Slutbehandling av byggnader
Contractors for building completion and finishing
439 Annan specialiserad bygg- och anläggnings verksamhet
Contractors for other specialised construction activities

G Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar
Trade; repair establishments for motor vehicles and motorcycles
45 Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar
Sales and repair establishments for motor vehicles and motorcycles
46 Parti- och provisionshandel utom med motorfordon
Wholesale trade, except of motor vehicles
47 Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar
Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles

H Transport och magasinering
Transport and storage companies
49 Landtransport; transport i rörsystem
Land transport companies and pipeline transport companies
50 Sjötransport
Shipping companies
51 Lufttransport
Airline companies
52 Magasinering och stödtjänster till transport
Warehousing companies and service companies supporting transport
53 Post- och kurirverksamhet
Postal and courier companies

I Hotell- och restaurangverksamhet
Hotels and restaurants
55 Hotell- och logiverksamhet
Hotels, holiday villages, youth hostels, holiday cottages, camping sites etcetera.
56 Restaurang-, catering- och barverksamhet
Restaurants, catering establishments, bars

J Informations- och kommunikationsverksamhet
Information and communication companies

K Finans- och försäkringsverksamhet
Financial institutions and insurance companies

L Fastighetsverksamhet
Real estate companies

M Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
Professional, scientific and technical companies
69 Juridisk och ekonomisk konsultverksamhet
Legal and accounting firms
70 Verksamheter som utövas av huvudkontor; konsulttjänster till företag
Head offices; management consultancy companies
71 Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet; teknisk provning och analys
Architect's offices, technical consultancy companies, companies for technical testing and analysis
72 Vetenskaplig forskning och utveckling
Institutes for scientific research and development
73 Reklam och marknadsundersökning
Advertising and market research companies
74 Annan verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
Other professional, scientific and technical companies
75 Veterinärverksamhet
Veterinary clinics

N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster
Administrative and support service companies
77 Uthyrning och leasing
Renting companies
78 Arbetsförmedling, bemanning och andra personalrelaterade tjänster
Employment placement agencies, temporary employment agencies etcetera.
79 Resebyrå- och researrangörsverksamhet och andra resetjänster och relaterade tjänster
Travel agencies and tour operators; tourist assistance agencies

80 Säkerhets- och bevakningsverksamhet
Security service companies, detective agencies
81 Fastighetsservice samt skötsel och underhåll av grönytor
Facility support and landscape service companies
82 Kontorstjänster och andra företagstjänster
Office administrative, office support and other business support companies

O Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring
Public authorities and national defence
841 Offentlig förvaltning
Public authorities
842 Offentliga tjänster (försvar, polis, brand med mera)
Foreign affairs, defence, justice, public security and fire service authorities
843 Obligatorisk socialförsäkring
Social security offices

P Utbildning
Educational establishments
851 Förskoleutbildning
Pre-primary education establishments
852 Grundskoleutbildning
Primary education establishments
853 Gymnasial utbildning
Secondary education establishments
854 Eftergymnasial utbildning
Higher education establishments
855 Vuxenutbildning och övrig utbildning
Establishments of adult and other education
856 Stödverksamhet för utbildningsväsendet
Educational support establishments

Q Vård och omsorg; sociala tjänster
Human health and social work establishments
86 Hälso- och sjukvård
Human health establishments
87 Vård och omsorg med boende
Establishments for residential care activities
88 Öppna sociala insatser
Social work establishments without accommodation

R Kultur, nöje och fritid
Establishments for arts, entertainment and recreation

S Annan serviceverksamhet
Other service activities

T Förvärvsarbete i hushåll; hushållens produktion av diverse varor och tjänster för eget bruk
Households as employers of domestic personnel; private households with undifferentiated goods- and services-producing for own use

U Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader och dylikt
Extraterritorial organisations and bodies

Försäkringskassan

Anmälan
- arbetsskada
- personskada

Läs bifogad hjälpinformation samtidigt som blanketten fylls i (FK 9238).

Datum för anmälan (helt årtal, månad, dag)

Den här blanketten är till för er som är arbetsgivare och ska anmäla en arbetsskada eller för er som ska anmäla en personskada som en person fått till exempel under sin värnplikt.

En arbetsskada är antingen ett olycksfall i arbetet eller på väg till eller från arbetet eller en sjukdom eller annan ohälsa som uppkommit när en av era anställda arbetat.

I stället för att använda den här blanketten kan ni anmäla på anmalarbetsskada.se. I det formuläret finns färdiga val och ni slipper posta den.

Om ni väljer att använda den här blanketten ska ni skicka in den till: Försäkringskassans inläsningscentral, LAF, 831 88 Östersund.

Den som har fått skadan kommer att få en skriftlig bekräftelse på att ni har kommit in med en anmälan.

Arbetsgivare ska enligt Arbetsmiljöverkets regler och föreskrifter utreda ohälsa och olycksfall.

Datum när olyckan inträffade eller då sjukdomen konstaterades
Vid sjukdom anges första frånvarodagen eller första läkarbesök med anledning av anmäld skada

Helt årtal Månad Dag

1. Vem är den skadade?

1.1 Efternamn och tilltalsnamn

1.2 Personnummer (år, månad, dag, nr)

1.3 Utdelningsadress

1.4 Telefonnummer (även riktnummer)

1.5 Postnummer

1.6 Postort

1.7 Anställningsform eller sysselsättning

- ☐ 1. Fast anställd/Tillsvidare anställd
- ☐ 2. Tidsbegränsad anställning
- ☐ 3. Egen företagare/Familjemedlem
- ☐ 4. Ombordanställd
- ☐ 5. Arbetsmarknadspolitiskt program
- ☐ 6. Studerande (ej praktikant med anställning)
- ☐ 7. Statligt personskadeskydd: Totalförsvaret samt kriminalvården

Skyddstid fr.o.m. (helt årtal, månad, dag)

Skyddstid t.o.m. (helt årtal, månad, dag)

☐ Annat, ange vad _____

1.8 Yrke eller vid statligt personskadeskydd personkategori

1.9 Anställd i företaget (år, månad)

1.10 Antal år i yrket

1.11 Huvudsakliga arbetsuppgifter

2. Arbetsgivare/Egen företagare eller motsvarande och arbetsställe eller fartyg

2.1 Arbetsgivare/Egna företagets namn

2.2 Organisationsnummer

2.3 Arbetsställets namn fylls i om företaget/myndigheten har flera arbetsställen, även ev. avdelning. För fartyg anges namn och typ

2.4 Utdelningsadress (gata, box e.d.)

2.5 Telefonnummer (även riktnr)

2.6 Postnummer

2.7 Postort

2.8 Signal/reg.nr (ifylles för ombordanställda)

2.9 Huvudsaklig verksamhet vid arbetsstället (se punkt 2.3)

2.10 Arbetsställe där skadan inträffat om det är annat under punkt 2.1 eller 2.3

Telefonnummer (även riktnr)

2.11 Arbetsgivare där skadan inträffat om det är annan än under punkt 2.1

FK9210 (008 F 001) Fastställd av Försäkringskassan efter samråd med Arbetsmiljöverket 01.03

Fortsättning på nästa sida!

3. Vilken typ av arbetsskada eller personskada gäller anmälan?

- ☐ 1. **Olycksfall** ⟶ Gå till avsnitt 4
- ☐ 2. **Färdolycksfall** vid färd till eller från arbetsplatsen/vid in- eller utryckning vid statligt personskadeskydd ⟶ Gå till avsnitt 4
- ☐ 3. **Sjukdom** eller annan ohälsa (ej olycksfall) ⟶ Gå till avsnitt 5
- ☐ 4. **Fritidsskada** vid statligt personskadeskydd och fritidsskada som inträffat ombord för anställda på fartyg ⟶ Fylls i som vid olycksfall eller sjukdom. Gå till avsnitt 4 eller 5.

4. Hur gick olyckan till?

4.1 **Var inträffade olyckan?** Precisera plats (t.ex. spårområde, kök, lastkaj, enskilt hem, skjutbana, skogsmark, verkstad)

4.2 **Vad** var den skadade **sysselsatt** med då olyckan inträffade? (Specificera arbetsuppgift, arbetsmoment)

4.3 **Vad hände?** Beskriv olycksförloppet steg för steg

4.4 **Vad** sammanfattar olyckan i punkt 4.3 bäst? (Ange ett av alternativen)

- ☐ 1. Elolycka, brand, explosion, sprängning
- ☐ 2. Kontakt (även inandning) kemiskt ämne eller smittämne
- ☐ 3. Den skadade föll
- ☐ 4. Den skadade slog eller stötte emot något (ej vid fall)
- ☐ 5. Skadad av maskin, maskindel eller föremål i rörelse (mekanisk rörelse)
- ☐ 6. Skadad av fallande/flygande föremål (ej egen hantering)
- ☐ 7. Skadad av hanterat föremål (egen hantering)
- ☐ 8. Skadad av person (fysiskt, även oavsiktligt)
- ☐ 9. Skadad av djur
- ☐ 10. Fysisk överbelastning (lyft eller ansträngande/häftig rörelse)
- ☐ 11. Psykisk överbelastning (hot, chock)
- ☐ 12. Snedtramp, feltramp, "spik"-tramp (ej fall)
- ☐ 13. Fordonsolycka eller påkörd
- ☐ Annat, ange vad _____

4.5 **Vilka** maskiner, redskap, apparater, kemikaler, smittämnen, skyddsutrustning e.d. var inblandade i olyckan?

4.6 **Varför** hände olyckan? Ange omständigheter som medverkade eller hade betydelse för händelsen (t.ex. lyfthjälpmedel/utrustning ej till hands, felmanöver, missförstånd, skyddsutrustning saknades, för få personer för arbetsuppgiften, stark tidspress, instruktioner ej kända eller uppdaterade, bristfällig träning för uppgiften, ej kartlagd risk i förändrings-/ombyggnadsarbete.

FK9210 (008 F 001) Fastställd av Försäkringskassan efter samråd med Arbetsmiljöverket 01.03

Fortsätt till sid 4!

5. Vad har orsakat sjukdomen/ohälsan?

5.1 Beskriv utförligt vilka arbetsförhållanden eller arbetsuppgifter som misstänks vara orsak till besvären, t.ex. hur ofta lyft förekommit och hur tunga de var. Vid psykosociala eller organisatoriska arbetsmiljöproblem beskrivs problemen. Den skadade kan själv fylla i händelseförloppet.

5.2 **Specificera vilka** faktorer som **misstänks vara trolig orsak till besvären**, såsom kemikalier, smittämnen, vad är tungt, maskiner, redskap, utrustning, inredning, psykosociala och organisatoriska faktorer ed.

5.3 **Markera** vad som bäst beskriver orsaken/ohälsan? (Ev. mer än ett alternativ)

- ☐ 1. Ergonomiska faktorer (t.ex. ensidigt upprepat arbete, statisk belastning, knästående arbete)
- ☐ 2. Kemiska/bioiologiska ämnen eller faktorer, exkl. smitta (t.ex. färg, lim, lösningsmedel, mögel, damm)
- ☐ 3a.Buller
- ☐ 3b.Andra fysikaliska faktorer (t.ex. vibrationer, värme, strålning, drag)
- ☐ 4. Smitta (t.ex. bakterier, virus)
- ☐ 5. Psykosociala eller organisatoriska orsaker (t.ex. omorganisation hög arbetsbelastning, konflikt, mobbing, påfrestande klientkontakt).
- ☐ Annan orsak, ange vilken _____

FK9210 (008 F 001) Fastställd av Försäkringskassan efter samråd med Arbetsmiljöverket 01.03

6. Beskriv personskadans omfattning. *Fylls i för samtliga fall av arbetsskada eller personskada*

6.1 Vilka skador eller besvär har olyckan/sjukdomen medfört?
Vid olycka: t.ex. sår, frätskada, förlust av kroppsdel, psykisk reaktion.
Vid sjukdom: t.ex. hudpåverkan, problem i luftvägarna, smärta, mår psykiskt dåligt.

6.2 Ange den skadade kroppsdelen eller där besvären huvudsakligen sitter. Om flera, ange den allvarligaste först.

6.3 Trolig frånvaro

☐ Ingen frånvaro ☐ 1-3 dagar ☐ 4-14 dagar ☐ Längre frånvaro ☐ Dödsfall

Vid dödsfall. Ange datum (helt årtal, mån, dag) — —

7. Ange åtgärder som förhindrar upprepande av skada

	Åtgärden genomförd	Åtgärden ej genomförd
1.	☐	☐
2.	☐	☐
3.	☐	☐

Har skyddsombudet deltagit i utredningen? ☐ Ja ☐ Nej

Om nej, varför inte?

8. Underskrift

Arbetsgivarens (arbetsföreståndarens)/Egna företagarens underskrift

Namnförtydligande

Härav har jag tagit del

Skyddsombudets namnteckning

Den skadades namnteckning

FK9210 (008 F 001) Fastställd av Försäkringskassan efter samråd med Arbetsmiljöverket 01.03

www.av.se

Vår vision: Ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet

ARBETSMILJÖ
VERKET

Arbetsmiljöverket | Box 9082, 171 09 Solna | Telefon 010-730 90 00 | av.se